

Pētījums tiek veikts, un ziņojums tiek izstrādāts ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu 2007.-2013. gada ES fondu plānošanas perioda darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktivitātes „Administratīvo šķēršļu samazināšana un publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošana” projekta Nr. 1DP/1.5.1.2.0/08/IPIA/SIF/001 „Administratīvā sloga samazināšana un administratīvo procedūru vienkāršošana” ietvaros. Par materiāla saturu atbild Valsts kanceleja. 85 % no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15 % Latvijas valsts budžets. Aktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

LR Valsts kanceleja „Kontrolējošo Institūciju darbības novērtējums”

Gala ziņojums

2010.gada 19.augusts

Neatkarīgi no izmantojamajiem līdzekļiem nevienu šī dokumenta daļu nedrīkst reproducēt, pārsūtīt, pārrakstīt, uzglabāt elektroniskā meklēšanas sistēmā vai tulkot kādā citā valodā bez iepriekšējas SIA „Ernst & Young Baltic” rakstiskas atļaujas.

© 2010 SIA „Ernst & Young Baltic”. Visas tiesības aizsargātas.

Valsts Kancelejai šo dokumentu atļauts lietot bez ierobežojumiem Latvijas valsts varas un pārvaldes institūcijās.

Kontaktpersona:

Linda Sīle
SIA “Ernst & Young Baltic”
Muitas iela 1
Rīga, LV-1010
Tel: (+371) 67043801
Fakss: (+371) 67043802
E-pasts: linda.sile@lv.ey.com

Satura rādītājs

1. Ievads	7
1.1. Konteksts un mērķi	7
1.2. Analīzes apjoms	7
1.3. Ierobežojumi	8
1.4. Izmantotās metodikas apraksts	9
1.4.1 Posms 1 – Komersantu „ceļa kartes” izstrāde	9
1.4.2 Posms 2 – Prasību un to izpildes analīze	9
1.4.3 Posms 3 – Rezultātu apkopošana	10
1.4.4 Informācijas iegūšanas un analīzes metodes	11
1.5. Izmantotie termini un saīsinājumi	11
2. Komercdarbības vide un izvirzītās prasības	13
2.1. Komercdarbības vides raksturojums	13
2.2. Kontroles būtība un izvirzītās prasības	13
2.2.1 Pakļaušanās prasības	14
2.2.2 Darbības atļauju saņemšanas prasības	14
2.2.3 Informācijas prasības	16
2.2.4 Pārskatu sniegšanas prasības	17
2.2.5 Informācijas sniegšanas prasības	17
3. Valsts pārvaldes kontrolējošās institūcijas	19
3.1. Kontrolējošo institūciju veidi	20
3.2. Kontrolējošo institūciju veiktās pārbaudes	21
4. Pašvaldību veiktā komercdarbības kontrole	23
4.1. Pašvaldību kontrolei pakļautās prasības	23
4.2. Pašvaldību kontrolējošās institūcijas	23
5. Kopsavilkums par sniegtajiem priekšlikumiem	25
6. Priekšlikumi kontrolējošo institūciju darbības uzlabošanai	27
6.1. Vispārīgie priekšlikumi kontroles vides uzlabošanai	27
6.1.1 Ietekmes un komercdarbību izvērtēšana pie normatīvo aktu izstrādes	27
6.1.2 Normatīvā regulējuma skaidrošana	27
6.1.3 E-pakalpojumu izmantošanas un elektroniskās datu aprites veicināšana	28
6.2. Priekšlikumi kontrolējošo institūciju funkciju optimizēšanai	29
6.2.1 Vidi ietekmējošo darbību kontrolējošās institūcijas	29
6.2.2 Atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa administrējošās institūcijas	30
6.2.3 Īpašuma datu un īpašumtiesību reģistrēšana	30
6.2.4 Patentu valdes finansēšana	31
6.2.5 Kultūras pieminekļu aizsardzības funkciju izpilde	32
6.2.6 Atzinums būvdarbi veikšanai aizsargjoslu teritorijās	33
6.2.7 Komerčiālo paziņojumu uzraudzība	33
6.2.8 Pārvadājumu specifisko prasību kontroles organizēšana	34
6.2.9 Fizisko personu kā saimnieciskās darbības veicēju reģistrācija	34
6.2.10 Konfiscētu preču iznīcināšanas vides aspektu uzraudzība	35

6.2.11	<i>Augu aizsardzības līdzekļu atļauju izdošana</i>	35
6.2.12	<i>Bīstamo iekārtu uzraudzība</i>	36
6.3.	Priekšlikumi informācijas apmaiņas nodrošināšanai starp valsts institūcijām	36
6.3.1	<i>Valsts statistiskās informācijas apkopošana</i>	36
6.3.2	<i>Vides statistiskā informācija</i>	39
6.3.3	<i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra datu pieejamība</i>	40
6.4.	Priekšlikumi e-pakalpojumu ieviešanai un pilnveidošanai	40
6.4.1	<i>Ārējo tirdzniecību licenču administrēšana</i>	40
6.4.2	<i>Importa (AGRIM) vai eksporta (AGREX) e-licences ieviešana</i>	41
6.4.3	<i>Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības procesa administrēšana e-vidē</i>	41
6.4.4	<i>E-pakalpojumu un datu apmaiņas ieviešana vides aizsardzībā</i>	42
6.5.	Priekšlikumi uzlabojumiem atsevišķās valsts institūcijās	42
6.5.1	<i>Akreditācijas sistēmas atzīšana Eiropā</i>	42
6.5.2	<i>Elektroniskās deklarēšanas sistēma</i>	43
6.5.3	<i>Zāļu ražošanas uzņēmuma licencēšanas paātrināšana</i>	44
6.5.4	<i>Preču zīmju reģistrācija</i>	45
6.5.5	<i>Ugunsdrošības obligāto pārbaūžu skaita samazināšana</i>	45
6.5.6	<i>Pārvadājumu pārkāpumu soda mēri</i>	46
6.5.7	<i>Pārbaūžu plānošana Valsts darba inspekcijā</i>	46
6.5.8	<i>Pārbaūžu plānošana Valsts ieņēmumu dienestā</i>	47
6.5.9	<i>Muitas kodu atjaunināšana</i>	47
6.5.10	<i>Pārbaudes nelegālās nodarbinātības novēršanai</i>	48
6.5.11	<i>Pārbaūžu plānošana Pārtikas un veterinārajā dienestā</i>	48
6.5.12	<i>Pārbaūžu plānošana Valsts vides dienestā</i>	49
6.5.13	<i>Uzturu bagātinātāju un veterināro zāļu uzraudzība</i>	50
6.5.14	<i>Konsultācijas darba drošībā</i>	50
7.	Priekšlikumi izmaiņām izvirzītajās prasībās komersantiem	52
7.1.	Darbības uzsākšana – visi komersanti	52
7.1.1	<i>Komercreģistra datu pieejamība</i>	52
7.1.2	<i>Informācijas publicēšana „Latvijas Vēstnesī”</i>	53
7.1.3	<i>PVN reģistrācijas procedūra</i>	53
7.2.	Darbības veikšana – visiem komersantiem	54
7.2.1	<i>Dabas resursu nodokļa atbrīvojumi par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem un videi kaitīgām precēm</i>	54
7.2.2	<i>Akcīzes preču uzglabāšana</i>	55
7.2.3	<i>Akcīzes nodokļa markas</i>	56
7.2.4	<i>Pārskati par izlietotiem plombu numuriem</i>	56
7.2.5	<i>Ārējas revīzijas nepieciešamības sliekšņu palielināšana</i>	57
7.2.6	<i>Atkarības pārskata lietderība</i>	57
7.2.7	<i>Reklāmu un izkārtņu izvietošanas saskaņošana</i>	58
7.2.8	<i>Darba aizsardzības prasības</i>	58
7.2.9	<i>Ugunsdrošības prasību pielāgošana starptautiskai praksei</i>	59
7.2.10	<i>Atsevišķu ugunsdrošības prasību atcelšana</i>	60
7.2.11	<i>Ugunsdzēsības aparātu uzturēšanas prasību atvieglošana</i>	61
7.2.12	<i>Par ugunsdrošību atbildīgās personas norīkošana</i>	61

7.2.13	<i>VUGD izstrādātas vadlīnijas vai konsultācijas ugunsdrošībai – it īpaši kultūras pieminekļos, kur nav iespējams nodrošināt visu prasību izpildi</i>	62
7.2.14	<i>Preču marķēšana</i>	62
7.2.15	<i>Civiltās aizsardzības plāni</i>	63
7.2.16	<i>Preču paraugu izņemšana pārbaudēm</i>	63
7.2.17	<i>Atļauja degvielas izmantošanai apkurei</i>	64
7.2.18	<i>Dzeramā ūdens monitorings</i>	64
7.2.19	<i>Spirta iegāde un uzskaitē</i>	66
8.	Nozarēm specifiskie ieteikumi	67
8.1.	Pārtikas produktu ražošana (NACE 10).....	67
8.1.1	<i>Darbinieku kvalifikācija pārtikas uzņēmumā</i>	67
8.1.2	<i>Lauksaimniecības produktu ražošanas un patēriņa bilances iesniegšanas minimālā sliekšņa noteikšana</i>	67
8.2.	Ēdināšanas pakalpojumi (NACE 56).....	68
8.2.1	<i>Pārtikas preču marķējuma nodrošināšana</i>	68
8.2.2	<i>HACCP (kvalitātes standarta) prasību atvieglojumi mazajiem ēdināšanas uzņēmumiem</i>	68
8.2.3	<i>Mērišanas līdzekļu atbilstības nodrošināšana un pārbaudes</i>	69
8.3.	Ēku būvniecība (NACE 41), inženierbūvniecība (NACE 42), specializētie būvdarbi (NACE 43)	70
8.3.1	<i>Būvkomersantu sertifikācija un reģistrācija</i>	70
8.3.2	<i>Būvju uzmērīšanas nodošana privātajam tirgum</i>	70
8.3.3	<i>Izziņas par zemes lietošanas mērķa noteikšanu vai maiņu obligātuma atcelšana</i>	71
8.3.4	<i>, Pašvaldības lēmuma par pirkuma tiesībām ierobežošanu</i>	72
8.3.5	<i>Izziņas par samaksātu īpašuma nodokli atcelšana īpašuma reģistrācijas nolūkam</i>	72
8.3.6	<i>Publiskās apspriešanas prasību precizēšana</i>	73
8.3.7	<i>Būvniecības ieceres stadijas vienkāršošana</i>	73
8.3.8	<i>Nepilnvertīgi apsaimniekoto / nolaisto būvju sakārtošanas nosacījumu atvieglošana</i>	74
8.3.9	<i>Koku ciršanas atļauju izsniegšanas termiņu samazināšana</i>	74
8.3.10	<i>Arhitektu kvalifikācijas un atbildības paaugstināšana</i>	75
8.4.	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana (NACE 20).....	76
8.4.1	<i>Kosmētisko līdzekļu importa nosacījumi</i>	76
8.5.	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceutisko preparātu ražošana (NACE 21)	76
8.5.1	<i>Zāļu reģistrēšanas atvieglošana</i>	76
8.6.	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 46), mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 47).....	77
8.6.1	<i>Kases aparātu apkalpošana</i>	77
8.6.2	<i>Kases čeku satura vienkāršošana</i>	78
8.6.3	<i>Kases operāciju dokumentācijas optimizēšana</i>	78
8.6.4	<i>Sezonas tirdzniecības projektu saskaņojuma derīguma termiņa pagarināšana</i>	79
9.	Priekšlikumi izmaiņām prasībās darbības izbeigšanas posmā	80
9.1.	Visām nozarēm kopējie ieteikumi.....	80
9.1.1	<i>Administratoru atbildība</i>	80
9.1.2	<i>Informācijas nodošana maksātspējas administratoram</i>	81
9.1.3	<i>Komercreģistra ierakstu izmaiņu paziņošana</i>	81
10.	Turpmāk pētāmie jautājumi	82
10.1.	Dokumentu uzglabāšanas prasības un arhivēšana	82
10.2.	Vienotas pakalpojumu definēšanas un strukturēšanas veicināšana	82

10.3.	Izziņas	82
10.4.	Iesniegumu un sūdzību izskatīšana	83
10.5.	Maksas pakalpojumu cenrāži	83
11.	Pielikums – Detalizētais finansiālā novērtējuma aprēķins.....	84
12.	Pielikums - Komersanta darbības nozaru ceļa kartes	85

1. Ievads

1.1. Konteksts un mērķi

Valsts pārvaldes efektivitātes paaugstināšana ir viens no stabilas, ilgtspējīgas un sabalansētas sabiedrības attīstības priekšnosacījumiem. Lisabonas stratēģija un Eiropas Komisijas paziņojums „Labāks regulējums ekonomiskās izaugsmes un darbavietu attīstībai Eiropas Savienībā” nosaka nepieciešamību uzlabot publiskās pārvaldes administratīvo kapacitāti.

Viens no labākas regulējuma politikas virzieniem ir administratīvo šķēršļu samazināšana un likumdošanas regulējuma vienkāršošana, kura veicināšanai LR Valsts kanceleja īsteno Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēto projektu Nr. 1DP/1.5.1.2.0/08/IPIA/SIF/001 „Administratīvā sloga samazināšana un administratīvo procedūru vienkāršošana”. Šī projekta mērķis ir mazināt administratīvos šķēršļus (jeb administratīvo slogu) uzņēmējiem, iedzīvotājiem un nevalstiskajām organizācijām, tādējādi uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, veicinot administratīvo procedūru vienkāršošanu, kā arī paaugstinot publiskās pārvaldes sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

Šī projekta ietvaros saskaņā ar 2010.gada 24.februārī starp LR Valsts kanceleju un SIA „Ernst & Young Baltic” (turpmāk – Ernst & Young) noslēgto līgumu tiek veikts kontrolējošo institūciju darbības novērtējums, kura mērķis ir vienkāršot komersantiem Latvijā noteiktās administratīvās procedūras, rast iespējas samazināt administratīvās izmaksas un optimizēt kontrolējošo institūciju darbību.

Kontrolējošo institūciju darbības novērtējums tiek īstenots, lai:

- noteiktu administratīvās barjeras, kas rada šķēršļus komercdarbībai un, iespējams, rada nelietderīgas valsts budžeta izmaksas;
- izvērtētu kontrolējošo institūciju īstenoto funkciju atbilstību tiesību aktiem, izmantojot izlases gadījumu analīzi;
- identificētu kontrolējošo institūciju īstenoto funkciju intensitāti, pārklāšanos un dublēšanos starp iestādēm vai to struktūrvienībām;
- noteiktu funkcijas, no kuru izpildes kontrolējošajām institūcijām būtu iespējams atteikties vai kuras būtu iespējams deleģēt izpildei privātajam, nevalstiskajam sektoram vai veikt piemērotākā valsts pārvaldes līmenī;
- noteiktu riskus, kas varētu rasties, veicot izmaiņas funkciju īstenošanā.

Kontrolējošo institūciju darbības novērtējums aptvēra vairākus posmus, iekļaujot noteiktās nozarēs komersantiem izvirzīto prasību analīzi, šajās nozarēs darbojošos komersantu gadījumu analīzi, valsts pārvaldes līmenī darbojošos kontrolējošo institūciju darbības analīzi un pašvaldību gadījumu analīzi, kā arī ārvalstu prakses analīzi, lai noteiktu iespējas mazināt komersantiem uzliktās administratīvās izmaksas.

Darba rezultātā ir sagatavots ziņojums, kurā ir atspoguļoti visu veiktā pētījuma analīzes posmu apkopotie rezultāti, norādot analīzes gaitā izdarītos secinājumus un sniegtos ieteikumus.

1.2. Analīzes apjoms

Pētījuma ietvaros tika aptvertas normatīvajos aktos izvirzītās prasības komersantiem, kuri savu komercdarbību veic šādās nozarēs (saskaņā ar NACE klasifikāciju):

- pārtikas produktu ražošana (NACE 10);
- izmitināšana (NACE 55);
- ēdināšanas pakalpojumi (NACE 56);
- ēku būvniecība (NACE 41), inženierbūvniecība (NACE 42), specializētie būvdarbi (NACE 43);
- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana (NACE 20);
- farmaceitisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana (NACE 21);
- gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana (NACE 22);
- metālu ražošana (NACE 24), gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas (NACE 25), citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana (NACE 28), automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana (NACE 29), citu transportlīdzekļu ražošana (NACE 30);
- koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles (NACE 16), mēbeļu ražošana (NACE 31);
- datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana (NACE 26), elektrisko iekārtu ražošana (NACE 27);
- vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 46), mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 47).

Lai apkopotu komersantu viedokli par administratīvo izmaksu apjomiem un nesamērīgām jeb apgrūtinātām prasībām komercdarbības veikšanā, pētījuma ietvaros tika intervēti 45 komersanti, nodrošinot vismaz četru vienā nozarē strādājošo komersantu intervēšanu.

Minētās nozarēs izvirzīto prasības tika analizētas, lai identificētu tās kontrolējošās institūcijas, kuras valsts pārvaldes līmenī ir atbildīgas par izvirzīto prasību izpildes kontroli. Pētījuma ietvaros padziļinātai darbības analīzei tika izvēlētas tās 25 kontrolējošās institūcijas, ar kurām komersants var saskarties visbiežāk prasību izpildes laikā, t.i.:

1. Autotransporta inspekcija;

2. Centrālā statistikas pārvalde;
3. Datu valsts inspekcija;
4. Ekonomikas ministrija;
5. Latvijas Banka;
6. Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija;
7. Latvijas vides ģeoloģijas un metroloģijas centrs;
8. Latvijas vides pārraudzības valsts birojs;
9. Lauku atbalsta dienests;
10. Maksātspējas administrācija;
11. Pārtikas veterinārais dienests;
12. Patentu valde;
13. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs;
14. Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs;
15. Uzņēmumu reģistrs;
16. Valsts augu aizsardzības dienests;
17. Valsts darba inspekcija;
18. Valsts ieņēmumu dienests;
19. Valsts kultūras pieminekļu inspekcija;
20. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;
21. Valsts vides dienests;
22. Valsts zemes dienests;
23. Veselības inspekcija;
24. Vides ministrija;
25. Zāļu valsts aģentūra.

Papildus valsts pārvaldes institūcijām pētījuma ietvaros tika analizēta arī pašvaldībām deleģēto kontroles funkciju izpilde, aptverot šādu piecu Latvijas pašvaldību gadījumu analīzi:

1. Daugavpils pilsētas dome;
2. Jelgavas dome;
3. Liepājas pilsētas dome;
4. Rīgas dome;
5. Ventspils pilsētas dome.

Veicot kontrolējošo institūciju darbības analīzi valsts pārvaldes un pašvaldību līmenī tika analizēta to funkciju izpilde, kuras tieši vērstas uz komersantu darbības kontroli.

Ārvalstu prakses analīze aptvēra labākās prakses analīzi Igaunijā, Lietuvā, Somijā, Zviedrijā, Dānijā un Čehijā.

1.3. Ierobežojumi

Pētījuma galvenie mērķi bija padziļināti un kvalitatīvi izpētīt esošo komercdarbības praksi un problēmjautājumus saistībā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un komersantiem uzliktās administratīvās un pakļaušanās izmaksas, tādējādi izvēlēto 45 komersantu izlase nav reprezentatīva, lai analizētās problēmas un skaitliskos datus vispārinātu uz visiem Latvijā attiecīgajās nozarēs strādājošiem komersantiem.

Pētījuma apjomā nav aptvertas visas komersantu darbību kontrolējošās institūcijas Latvijā, tādējādi darba rezultātā sniegtie priekšlikumi nav attiecināmi uz visas kontroles vides uzlabošanu, bet ir ierobežoti uz izvēlēto 25 kontrolējošo institūciju saskari ar izvēlētajās 11 nozarēs strādājošiem komersantiem.

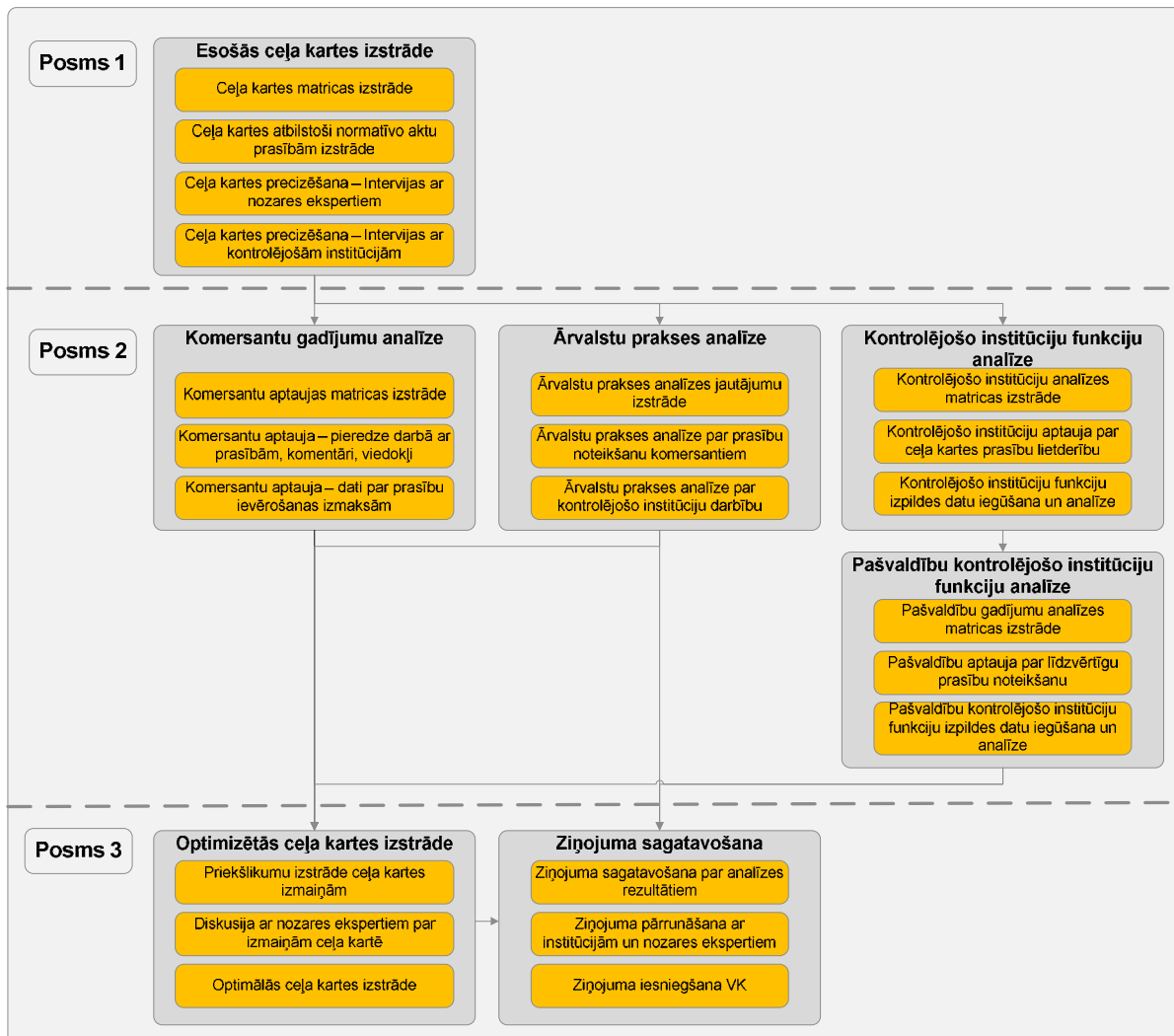
Ziņojumā iekļautie priekšlikumi attiecināmi tikai un vienīgi uz tām jomām, kuras komersanti ir norādījuši kā nesamērīgas prasības un kā būtiskas administratīvās izmaksas komercdarbībai.

Ziņojumā norādītie skaitliskie dati ir intervijās ar komersantiem un kontrolējošām institūcijām iegūtā informācija, kura nav dokumentāri pārbaudīta un ir tikai informatīva.

Pētījuma gaitā ir analizētas normatīvo aktu prasības, kuras bija spēkā no 2010.gada 24.februāra līdz 2010.gada 17.maijam, tādējādi jebkādas izmaiņas normatīvajā regulējumā ārpus šī perioda nav aptvertas un analizētas.

1.4. Izmantotās metodikas apraksts

Lai vispusīgi apkopotu informāciju un identificētu problemātiskos jautājumus saistībā ar nesamērīgām administratīvajām izmaksām komersantiem, pētījums tika veikts trīs secīgos posmos. Pētījuma veikšanas posmi un vispārējām metodiskā pieeja ir atspoguļota 1.attēlā.

1.attēls. Pētījuma posmi un vispārējā metodiskā pieeja

1.4.1 Posms 1 – Komersantu „ceļa kartes” izstrāde

Komersantiem izvirzītās normatīvā regulējuma prasības tika identificētas, analizējot ES un LR normatīvos aktus, konsultējoties ar nozarēs praktizējošiem ekspertiem un pārņemot prasības ar kontrolējošo institūciju pārstāvjiem.

Identificētās prasības tika apkopotas komersantu „ceļa kartē”, kur par katru prasību sniegta prasības formulējums un skaidrojums, atsauce uz normatīvo aktu, prasības izpildes nosacījumi, t.sk. biežuma un termiņa nosacījumi, kā arī identificēta par prasības izpildes kontroli atbildīgā institūcija.

Vairākās prasību jomās, kurās detalizēti reglamentētas līdzvērtīgas prasības dažādiem darbības veidiem vai dažādām preču / produktu grupām, prasības apvienotas vienā jomā.

1.4.2 Posms 2 – Prasību un to izpildes analīze

Pamatojoties uz komersanta „ceļa kartē” aptvertajām prasību jomām, prasību un to izpildes analīzei tika veikta strukturētas intervijas ar komersantiem, valsts pārvaldes un pašvaldību kontrolējošo institūciju pārstāvjiem. Papildus tika veikta ārvalstu prakses analīze par intervijās identificētajiem problemātiskajiem jautājumiem, lai analizētu iespējas pārņemt ārvalstu praksi Latvijā.

Pētījuma ietvaros veiktais darbs tika strukturēts atbilstoši iepriekš noteiktiem analīzes kritērijiem, kuri apkopoti 1.tabulā.

1.tabula. Pētījuma analīzes kritēriji

Komersantu gadījumu analīze	Kontrolējošo institūciju intervijas	Pašvaldību gadījumu analīze	Ārvalstu prakses analīze
-----------------------------	-------------------------------------	-----------------------------	--------------------------

Komersantu gadījumu analīze	Kontrolējošo institūciju intervijas	Pašvaldību gadījumu analīze	Ārvalstu prakses analīze
Kontrolējošās institūcijas un to funkcijas			
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Institūcijas, kas veikušas kontroles un uzraudzības funkcijas attiecībā uz komersantu 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošo institūciju funkcijas attiecībā uz komersantiem 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Pašvaldību kontrolējošās institūcijas, kuras pilda kontroles un uzraudzības funkcijas attiecībā uz komersantiem ▶ Pašvaldību kontrolējošo institūciju funkcijas attiecībā uz komersantiem 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Komersantu darbību kontrolējošās institūcijas visos valsts pārvaldes līmeņos ▶ Kontrolējošo institūciju funkcijas un to izpildes veidi
Informācijas sniegšanas prasības un to izpilde			
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Informācijas sniegšanas prasības kontrolējošām institūcijām regulārā uzraudzības procesa ietvaros 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Informācijas sniegšanas prasību kontrolējošām institūcijām tiesiskais pamatojums 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Informācijas sniegšanas prasību pašvaldības kontrolējošām institūcijām tiesiskais pamatojums 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nacionālā un vietējā līmeņa tiesiskais regulējums komersantu darbības kontroles un uzraudzības jomā
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošai institūcijai sniegtās informācijas saturs, apjoms un biežums regulārā uzraudzības procesa ietvaros 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Informācijas sniegšanas prasību saturs, apjoms un biežums ▶ Kontrolējošo institūciju darbības attiecībā uz iesniegto informāciju, atbildīgās struktūrvienības un citas iesaistītās institūcijas 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Informācijas sniegšanas prasību saturs, apjoms un biežums ▶ Pašvaldības kontrolējošo institūciju darbības attiecībā uz iesniegto informāciju, atbildīgās struktūrvienības un citas iesaistītās institūcijas 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Veikto pārbaūžu saturs, apjoms un biežums
Kontrolējošās institūciju pārbaudes un sankcijas			
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošo institūciju veiktās pārbaudes komersantu uzņēmumos, to skaits, saturs, apjoms un biežums ▶ Kontrolējošai institūcijai sniegtās informācijas saturs, apjoms un biežums pārbaudes ietvaros ▶ Kontrolējošo institūciju veikto pārbaūžu atbilstību normatīvajiem aktiem un to interpretāciju pārbaudes ietvaros 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošo institūciju veicamās pārbaudes komersantu uzņēmumos, to saturs, apjoms un biežums 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Pašvaldības kontrolējošo institūciju veicamās pārbaudes komersantu uzņēmumos un to tiesiskais pamatojums ▶ Pašvaldības kontrolējošo institūciju veicamo pārbaūžu saturs, apjoms un biežums 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Cita svarīga informācija par komersantu darbību kontrolējošām institūcijām.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošo institūciju uzlikto sankciju komersantiem tiesiskais pamatojums, biežums, soda apmērs 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošo institūciju darbības sankciju piemērošanai komersantu neatbilstošas rīcības gadījumā 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Pašvaldības kontrolējošo institūciju darbības sankciju piemērošanai komersantiem neatbilstošas rīcības gadījumā 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Cita svarīga informācija par komersantu darbību kontrolējošām institūcijām.
Patērētie resursi prasību izpildes pārbaudei			
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Komersantu patērēto resursu apjomu informācijas sagatavošanai (t.sk. cilvēkresursi un finanšu resursi) regulārā uzraudzības procesa ietvaros ▶ Komersantu patērēto resursu apjomu informācijas sagatavošanai (t.sk. cilvēkresursi un finanšu resursi) pārbaudes ietvaros 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kontrolējošo institūciju izmantotie resursi iesniegtās informācijas pārbaudei un pārbaudēm komersantu uzņēmumos 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Pašvaldības kontrolējošo institūciju izmantotie resursi iesniegtās informācijas pārbaudei un pārbaudēm komersantu uzņēmumos 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Cita svarīga informācija par komersantu darbību kontrolējošām institūcijām.

Komersantu, kontrolējošo institūciju un pašvaldību kontrolējošo institūciju interviju rezultāti tika apkopoti individuāli par katru uzņēmumu vai institūciju un attiecīgi izvirzīto prasību vai identificēto problēmu jautājumu griezumā.

Ārvalstu prakse tika analizēta par identificētajiem problēmjautājumiem, kuri risināšanai tika analizētas iespējas pārņemt citu valstu labāko praksi.

1.4.3 Posms 3 – Rezultātu apkopošana

Komersantu gadījumu analīzes, kontrolējošo institūciju interviju, pašvaldību gadījumu analīzes un ārvalstu prakses analīzes rezultāti tika apkopoti divās galvenajās grupās – ieteikumi izmaiņām normatīvā regulējuma prasībās un ieteikumi kontrolējošo institūciju darbības pilnveidošanai.

Ieteikumi aptver tādus funkcijas uzlabošanas pasākumus kā īstenošanas procedūru pilnveidošanu, izmaksu samazināšanu un intensitātes samazināšanu, atteikšanos no funkcijas izpildes, funkciju īstenošanas apvienošanu, funkciju deleģēšanu un citus funkciju izpildes optimizēšanas un efektivitātes palielināšanas pasākumus.

Ziņojuma struktūra aptver:

- Kontrolējošo institūciju darbības novērtējuma gaitā konstatētās situācijas atspoguļojumu par kontrolējošo institūciju īstenotajām funkcijām un uzdevumiem kontrolē un uzraudzībā;
- Ekspertu vērtējumus un ieteikumi par turpmāko funkciju īstenošanu institūcijām, kas veic komercdarbības kontroli.

1.4.4 Informācijas iegūšanas un analīzes metodes

Pētījuma ietvaros pilnvērtīgas informācijas iegūšanai tika piemērotas šādas metodes:

- ▶ Normatīvo aktu analīze valsts un pašvaldību līmenī, identificējot prasību darbības jomas un nosacījumus, kā arī kontrolējošo institūciju pilnvaras;
- ▶ Nozaru ekspertu viedokļu un komentāru apkopošana;
- ▶ Intervijas ar komersantiem un kontrolējošām institūcijām valsts un pašvaldību līmenī;
- ▶ Datu apkopošana par komersantu un kontrolējošo institūciju darbību prasību izpildei un tās kontrolei un saistītajām izmaksām.

Pētījuma ietvaros tika izmantoti šādi datu iegūšanas avoti:

- ▶ Normatīvo aktu krātuves – www.likumi.lv un institūciju mājas lapās un pašvaldību portālos ievietotie normatīvie akti;
- ▶ Cita plašākai sabiedrībai elektroniski pieejama informācija – dažādu institūciju ziņojumi, projektu informācija, pārskati un citi dokumenti, kuri atspoguļo institūciju darbību un rezultātus;
- ▶ Klātienē intervijās iegūta informācija – institūciju viedoklis, dati, pārskati un cita informācija.

Iegūtās un apkopotās informācijas analīzei tika piemērotas šādas analīzes metodes:

- ▶ Salīdzinošā analīze;
- ▶ Padziļinātā analīze problēmjautājumu cēloņu analīzei.

Pētījuma ietvaros kā pamata pieeja tika piemēroti Standartu izmaksu modeļa (*Standard Cost Model*) metodikas pamatprincipi, kas ņemti vērā strukturējot, apkopojot un analizējot iegūto informāciju par prasībām, to izpildi un saistītās administratīvās izmaksas (lai arī kopumā analīze netiek veikta, īstenojot detalizētu Standarta izmaksu modeļa pieeju).

Saskaņā ar šo metodiku arī analizēti identificētie problēmjautājumi, kurus komersants uzskata par nesamērīgu administratīvo slogu komercdarbības veikšanai, kā arī formulēti iespējami risinājumi administratīvā sloga vienkāršošanai (skat. 2.tabulu).

2.tabula. Administratīvā sloga vienkāršošanas veidi un veicamās darbības

Vienkāršošanas veidi	Veicamās darbības
Atcelt, samazināt, apvienot vai uzlabot tiesību aktus	<ul style="list-style-type: none"> • Atcelt tiesību aktu; • Atcelt kādu no tiesību akta prasībām; • Atbrīvot no informācijas sniegšanas kādu grupu vai sektoru; • Konsolidēt/ apvienot otrā līmeņa tiesību aktus un prasības; • Vienkāršot tiesību akta terminoloģiju un tās sarežģītību.
Vienkāršot datu sniegšanas procesu	<ul style="list-style-type: none"> • Atcelt nevajadzīgas formas, pārbaudes vai datu prasības; • Samazināt formu aizpildīšanai nepieciešamo laiku, piemēram, uzlabojot to izskatu, skaidrību utt.; • Prioritizēt resursus, piemēram, veikt mazāk pārbaudes uzņēmumos ar labiem rādītājiem (balstītu uz risku izvērtējumu); • Samazināt informāciju prasību sniegšanas biežumu; • Savstarpēji saskaņot informācijas prasības.
Valsts pārvaldes institūciju savstarpēja datu apmaiņa	<ul style="list-style-type: none"> • Izmantot citu valsts pārvaldes iestāžu rīcībā esošos datus, nevis prasīt tos uzņēmumiem; • Vākt datus tieši no uzņēmumu informācijas sistēmām; • Izveidot uzņēmumiem Vienas pieturas aģentūras pieejamību; • Izstrādāt standarta definīcijas tiesību aktos.
Attīstīt uz IKT balstītus risinājumus un pakalpojumus	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidot formas un citas datu prasības pieejamas internetā; • Izveidot interaktīvas formas, kas nepieprasa neatbilstošus datus
Uzlabot informācijas sniegšanas vadlīnijas	<ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt skaidrākas un pieejamākas vadlīnijas, piemēram, ieviejojot tās internetā; • Pārrakstīt vadlīnijas vienkāršākā valodā; • Atdalīt obligātās prasības no brīvprātīgi sniedzamām; • Tiesību aktus ieviejojot mājas lapā.

1.5. Izmantotie termini un saīsinājumi

3.tabula. Izmantotie termini un saīsinājumi

Termins / Saīsinājums	Skaidrojums
AAL	Auģu aizsardzības līdzeklis
NA	Normatīvais akts
LR	Latvijas Republika

LR Valsts kanceleja - Kontrolējošo institūciju darbības novērtējuma ziņojums

Termins / Saisinājums	Skaidrojums
MK	Ministru kabinets
ATI	Autotransporta inspekcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DVI	Datu valsts inspekcija
EM	Ekonomikas ministrija
LB	Latvijas Banka
LVAFSA	Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija
LVĢMC	Latvijas vides ģeoloģijas un metroloģijas centrs
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
LAD	Lauku atbalsta dienests
MA	Maksātspējas administrācija
PVD	Pārtikas veterinārais dienests
PV	Latvijas Republikas Patentu valde
PTAC	Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
UR	Uzņēmumu reģistrs
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VDI	Valsts darba inspekcija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VKPAI	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
VVD	Valsts vides dienests
VZD	Valsts zemes dienests
VI	Veselības inspekcija
VIDM	Vides ministrija
ZVA	Zāļu valsts aģentūra
LRCP	Latvijas Republikas Ceļu policija
NACE	Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija (<i>Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes</i>)
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
Kontrolējošā institūcija	Šī pētījuma ietvaros identificētā valsts pārvaldes institūcija, ar kuru komersants saskaras uzsākot, veicot vai izbeidzot savu komercdarbību.

2. Komercedarbības vide un izvirzītās prasības

2.1. Komercedarbības vides raksturojums

Latvijas ekonomika ir maza un atvērta ekonomika, kurā darbojušies komersanti pēc to apgrozījuma un nodarbināto skaita Eiropas un pasaules mērogā uzskatāmi par maziem vai vidēji maziem uzņēmumiem. Jebkurš valdības lēmums, kas uzliek jaunas prasības vai ierobežojumus komersantu darbībai, var ļoti būtiski ietekmēt Latvijas uzņēmumu dzīvotspēju un pelnīt spēju.

Praktiski vienmēr komersantu darbību reglamentējošās normatīvo aktu prasības ir saistītas ar noteiktām izmaksām, kuras komersantiem papildus visu nodokļu nomaksai jāsedz no saviem ieņēmumiem. Ja vidēja lieluma uzņēmumam ar normatīvajiem aktiem noteikto prasību izpildes izmaksas ir salīdzinoši neliela proporcija no peļņas pirms nodokļiem, tad mazākiem komersantiem šī proporcija var būt nesamērīgi liela un padarīt uzņēmumu par konkurēt nespējīgu vai pat zaudējumus nesošu.

Izstrādājot jaunus normatīvos aktus vai pārņemot ES normatīvo aktu prasības un piemērojot tos Latvijas situācijā, vienmēr tiek veikts finansiālais novērtējums par to, cik jaunais normatīvais regulējums prasīs papildu finansējumu no valsts budžeta valsts institūciju darbības administratīvo izmaksu segšanai, taču retos gadījumos tiek izvērtēts, kādas izmaksas konkrētās normas radīs komersantam.

Turklāt, pārņemot citu valstu labo praksi par komercedarbības regulējumu, tiek skatīta prakse visiem komersantiem noteiktās prasības, bet būtu jāanalizē ārvalstu prakse tieši par ārvalstīs esošo mazo uzņēmumu darbības regulējumu, kad normatīvajos aktos bieži ir paredzēti minimālie sliekšņi, no kuriem attiecīgās normas jāsak piemērot, vai atvieglojumi, kad attiecīgās normas vispār netiek piemērotas.

Arī kontrolējošām institūcijām, kuras ir atbildīgas par normatīvajos aktos noteikto prasību izpildes kontroli un pakalpojumu sniegšanu komersantiem, būtu jācenšas savas kontroles funkcijas izpildīt minimizējot finansiālo slogu komersantiem tieši caur maksas pakalpojumu maksām vai netieši caur nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā. Tas iespējams nodrošinot kontrolējošo institūciju darbības efektivitāti, kad mērķtiecīgi tiek noteiktas prioritātes, pamatojoties uz riska faktoru analīzi, un nodrošināta optimāla darba organizācija.

Jebkuras izmaksas, kas komersantam radušās saistībā ar normatīvo aktu prasību izpildi, no kurām varēja izvairīties, ir ieguldītā nauda, kas būtībā nerada pievienoto vērtību un samazina komercedarbības tālākas attīstības tempus un iespējas.

Šī pētījuma rezultāti arī apliecina, ka galvenie veidi, kā iespējams samazināt ar normatīvo regulējumu uzlikto slogu komersantiem, būtu:

- ▶ dažādu atvieglojumu un minimālo sliekšņu paredzēšana;
- ▶ retāka un mazāka apjoma informācijas iesniegšana valsts institūcijām;
- ▶ informācijas un dokumentu elektroniskas aprites veicināšana;
- ▶ efektīvāka datu apmaiņa pašu kontrolējošo institūciju starpā.

Kaut arī pētījums aptvēra mazu komersantu kopu un ierobežotu skaitu nozaru, apkopotie priekšlikumi izmaiņām normatīvo aktu prasībām sniedz priekšstatu par iespējām prasības vienkāršot un veidus, kādos iespējams atvieglot prasību izpildi komersantiem un jebkuriem citiem kontrolējošo institūciju klientiem.

2.2. Kontroles būtība un izvirzītās prasības

Normatīvajos aktos paredzētais komercedarbības kontroles modelis ietver sevī daudz un dažādu prasību veidus un to izpildes kontroles metodes, kuras analīzes vajadzībām tika iedalītas piecos galvenajos veidos (skat. 4.tabulu).

4.tabula. Komersantiem izvirzīto prasību veidi

Prasību veids	Saīsinājums	Skaidrojums
Pakļaušanās prasības	PP	Normatīvajos aktos definētās prasības, kuras komersantam jāievēro attiecībā uz darbības veikšanas vietu, veidu, darbiniekiem un produkciju, un jānodrošina to izpilde komercedarbības laikā (piemēram, ugunsdrošības prasības, preču marķējums, darba aizsardzības līdzekļi, nodalīta uzskaitē)
Darbības atļauju saņemšanas prasības	DA	Normatīvajos aktos definētās prasības, kuras uzliek par pienākumu komersantam saņemt dažāda veida licences, atļaujas, reģistrācijas apliecības, sertifikātus un cita nosaukuma dokumentus pirms attiecīgās darbības uzsākšanas
Informācijas prasības	I	Normatīvajos aktos noteiktās prasības, kuras uzliek pienākumu komersantam informēt kontrolējošo institūciju par savu darbību vai konkrētu situāciju savā darbībā (piemēram, paziņojumi par darbības izmaiņām vai izbeigšanu)
Pārskatu sniegšanas prasības	AR	Normatīvajos aktos noteiktās prasības, kuras uzliek pienākumu komersantam iesniegt kontrolējošām institūcijās dažādus pārskatus, t.sk. pārskatus par darbību un rezultātiem noteiktā laika periodā un statistikas pārskatus
Informācijas sniegšanas prasības	ISP	Normatīvajos aktos noteiktās prasības, kuras uzliek pienākumu komersantam sniegt kontrolējošām institūcijām informāciju (gan mutisku, gan rakstisku) kontrolējošo institūciju veikto pārbaudu ietvaros

Normatīvajā regulējumā paredzētās prasības ir piemērojamas visos komersanta darbības posmos no dibināšanas līdz likvidācijai un konkrēto prasību piemērošana ir atkarīga no vairākiem faktoriem, t.sk. komersanta paredzētās darbības nozares, darbības modeļa vai piegāžu ķēdes organizācijas, paredzētās produkcijas, darbības vietas un citiem darbības nosacījumiem un vadības lēmumiem. Tādējādi arī prasību kopumu, kuram katrs komersants ir pakļauts nosaka individuālie apstākļi, kādos attiecīgais komersants darbojas.

2.2.1 Pakļaušanās prasības

Kā jau iepriekš tika norādīts, pakļaušanās prasības ir normatīvajos aktos definētās prasības, kuras komersantam jāievēro attiecībā uz darbības veikšanas vietu, veidu, darbiniekiem un produkciju, un jānodrošina to izpilde visā komercdarbības laikā no uzsākšanas līdz likvidācijai. Pētījuma ietvaros tika apkopota informācija par 20 komersantiem izvirzīto pakļaušanās prasību jomām, kur katrā no jomām konkrēto prasību izpildi var reglamentēt no 1 līdz pat 180 normatīvajiem aktiem, t.sk. LR un ES tiesību akti, kuri jau detalizēti konkrētā situācijā nosaka izpildāmās prasības vai ierobežojumus. Apkopojums par pakļaušanās prasību jomām izvēlētajās 11 nozarēs atspoguļots 2.attēlā.

2.attēls. Normatīvajā regulējumā izvirzīto pakļaušanās prasību jomas

Jebkura no minētajām prasību jomām rada komersantiem izmaksas, un visvairāk komersanti komentējuši prasību lietderību un saistītās izmaksas tieši attiecībā uz prasībām, kas attiecas uz komersanta atbalsta funkcijām, jeb prasības, kuras attiecas uz komersanta uzņēmuma iekšējo darbību un nav tieši attiecināmas uz sniegtajiem pakalpojumiem vai sarazoto produkciju.

Jo īpaši uzsvertas lielās izmaksas, kas saistās ar darba aizsardzības prasību ievērošanu, t.sk. ikgadējās obligātās speciālistu apmācības darbībām ar bīstamajām iekārtām, darba vides risku novērtēšana, obligātās veselības pārbaudes, kā arī ugunsdrošības un civilās aizsardzības prasības, t.sk. ikgadējo ugunsdrošības pasākumu izpilde un dokumentēšana, civilās aizsardzības plānu izstrāde, ugunsdrošības prasību ievērošana, jo īpaši vecās ēkās un kultūras pieminekļos.

Citās prasību jomās komersanti norādījuši pārspīlētās prasības, kur to izpilde noteiktos nozares uzņēmumos vai uzņēmumos ar mazu apgrozījumu ir apgrūtināta, piemēram, preču marķēšana pārtikas produktiem ēdināšanas uzņēmumos, mērīšanas iekārtu kalibrēšanas biežums, kases čeku detalizētā informācija u.c.

2.2.2 Darbības atļauju saņemšanas prasības

Darbības atļauju saņemšanas prasības aptver normatīvajos aktos definētās prasības, kuras uzliek par pienākumu komersantam saņemt dažāda veida licences, atļaujas, reģistrācijas apliecības, sertifikātus un cita nosaukuma dokumentus pirms attiecīgās darbības uzsākšanas.

Ik reizi, kad šāda atļauja nepieciešama, komersants vērsšanās kontrolējošā institūcijā, iesniedzot noteiktu dokumentācijas kopumu, veicot nodevas vai pakalpojuma maksas nomaksu un saņemot attiecīgu atļaujas dokumentu.

Pētījuma ietvaros apkopojot informāciju par dažādajām darbības atļaujām, kuras komersantam ir jāsaņem, lai likumīgi veiktu komercdarbību, var izšķirt šādus darbības atļauju veidus:

- ▶ **Vispārīgi uz komersantiem vērstās:**
 - Komersanta reģistrācija (atzišana) dažādos valsts nozīmes reģistros;
 - Atļaujas (licences) noteiktu darbību un darījumu veikšanai, kā arī atvieglojumu saņemšanai;
 - Cita veida saskaņojumi dažādu darbību veikšanai;
- ▶ **Konkrētās situācijās:**
 - Produktu / iekārtu / darījumu reģistrācija dažādos valsts nozīmes reģistros;
 - Atļaujas produktu ražošanai un izplatīšanai (tirdzniecībai), noteiktiem darījumiem;
 - Sertifikātu izsniegšana noteiktiem produktiem vai precēm.

No visām darbības atļauju saņemšanas prasībām 48% prasību ir noteiktās nozarēm specifiskās prasības un gandrīz 46% prasību komersantam ir jāpiemēro atkarībā no tā, vai komersants veic noteiktas darbības. Izvirzīto darbības atļauju saņemšanas prasību skaiti nozaru un komersantu darbības posmu griezumā ir apkopoti 5.tabulā.

5.tabula. Darbības atļaujas prasību skaits nozaru griezumā

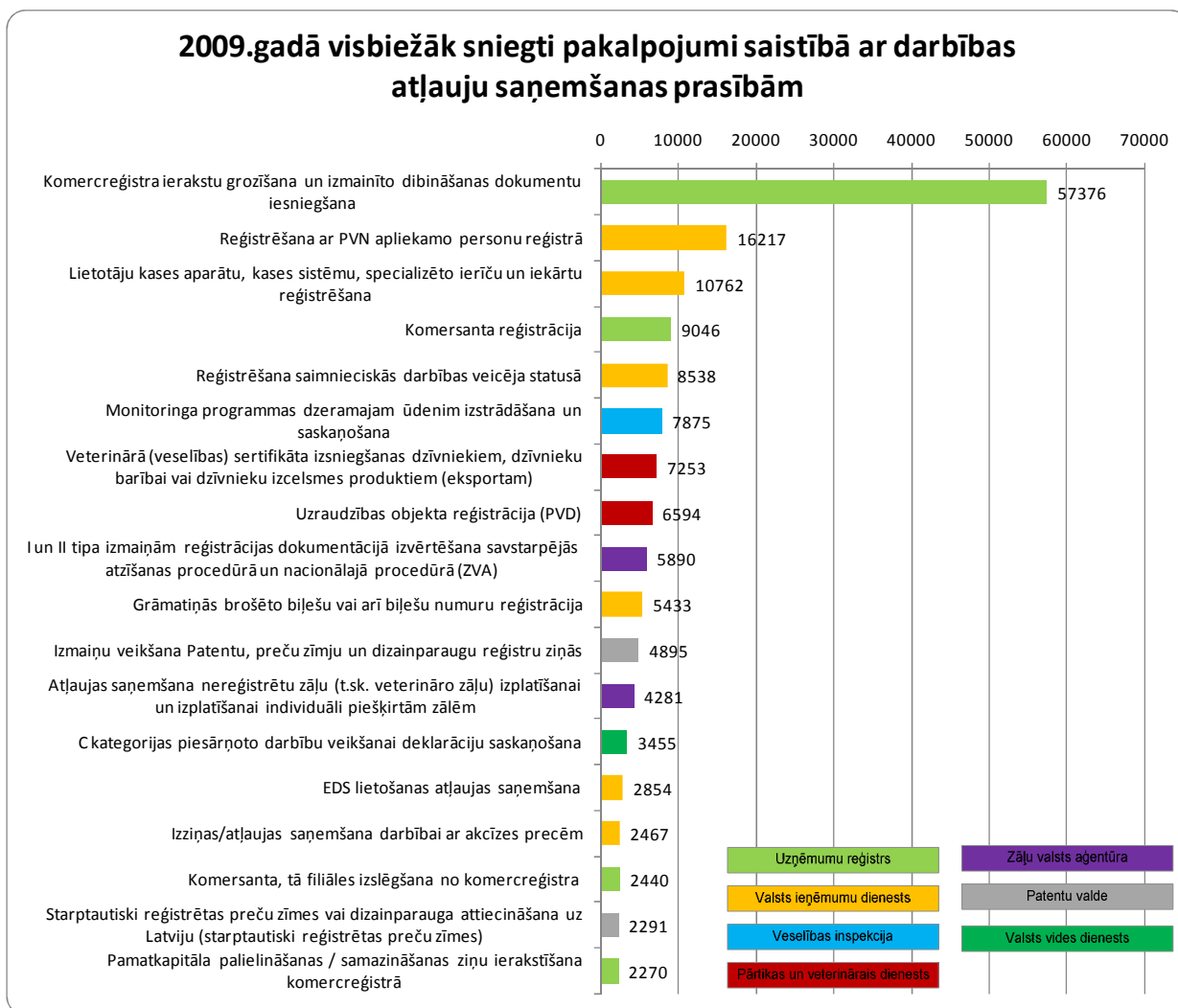
	Pārtika	Ēdināšana	Izmīnāšana	Būvniecība	Farmācija	Ķīmija	Gumija un plastmasa	Metāls	Koksne	Elektronika	Tirdzniecība
Darbības uzsākšana*	13	13	11	13	14	11	11	11	11	12	17
<i>Visiem komersantiem</i>	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
<i>Īpašos gadījumos</i>	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
<i>Nozares komersantiem</i>	2	2	0	2	3	0	0	0	0	1	6
Darbības veikšana	75	75	67	73	77	66	66	70	66	66	108
<i>Visiem komersantiem</i>	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
<i>Īpašos gadījumos</i>	62	62	62	62	62	62	62	62	62	62	62
<i>Nozares komersantiem</i>	9	9	1	7	11	0	0	4	0	0	42
KOPĀ	88	88	78	86	91	77	77	81	77	78	125

*Darbības izbeigšanas posmā komersantam jāaunulē reģistrācijas, licences, atļaujas, kuras ir spēkā uz likvidācijas brīdi

Visvairāk darbības atļaujas prasības attiecināmas uz komersantiem, kuri darbojas tirdzniecības nozarē, ko pamato daudzās atļaujas, kas nepieciešamas noteiktu produktu izplatīšanai (piemēram, augu aizsardzības līdzekļi, zāles (t.sk. humānās un veterinārās zāles), pārtika utml. prasības) un kas nepieciešamas importa un eksporta darījumu veikšanai (piemēram, importa un eksporta atļaujas, produktu sertifikāti utml. prasības).

No komersantu viedokļa darbības atļauju prasību izpildē svarīgi ir šīs atļaujas saņemt ātri, ar mazām administratīvām izmaksām (dokumentu gatavošanai un iesniegšanai) un salīdzinoši vienkārši veikt izmaiņas vai pagarināt šo atļauju darbības periodu. Šo uzstādījumu izpildei kontrolējošām institūcijām jāveicina t.s. e-pakalpojumu ieviešana, veicinot elektronisko dokumentu apriti atļauju izsniegšanai, ātru elektronisku datu apstrādi un atļauju izsniegšanu elektroniskā veidā.

Pētījuma ietvaros tika iegūti un apkopoti dati par visbiežāk pieprasītajiem pakalpojumiem darbības atļauju saņemšanas prasību izpildei, kuri atspoguļoti 3.attēlā.

3.attēls. 2009.gadā visbiežāk sniegtie pakalpojumi saistībā ar darbības atļauju saņemšanas prasībām

Dati par sniegtajiem pakalpojumiem darbības atļauju saņemšanas prasību izpildei apkopoti, pamatojoties uz kontrolējošo institūciju sniegto informāciju par 2009.gada rezultativajiem rādītājiem. Šie dati institūcijās netiek uzkrāti nozaru griezumā, tādējādi aptver visiem Latvijā strādājošiem komersantiem sniegtos pakalpojumus.

Papildus jāpiebilst, ka prasība C kategorijas piesārņoto darbību veikšanai deklarācijas saskaņošana ir atcelta ar 2009.gada 1.jūliju.

Tomēr sniegtie dati kopumā norāda uz to institūciju pakalpojumiem, kuriem prioritāri nepieciešama e-pakalpojumu ieviešana vai lietošanas veicināšana, kā arī saistīto pakalpojumu sniegšanas izmaksu efektivitāte, lai minimizētu komersantiem radītās izmaksas šo pakalpojumu saņemšanai. Uzņēmumu reģistrs un Valsts ieņēmumu dienests jau šobrīd nodrošina lielākās daļas savu pakalpojumu sniegšanu elektroniskā veidā, tomēr to izmantošanas aktivitāte komersantu vidū attiecībā uz darbības atļauju saņemšanu nav liela un būtu joprojām aktīvi popularizējama.

2.2.3 Informācijas prasības

Informācijas prasības ir normatīvajos aktos noteiktās prasības, kuras uzliek pienākumu komersantam informēt kontrolējošo institūciju par savu darbību vai konkrētu situāciju savā darbībā. Šīs informācijas prasības bieži vien attiecināmas uz izmaiņām izsniegto darbības atļauju nosacījumos, ir īpaši normatīvajos aktos paredzētie gadījumi, kad kontrolējošām institūcijām ir būtiski zināt par radušos situāciju komersantu darbībā, vai arī paredz obligātu informācijas / datu sniegšanu (ne pārskatu veidā) kontrolējošām institūcijām.

Pētījuma ietvaros tika apkopota informācija par normatīvajos aktos izvirzītajām specifiskajām informācijas prasībām, kas komersantiem izvirzītas papildus prasībām sniegt informāciju par izmaiņām darbības atļaujas saņemšanai sniegtajā informācijā un kas neaptver informācijas sniegšanu reģistrēšanai valsts nozīmes reģistros.

Kā piemērus var minēt, kad saskaņā ar normatīvo aktu prasībām šādi paziņojumi jāsniedz:

- ▶ par darbības uzsākšanu, apturēšanu vai slēgšanu paaugstināta riska uzņēmumam;
- ▶ par nodarīto kaitējumu videi vai par kaitējumu nepārvaramas varas gadījumā;

- ▶ par ūdens monitoringa rezultātiem;
- ▶ par būvniecības laikā atklāj objektu ar kultūrvēsturisku vērtību;
- ▶ par līgumu izmaiņām ar kases sistēmu apkalpojošo dienestu;
- ▶ par vispārējām drošuma prasībām neatbilstošu precī vai pakalpojumu;
- ▶ par kvalificētas personas maiņu;
- ▶ par zāļu paraugu laišanu aprītē;
- ▶ par zāļu bezmaksas paraugu izplatīšanu;
- ▶ par zāļu izplatīšanas apturēšanu, izņemšanu no tirgus un kvalitātes defektu u.c. gadījumos.

Pētījuma ietvaros intervētie komersanti izvirzīto informēšanas prasību lietderību vai nesamērīgumu ir snieguši vairākus komentārus, pārsvārā norādot, ka ne visi komersanti prasīto informāciju iesniedz, ja vien nav draudi zaudēt saņemto licenci (atļauju).

2.2.4 Pārskatu sniegšanas prasības

Pārskatu sniegšanas prasības aptver normatīvajos aktos noteiktos pienākumus komersantam obligāti iesniegt kontrolējošās institūcijās dažāda veida pārskatus, t.sk. statistikas pārskatus. Pētījuma ietvaros apkopotā informācija no komersantiem norāda, ka tieši dažādu pārskatu iesniegšana kontrolējošās institūcijās rada vislielāko apgrūtinājumu komersantiem, jo prasa lielus resursus datu apkopošanai vajadzīgajā pārskata formātā un bieži nav saprotama iesniegtās informācijas tālākas izmantošanas lietderība.

Apkopojot normatīvo aktu prasības par dažādu pārskatu iesniegšanu, komersantiem kopumā ir izvirzītas prasības par 95 dažādiem pārskatiem, kurus jāiesniedz tiem komersantiem, kuriem izpildās normatīvajos aktos noteiktie priekšnoteikumi, piemēram, sasniegts darbības apjoms, realizēta noteikta produkcija, izlases veidā atlasīts pārskata sniegšanai u.c. Pētījuma ietvaros tika apkopota informācija par dažādām kontrolējošām institūcijām iesniedzamo pārskatu apjomiem (skat. 7.tabulu).

7.tabula. Pārskatu sniegšanas prasības kontrolējošo institūciju griezumā

Kontrolējošā institūcija	Pārskatu veids	Kopējais iesniegto pārskatu skaits 2009.gadā
Centrālā statistikas pārvalde	Valsts statistika	218 136 mēneša pārskati (17 veidi) 128 996 ceturkšņa pārskati (13 veidi) 3 396 pusgada pārskati (3 veidi) 54 232 gada pārskati (20 veidi)
Latvijas banka	Maksājumu bilances statistika	5 640 mēneša pārskati (3 veidi) 1 400 ceturkšņa pārskati (2 veidi) 1 200 gada pārskati (1 veids)
Valsts ieņēmumu dienests	Nodokļu pārskati	2 692 912 nodokļu pārskati un deklarācijas dažādu nodokļu nomaksai (16 veidi) 78 673 finanšu pārskati (2 veidi)
Latvijas vides, ģeoloģijas un metroloģijas centrs	Vides pārskati	~8 646 pārskati (6 veidi) – 2008.gada dati
Ekonomikas ministrija	Gada pārskats par melno un krāsaino metālu atgriezumumu un lūžņu iepirkšanu un realizēšanu	174 pārskati – 2008.gada dati
Lauku atbalsta dienests	Pārtikas bilanču sagatavošanai	203 pārskati
Valsts augu aizsardzības dienests	Produktu aprītes pārskati	153 pārskati

Kā norāda apkopotie dati, tad komersantiem izvirzītās prasības pārskatu iesniegšanai ir ļoti apjomīgas, un neskatoties uz to, ka Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas banka, Valsts ieņēmumu dienests un Latvijas vides, ģeoloģijas un metroloģijas centrs ir nodrošinājuši elektronisku pārskata datu iesniegšanu, komersantiem lielas izmaksas šobrīd tieši informācijas apkopošanai vajadzīgajā datu griezumā un formātā.

Daudzi komersanti arī ir norādījuši, ka vairākās datu pozīcijās vienādi dati tiek iesniegti dažādām institūcijām, tādējādi institūcijām būtu nepieciešams izvērtēt iespējas nodrošināt savstarpēju datu apmaiņu, neprasot komersantiem iesniegt jau citai institūcijai iesniegtos datus.

2.2.5 Informācijas sniegšanas prasības

Normatīvajos aktos noteiktās informācijas sniegšanas prasības nosaka pienākumu komersantiem sadarboties ar tām kontrolējošām institūcijām, kuras veic fiziskās pārbaudes komersanta darbības vietās, sniedzot tām visu nepieciešamo informāciju un uzrādot saistīto dokumentāciju un precī, un ļaujot apsekot komersanta darbības vietu.

Informācijas sniegšanas prasības kopumā ir attiecināmas tikai uz komersantu kā saimnieciskās darbības veicēju un kā darba devēju, paredzot informācijas sniegšanas pienākumu tikai komersanta atbildīgajām personām, nevis visiem darbiniekiem.

Informācijas sniegšanas prasības ir tieši saistītas ar kontrolējošo institūciju veiktajām pārbaudēm, kuras apskatītas nākamajā šī ziņojuma nodaļā.

3. Valsts pārvaldes kontrolējošās institūcijas

Saskaņā ar 2009.gada 22.jūlija MK rīkojumu Nr.483 „Par Pasākumu plānu valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai” un arī pirms šī rīkojuma spēkā stāšanās valsts pārvaldē ir notikusi vairāku valsts pārvaldes iestāžu reorganizācija un likvidācija, konsekventi samazinot valsts pārvaldes iestāžu skaitu, t.sk. optimizējot kontrolējošo institūciju funkcijas un institūciju skaitu.

Veiktā pētījuma ietvaros uz 2010.gada 24.martu tika identificētas 59 valsts pārvaldes institūcijas vai valsts kapitālsabiedrības, ar kurām ikdienā komersants var saskarties veicot komercdarbību. No šīm 59 valsts institūcijām un kapitālsabiedrībām 28 tika identificētas kā institūcijas, ar kurām saskaras komersants normatīvo aktu prasību izpildei darbojoties izvēlētajās 11 nozarēs. Šīs institūcijas šī pētījuma ietvaros definētas kā kontrolējošās institūcijas, kaut arī saskare komersantam ar šīm institūcijām var būt tieša, netieša un tikai īpašos gadījumos. Pētījuma apjomā detalizētai analīzei tika iekļautas 25 kontrolējošās institūcijas, ar kurām komersanti izvēlētajās nozarēs var saskarties visbiežāk (skat. 8.tabulu), un saskarsme var būt:

- ▶ tieša – visiem nozarē strādājošiem komersantiem jāvērsas attiecīgajā kontrolējošā institūcijā vai var būt saskare ar attiecīgo kontrolējošo institūciju;
- ▶ īpašos gadījumos – tikai noteiktos gadījumos vai veicot attiecīgas darbības savā komercdarbībā attiecīgajā nozarēs strādājošiem komersantiem jāvērsas attiecīgajā institūcijā vai ir saskare ar kontrolējošo institūciju (piem. importa un eksporta darījumi, darbība kultūras pieminekļi u.c.);
- ▶ netieša saskare – tiešo saskari ar komersantu nodrošina cita institūcija vai starpnieks, kura darbību attiecīgā institūcija uzrauga.

8.tabula. Kontrolējošo institūciju darbība pētījumā iekļautajās nozarēs

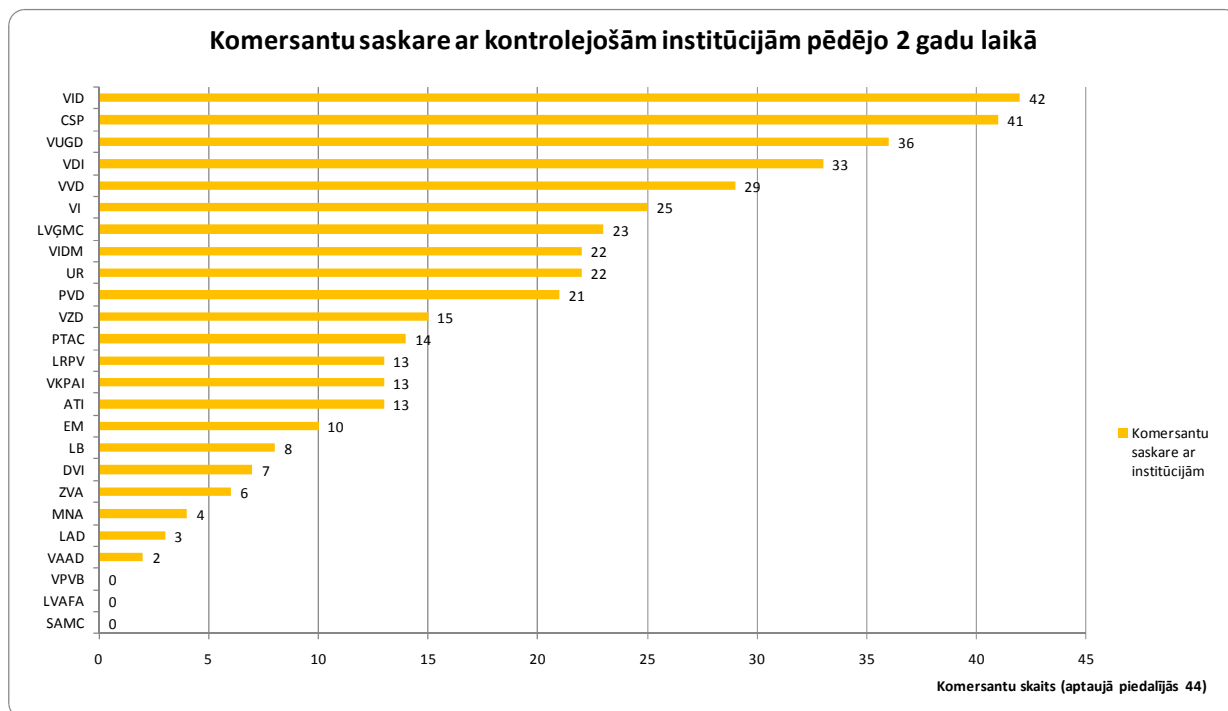
iestāde	Pārtika	Ēdināšana	Izmitināšana	Būvniecība	Farmācija	Kīmija	Gumija un plastmasa	Metāls	Koksne	Elektronika	Tirdzniecība
VID	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
CSP	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
VUGD	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
VDI	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
VVD	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
LVĢMC	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
UR	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
DVI	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
LB	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
PTAC	∅	∅	●	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	●
VI	∅	∅	○	○	●	●	●	●	●	●	○
ATI	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●
PVD	●	●			∅						●
EM			●	●		●		●			●
ZVA					●						●
LAD	●										●
VAAD											●
VZD	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○	○
PV	○	○		○	○	○	○	○	○	○	○
VKPAI	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
LVPVB	○			○	○	○	○	○	○	○	
LVAFA	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
VIDM	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅
MA	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅
SAMC	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅
KOPĀ	20	18	19	20	20	20	19	20	19	19	24

Apzīmējumi: ● - tieša saskare, ○ - saskare īpašos gadījumos, ∅ - netieša saskare

Apkopotie dati uzskatāmi norāda, ka gandrīz visās nozarēs ir vienādi liels skaits kontrolējošo institūciju, savukārt vairumtirdzniecības / mazumtirdzniecības nozarē lielo institūciju skaitu izskaidro plašais tirdzniecībā esošais produkcijas klāsts, kuras apriti un izrietošās prasības uzrauga daudzas kontrolējošās institūcijas pēc noteiktajiem produkcijas veidiem.

Ievērojot pētījuma apjoma ierobežojumu (t.i. 25 institūcijas), vairākas institūcijas, kurām ir saskare ar komersantiem, netika iekļautas detalizētajā analizē par kontrolējošo institūciju darbības novērtējumu. Institūciju atlase detalizētai analīzei tika veikta, nosakot normatīvajos aktos izvirzīto prasību jomu skaitu un komersantu apjomu, ar kuriem attiecīgā institūcija savā darbībā var saskarties. Institūcijas, kuras pētījuma detalizētajā analizē netika iekļautas, taču tika pieminētas intervijās ar komersantiem kā svarīgas kontrolējošās institūcijas, bija Valsts valodas centrs, Valsts mežu dienests, Konkurences padome un Arhīvu inspekcija.

Visprecīzāk komersantu un kontrolējošo institūciju saskares intensitāti raksturo pētījuma ietvaros apkopotie dati no komersantiem par to, ar kurām institūcijām komersanti pēdējo divu gadu laikā ir faktiski saskārušies. Dati iegūti no komersantu intervijām, kurās komersanti norādīja uz institūcijām, ar kurām saskarsme ir notikusi vismaz vienu reizi pēdējo divu gadu laikā. (skat. 4.attēlu).

4.attēls. Komersantu un kontrolējošo institūciju saskarsme pēdējos 2 gados

Abi iepriekš norādītie datu apkopojumi liecina, ka visbiežāk komersanti saskaras ar tām institūcijām, kuras kontrolē visus komersantus neatkarīgi no tā darbības nozares (t.sk. VID, CSP, VUGD, VDI) vai daudzās nozarēs darbojošos uzņēmumus (VVD, VI, VIDM, LVĢMC – praktiski jebkura ražošanas nozare).

Pamatojoties uz šiem datiem, var prognozēt, ka tieši tās institūcijas, ar kurām saskaras visvairāk komersantu, arī rada vislielākās kopējās administratīvās izmaksas komercdarbībai un vislielākās administratīvās izmaksas valstij. Tādējādi tādas kontrolējošās institūcijas kā VID, CSP, VUGD, VDI un VVD būtu prioritārās institūcijas, kuru realizētās kontroles funkcijas būtu detalizēti analizējamas, lai neradītu liekas administratīvās izmaksas komersantiem.

3.1. Kontrolējošo institūciju veidi

Pētījuma ietvaros iekļautās un detalizētāk analizētās institūcijas pēc veida, kā tiek īstenota kontroles funkcija pār komercdarbību var iedalīt šādos veidos:

- Institūcijas, kuras nodrošina licencēšanu, reģistrāciju un atļauju izsniegšanu:
 - ▶ Uzņēmumu reģistrs, Valsts ieņēmumu dienests, Pārtikas veterinārais dienests, Valsts augu aizsardzības dienests, Zāļu valsts aģentūra, Ekonomikas ministrija, Vides ministrija, Latvijas vides pāraudzības valsts birojs, Valsts vides dienests, Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija, Lauku atbalsta dienests, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
- Institūcijas, kas veic tirgus uzraudzību:
 - ▶ Pārtikas veterinārais dienests, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Veselības inspekcija, Valsts augu aizsardzības dienests
- Institūcijas, kas veic pārbaudes konkrētā jomā:
 - ▶ Valsts ieņēmumu dienests, Valsts darba inspekcija, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Veselības inspekcija, Datu valsts inspekcija, Autotransporta inspekcija, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
- Institūcijas, kas nodrošina statistiskās informācijas apkopošanu nacionālā līmenī:

- ▶ Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Banka, Lauku atbalsta dienests
5. Institūcijas, kas nodrošina datu vai tiesību reģistrācijas funkcijas īpašos gadījumos:
- ▶ Latvijas vides ģeoloģijas un metroloģijas centrs, Patentu valde, Valsts zemes dienests
6. Institūcijas, kam ir netieša saskare ar komersantu:
- ▶ Maksātspējas administrācija, Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs.

No visām 25 pētījumā analizētajām institūcijām 12 kontrolējošās institūcijas ir pilnvarotas veikt fiziskas pārbaudes komersanta darbības vietā, savukārt ar 2 institūcijām (Maksātspējas administrācija, Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs) tiešas saskares analizētajās 11 nozarēs komersantam nav.

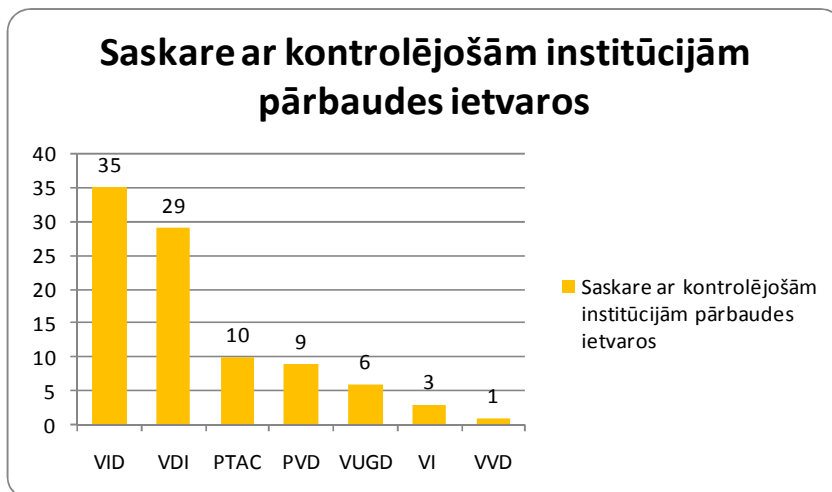
Jāatzīmē, ka Patentu valdē komersants vērsas tikai pēc brīvprātības principa, lai aizsargātu savas intelektuālā īpašuma tiesības, un Valsts zemes dienestā komersantam tiešs pienākums vērsties ir tikai gadījumā, ja komersants ir nekustamā īpašuma īpašnieks vai tā pilnvarots pārstāvis un ir nepieciešamība veikt izmaiņas nekustamā īpašuma valsts kadastra datos.

3.2. Kontrolējošo institūciju veiktās pārbaudes

Kā jau iepriekš tika minēts no visām 25 pētījumā iekļautajām institūcijām 12 institūcijas veic fiziskās pārbaudes komersanta darbības vietās. Jebkurš komersants komercdarbības izpildes posmā atkarībā no darbības nozares var saskarties ar šādu kontrolējošo institūciju veiktajām pārbaudēm:

- ▶ Autotransporta inspekcija;
- ▶ Datu valsts inspekcija;
- ▶ Pārtikas veterinārais dienests;
- ▶ Patērētāju tiesību aizsardzības centrs;
- ▶ Valsts augu aizsardzības dienests;
- ▶ Valsts darba inspekcija;
- ▶ Valsts ieņēmumu dienests;
- ▶ Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija;
- ▶ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;
- ▶ Valsts vides dienests;
- ▶ Veselības inspekcija;
- ▶ Zāļu valsts aģentūra.

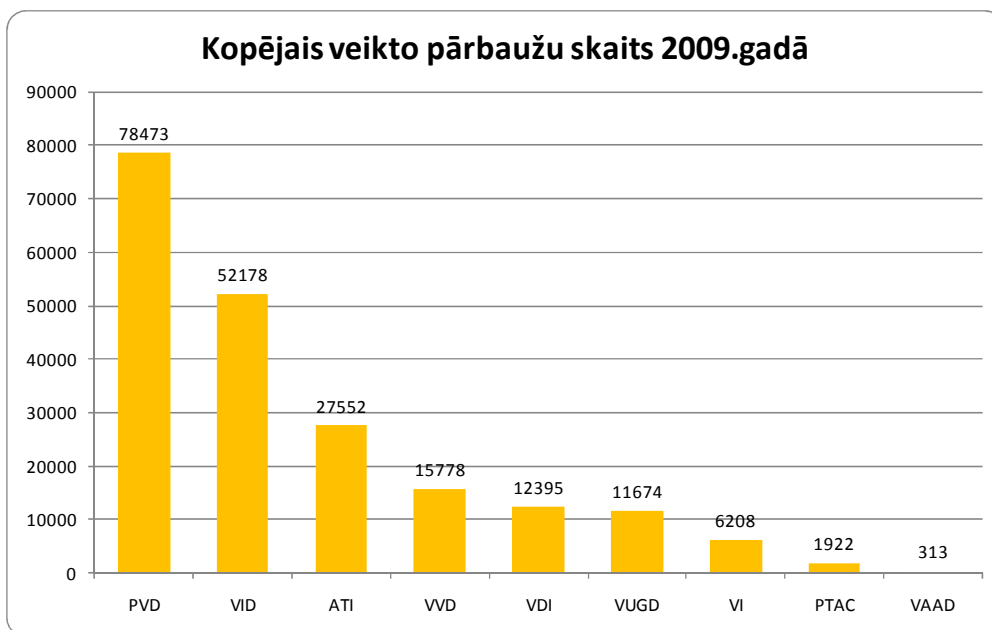
Potenciāli ar šīm 12 institūcijām var saskarties jebkurš komersants, kaut arī kontrolējošās institūcijas savu pārbaudu plānošanā vadās no informācijas par iespējamo risku vai iespējamiem pārkāpumiem LR normatīvo aktu prasību izpildē, lai plānoto pārbaudāmo objektu kopu un biežumu. Pētījuma ietvaros tika intervēti komersanti pētījumā aptvertajās 11 nozarēs un tika apkopoti dati (ciktāl tos sniedza komersanti) par to, cik reizes pētījumā iekļautās kontrolējošās institūcijas veikušas fiziskās pārbaudes komersanta darbības vietā pēdējo 2 gadu laikā. (skat. 5.attēlā).

5.attēls Kontrolējošo institūciju pārbaudu intensitāte visos komersanta uzņēmumos pēdējo 2 gadu laikā

No apkopotajiem datiem var secināt, ka visvairāk pēdējo divu gadu laikā visvairāk komersanti saskārušies ar VID, VDI, PTAC, PVD, VUGD, VI un VVD veiktajām pārbaudēm. Bieži saskarē ar VID un VDI nosaka tas, ka ar šīm institūcijām var saskarties jebkurš komersants, neatkarīgi no darbības nozares.

Pētījuma ietvaros tika apkopoti arī dati no kontrolējošo institūciju sniegtās informācijas par kopējo veikto pārbaudu skaitu 2009.gadā, kas vērstas uz komersantiem, kuri darbojas pētījumā aptvertajās 11 nozarēs, izņemot PVD pārbaudes attiecībā uz dzīvnieku veselību un veterinārajiem pakalpojumu sniedzējiem (skat. 6.attēlu).

6.attēls Kopējais kontrolējošo institūciju veikto pārbaūžu skaits 2009.gadā

Tikai atsevišķos gadījumos, kad pārbaudes vērstas uz konkrētas nozares komersantiem, institūcijās dati pār veiktajām pārbaudēm pieejami nozaru griezumā un dalījumā starp fiziskām un juridiskām personām, tādējādi kopējo veikto pārbaūžu skaits dod tikai salīdzinošu un aptuvenu priekšstatu par veikto pārbaūžu apjomiem starp dažādām kontrolējošām institūcijām. Jāatzīmē arī, ka veikto pārbaūžu skaits ne vienmēr nozīmē pārbaudīto komersantu uzņēmumu skaitu, jo piemēram, Autotransportu inspekcija daļu savas pārbaudes veic pār transportlīdzekļiem uz autoceļiem, kas arī izskaidro lielo veikto pārbaūžu skaitu, kur, savukārt, minimālo pārbaūžu skaitu nosaka ES tiesību akti.

Lai nodrošinātu efektīvu resursu izmantošanu un pārbaūžu rezultativitāti pārkāpumu atklāšanā, kontrolējošām institūcijām, kuru veikto pārbaūžu apjomi ir ļoti lieli, jānodrošina rūpīga pārbaūžu plāna izstrāde, ņemot vērā ekonomikā vai nozarē esošo situāciju, informāciju (arī sūdzības) par iespējamiem pārkāpumiem, dažādus riska faktorus (pārkāpuma ietekmes apjomus, iespējamus zaudējumus, komersanta paškontroles sistēmas uzticamību, u.c.), iepriekšējo pārbaūžu rezultātus un citus faktorus, kas izriet no konkrēto komersantu darbības specifiskajiem apstākļiem.

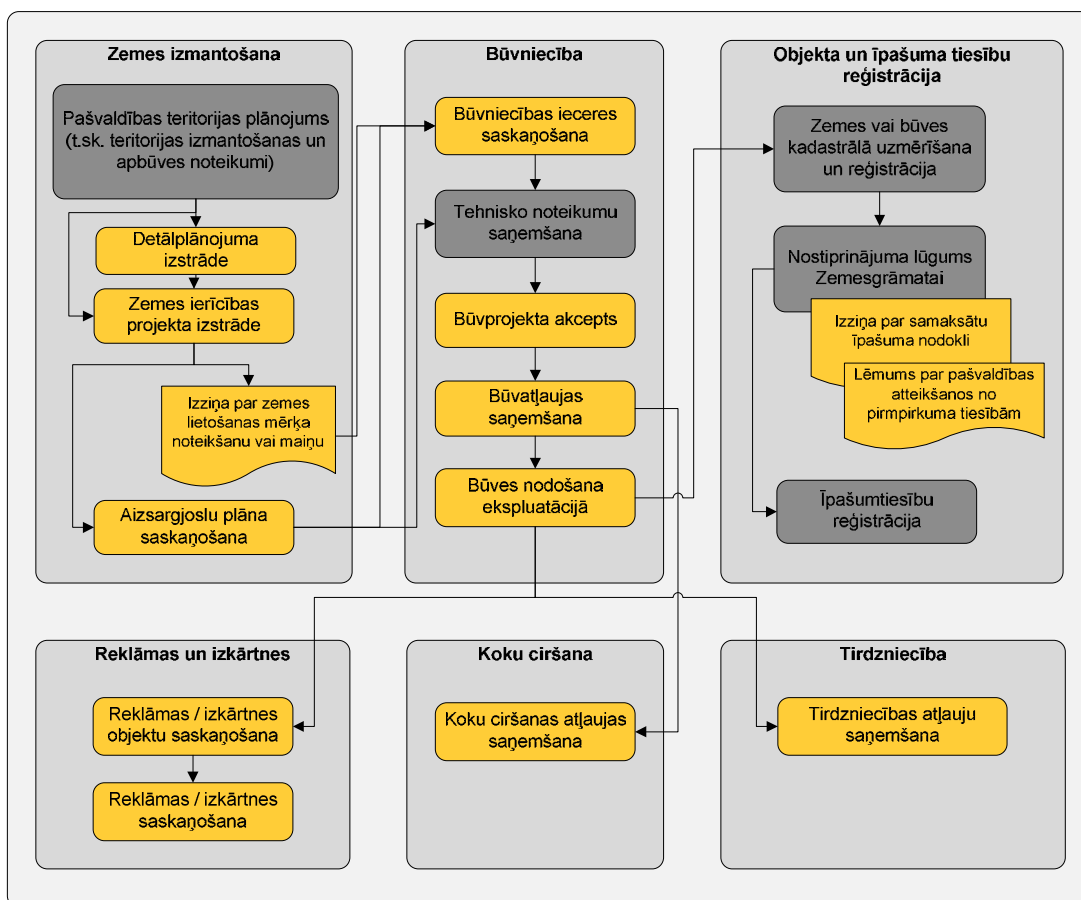
Praktiski visās kontrolējošās institūcijās ir izstrādāti pārbaūžu plāni, kurus nākotnē būtu jāpadara par dinamisku plānošanas instrumentu, lai mainītos situācijai ekonomikā un institūcijām pieejamajā finansējumā joprojām tiktu noteiktas prioritātes un nosegti galvenie riski.

4. Pašvaldību veiktā komercdarbības kontrole

4.1. Pašvaldību kontrolei pakļautās prasības

Komersantiem izvirzītās prasības pašvaldību līmenī ir saistītas ar atļauju saņemšanu noteiktu darbību veikšanai attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā. LR normatīvajos aktos ir noteikti pamatprincipi un kārtība prasību izpildei noteiktās jomās, savukārt, pašvaldība nosaka veidus, kā komersantam noteiktās prasības izpildīt un saņemt attiecīgus pašvaldības institūciju saskaņojumus.

Pētījuma ietvaros tika veikta salīdzinošā analīze starp izvēlētajām piecām pašvaldībām, prasības atbilstoši pašvaldībām noteiktajām funkcijām grupējot noteiktās prasību jomās, identificējot saikni ar noteiktas nozares komercdarbības praksi un komersanta darbības cikla posmu. Veiktās analīzes ietvaros apskatītās prasību jomas un konkrētie pašvaldību sniegtie pakalpojumi prasību izpildes kontrolei ir apkopoti 7.attēlā.

7.attēls. Pētījumā aptvertās komersantam izvirzīto prasību jomas

Komersantu un pašvaldību institūciju sniegtā informācija arī norāda, ka 7.attēlā norādītie pakalpojumi arī ir visbiežākā saskare komersantam ar pašvaldību kontrolējošām institūcijām 2 nozarēs:

- ▶ Ēku būvniecība (NACE 41), inženierbūvniecība (NACE 42), specializētie būvdarbi (NACE 43);
- ▶ Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 46), mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 47).

4.2. Pašvaldību kontrolējošās institūcijas

Pētījumā detalizētāk analizēto pakalpojumu saņemšanai komersants attiecīgās pašvaldības teritorijā saskaras ar dažādām kontrolējošām institūcijām, turklāt katrā pašvaldībā iekšējā darba organizācija nosaka konkrēto pašvaldības institūciju, kur komersantam jāvēršas pakalpojuma saņemšanai. Ņemot vērā to, ka gandrīz visās pētījumā iekļautajās pašvaldībās ir izveidoti vienotie informācijas centri, kuros komersants var saņemt nepieciešamo informāciju un iesniegt dokumentus pakalpojumu saņemšanai, saskare ar konkrētām pašvaldības kontrolējošām institūcijām var nebūt.

Tomēr, lai pārliecinātos par pašvaldību saistošajos noteikumos un izsniegtajās atļaujās ietvertu prasību faktisko izpildi un noteikto nosacījumu ievērošanu, pašvaldības kontrolējošās institūcijas veic fiziskās pārbaudes, apmeklējot komersanta darbības vietu.

Analīzes ietvaros tika apkopota informācija par pašvaldību kontrolējošām institūcijām, kuras veic fiziskās pārbaudes komersanta darbības vietās, veikto pārbažu veidiem, to saturu un apjomu (skat. 7.attēlu).

Kontrolējošo institūciju fiziskās pārbaudes		
Pārbaudes veids	Pārbaudes saturs un apjoms	Kontrolējošās institūcijas
Būvobjekta pārbaude	<ul style="list-style-type: none"> Būvatļaujas esamība Būvdarbu norisi atbilstoši saskaņotajam būvprojektam, Vispārīgajos noteikumos noteikto būvniecības dokumentācijas kārtošanu Būvju drošības aspektus 	<p>Daugavpils Daugavpils domes Būvinspekcija</p> <p>Jelgava JD Būvvaldes būvinspekcija</p> <p>Liepāja Liepājas domes Būvinspekcija</p> <p>Rīga Rīgas domes Rīgas pilsētas būvvaldes būvinspekcija</p> <p>Ventspils Ventspils domes Būvniecības administratīvā inspekcija</p>
Reklāmu / izkārtņu pārbaude	<ul style="list-style-type: none"> Atļaujas reklāmas vai izkārtnes izvietojumam esamība Reklāmas / izkārtnes atbilstība saskaņotajam dizainam, Izsniegtā saskaņojuma termiņu ievērošana 	<p>Daugavpils Pilsētplānošanas un būvniecības departaments</p> <p>Jelgava JD Būvvalde</p> <p>Liepāja Liepājas domes Pilsētvides nodaļa</p> <p>Rīga Rīgas domes Rīgas pilsētas būvvaldes Pilsētdzīvojamības pārvalde</p> <p>Ventspils Ventspils domes Arhitektūras un pilsētbūvniecības nodaļa</p>
Tirdzniecības vietu pārbaude	<ul style="list-style-type: none"> Tirdzniecības atļaujas esamība Veiktās tirdzniecības atbilstība atļaujā noteiktiem nosacījumiem Izsniegtās atļaujas termiņu ievērošana 	<p>Daugavpils Daugavpils domes Pašvaldības policija</p> <p>Jelgava JD Pašvaldības policija</p> <p>Liepāja Liepājas domes Ekonomikas nodaļa</p> <p>Rīga Rīgas domes Pašvaldības policija</p> <p>Ventspils Ventspils domes Pašvaldības policija</p>
Koku ciršanas vietas pārbaude	<ul style="list-style-type: none"> Koku ciršanas atļaujas esamība Ciršanas darbu veikšana atbilstoši atļaujā norādītajiem nosacījumiem Ciršanas darbu termiņu ievērošana 	<p>Daugavpils Daugavpils domes Komunālās saimniecības nodaļa</p> <p>Jelgava JPPA „Pilsētsaimniecība”</p> <p>Liepāja Liepājas domes Vides daļa</p> <p>Rīga Rīgas domes Rīgas pilsētas būvvaldes Apstādījumu inspekcija</p> <p>Ventspils Ventspils domes Arhitektūras un pilsētbūvniecības nodaļa</p>

7.attēls. Kontrolējošo institūciju fizisko pārbažu saturs un apjoms

Pašvaldību gadījumu analīzes rezultātā tika identificētas vairākas normatīvajos aktos noteiktās prasības, kuras iespējams precizēt vai mazināt, atvieglējot komersanta darbību konkrētā pašvaldībā. Priekšlikumi šo prasību pilnveidošanai iekļauti šī ziņojuma saturā.

Papildus tam analīzes ietvaros tika konstatētas vairākas atšķirības tam, kā pašvaldības ir izpratušas normatīvo aktu prasības un definējušas savus sniegtos pakalpojumus, un cik plaša informācija par komersantiem noteiktajām prasībām ir pieejama dažādu pašvaldību uzturētajām mājas lapās, veicinot elektronisku saziņu ar komersantiem.

5. Kopsavilkums par sniegtajiem priekšlikumiem

Pētījuma ietvaros tika aptverts ļoti plašs normatīvajos aktos paredzēto prasību loks, kas komersantam jāievēro darbojoties kādā no pētījumā iekļautajās 11 nozarēs un saskaroties ar kontrolējošām institūcijām valsts un pašvaldību līmenī. Kopumā pētījuma ietvaros analizētas vairāk kā 450 prasības vai prasību kopas, no kurām 220 attiecināmas praktiski uz jebkurā nozarē strādājošu komersantu.

Pētījuma ietvaros apkopojot informāciju, datus un viedokļus no nozaru ekspertiem, komersantiem un kontrolējošām institūcijām, tika identificētas situācijas, kad prasību izpildei komersantiem rodas nesamērīgi lielas izmaksas vai kad institūcijas var savu darbību pilnveidot, samazinot savas un komersantu izmaksas, un sagatavoti priekšlikumi situācijas uzlabošanai.

Pētījuma rezultātā ir sagatavots 81 priekšlikums, kā vienkāršot izvirzītās prasības un to izpildes veidus komersantiem. Visi priekšlikumi sagatavoti, ņemot vērā Standarta izmaksu modeļa metodikā noteiktos normatīvā regulējuma vienkāršošanas veidus. Priekšlikumu apjoms sadalījumā pa vienkāršošanas veidiem ir atspoguļots 9.tabulā.

9.tabula. Pētījuma rezultātā sniegto priekšlikumu sadalījums par vienkāršošanas veidiem

Vienkāršošanas veidi	Kods	Ieteikumu skaits
Atcelt, samazināt, apvienot vai uzlabot tiesību aktus, t.sk.:	M	42
▶ atceļot prasības	M1	5
▶ mazinot prasību apjomu, paredzot atvieglojumus vai optimizējot prasības	M2	30
▶ uzlabojot vai precizējot prasības	M3	7
Vienkāršot datu sniegšanas procesu, t.sk.	V	25
▶ efektīvāk vai optimālāk nodrošinot esošo funkciju izpildi	V1	16
▶ nododot funkciju izpildi valsts centrālās pārvaldes ietvaros (mazinot iesaistīto institūciju skaitu)	V2	6
▶ nododot funkciju izpildi ārpus valsts centrālās pārvaldes (piem. pašvaldībām, privātajam sektoram)	V3	3
Attīstīt uz IKT balstītus risinājumus un pakalpojumus	IT	7
Valsts pārvaldes institūciju savstarpēja datu apmaiņa	D	3
Uzlabot informācijas sniegšanas vadlīnijas	IF	3
Kopā		80

Pētījuma ietvaros tika apkopoti dati no komersantiem un kontrolējošām institūcijām par izmaksām, kuras rodas abās pusēs saistībā ar noteikto prasību izpildi. Kaut arī pētījuma ietvaros tika aptaujāta maza komersantu kopa (44 komersanti) un iegūtie dati nevar tikt statistiski tieši attiecināmi uz visiem Latvijas komersantiem, tomēr, lai sniegtu priekšstatu par sniegtā priekšlikuma ekonomisko pamatojumu, izmantojot kontrolējošo institūciju datus par kopējiem prasību izpildes rādītājiem un ar noteiktiem pieņēmumiem, pētījuma ietvaros tika indikatīvi aprēķināts iespējamais ikgadējais izmaksu samazinājums gan kontrolējošai institūcijai, gan komersantiem no priekšlikumu ieviešanas.

Izmaksu ietaupījuma aprēķināšanā tika ņemti vērā šādi pamatprincipi:

- ▶ institūciju izmaksu ietaupījuma aprēķināšanai gadījumu skaits un izmaksas uz vienu gadījumu ņemtas no institūciju sniegtajiem datiem par prasību izpildi 2009.gadā (ja nebija pieejami dati, tad par 2008.gadu);
- ▶ atceļot prasību, institūcijas izmaksu ietaupījums plānots 100% no esošajām izmaksām, savukārt, nododot funkciju izpildē ārpus valsts pārvaldes, izmaksu ietaupījums aprēķināts katram gadījumam individuāli;
- ▶ institūciju izmaksu ietaupījums, ja prasības tiek mainītas (ne atceltas) vai to izpildes kontrole uzlabota (t.sk. funkciju apvienošana vienā institūcijā), plānots 10-50% atkarībā no ieteikuma būtības, rēķinot ietaupījumu arī no administratīvajām izmaksām (ja tādas netika iekļautas sākotnējos datos);
- ▶ komersantu izmaksu ietaupījuma aprēķināšanai gadījumu skaits ņemts no institūciju sniegtajiem datiem par prasību izpildi 2009.gadā, savukārt, izmaksas no komersantu sniegtajiem datiem;
- ▶ izmaksu ietaupījums rēķināts kā ikgadējais izmaksu ietaupījums pēc visu nepieciešamo vienreizējo izdevumu segšanas ieteikuma ieviešanai;
- ▶ kontrolējošo institūciju pārbažu administratīvo izmaksu samazināšanai piemēroti 10% pārbažu skaita un saistīto izmaksu samazināšanai.

Izmaksu ietaupījums aprēķināts, pamatojoties uz pētījuma ietvaros iegūtās skaitliskās informācijas bāzes, tādējādi šajā aprēķinā nav ietverti aprēķini vienreizējiem izdevumiem, kas rodas ieteikuma ieviešanas laikā, kā piemēram IT sistēmu risinājumu ieviešana, ar funkcijas nodošanu saistītie administratīvie izdevumi, izdevumi, kas rodas institūcijai, kura šo funkciju pildīs pēc funkcijas nodošanas.

Izmaksu ietaupījuma aprēķinā nav ietverta informācija par saistīto risku un ietekmes novērtējumu, kas tieši vai netieši var izrietēt no ieteikuma ieviešanas, jo to novērtēšanai nepieciešams veikt papildu analīzi, sadarbojoties ar attiecīgām kontrolējošām institūcijām.

Kopsavilkums par aprēķināto ikgadējo izmaksu ietaupījumu pa vienkāršošanas veidiem atspoguļots 10.tabulā.

10.tabula. Aprēķinātais ikgadējais izmaksu ietaupījums no priekšlikumu ieviešanas

Vienkāršošanas veidi	Kods	Kopējais izmaksu ietaupījums kontrolējošām institūcijām, LVL	Kopējais izmaksu ietaupījums komersantiem, LVL
Atcelt, samazināt, apvienot vai uzlabot tiesību aktus	M	2,291,261	24,071,785
▶ atceļot prasības	M1	279,932	230,425
▶ mazinot prasību apjomu, paredzot atvieglojumus vai optimizējot prasības	M2	2,011,329	23,841,360
▶ uzlabojot vai precizējot prasības	M3	0	0
Vienkāršot datu sniegšanas procesu	V	6,550,931	1,614,874
▶ efektīvāk vai optimālāk nodrošinot esošo funkciju izpildi	V1	6,385,331	1,614,874
▶ nododot funkciju izpildi valsts centrālās pārvaldes ietvaros (mazinot iesaistīto institūciju skaitu)	V2	124,360	0
▶ nododot funkciju izpildi ārpus valsts centrālās pārvaldes (piem. pašvaldībām, privātajam sektoram)	V3	41,240	0
Attīstīt uz IKT balstītus risinājumus un pakalpojumus	IT	1,458,555	485,700
Valsts pārvaldes institūciju savstarpēja datu apmaiņa	D	48,000	204,000
Uzlabot informācijas sniegšanas vadlīnijas	IF	0	842760
Kopā		10,348,747	27,219,119

Darba ietvaros tika apkopota informācija par pētījumā iekļauto institūciju izmaksām, kas rodas ik gadus nodrošinot uz komersantiem attiecināmo prasību izpildes kontroli, kas kopumā sastāda 80 639 500 Ls. Šis skaitlis tikai indikatīvi raksturo institūciju izmaksu daļu, kas tiek tērēta komersantu darbības kontrolei, un ir aprēķināts, pamatojoties uz institūciju sniegtajiem indikatīvajiem datiem par gadījumu skaitu un aptuvenām izmaksām vienam gadījumam normatīvajos aktos noteikto prasību griezumā, nevis uz faktiskajiem datiem. Jāatzīmē, ka ne visiem priekšlikumiem šādu aprēķinu bez papildu detalizētas analīzes varēja veikt, tādējādi potenciāli izmaksu ietaupījums var būt vēl lielāks nekā norādīts 10.tabulā.

Tādējādi iespējama kopējais izmaksu ietaupījums, kas veidotos, ja tiktu ieviesti piedāvātie priekšlikumi, sastādītu 15.6% no šī brīža institūciju izmaksām. Komersantu pusē šādu aprēķinu veikt nebija iespējams, jo prasību kopums, kas attiecināms uz konkrēto komersantu ir atkarīgs no komersanta darbības individuālajiem apstākļiem.

Detalizēta informācija par priekšlikumiem ir sniegta tālākajās ziņojuma sadaļās.

6. Priekšlikumi kontrolējošo institūciju darbības uzlabošanai

6.1. Vispārīgie priekšlikumi kontroles vides uzlabošanai

6.1.1 Ietekmes un komercdarbību izvērtēšana pie normatīvo aktu izstrādes

Ievērojot Latvijas ekonomikas un tajā strādājošo komersantu salīdzinoši mazos apmērus, jebkuras normatīvo aktu prasības var būtiski finansiāli ietekmēt Latvijas komersantu konkurētspēju vai dzīvotspēju. Izstrādājot jaunus normatīvos aktus vai pārņemot ES normatīvo aktu prasības un piemērojot tos Latvijas situācijā, vienmēr tiek veikts finansiālais novērtējums par to, cik jaunais normatīvais regulējums prasīs papildu finansējumu no valsts budžeta valsts institūciju darbības administratīvo izmaksu segšanai, taču nepietiekami tiek izvērtēts, kādas izmaksas konkrētās normas radīs vidējam Latvijas komersantam.

Veicot salīdzinošo analīzi ar citu valstu praksi komercdarbības kontrolei, ne vienmēr tiek ņemts vērā Latvijas uzņēmumu lielums un peļnīt spēja, kas rada nesamērīgi lielu finansiālo slogu komersantiem visu prasību izpildei.

Lai veicinātu komercdarbības attīstību Latvijā, jau normatīvo aktu izstrādes laikā būtu jāveic analīze par prasību lietderību pēc būtības Latvijas apstākļiem, iespējamiem vienkāršojuumiem jeb atvieglojumiem prasību izpildē, kas ietvertu vismaz:

- ▶ riska analīzi, ja prasība netiktu ieviesta vispār;
- ▶ dažādu izņēmumu, atvieglojumu un minimālo sliekšņu paredzēšanu;
- ▶ retāku un mazāka apjoma informācijas iesniegšanu valsts institūcijām, nepieciešamo informāciju uzrādot pēc pieprasījuma;
- ▶ informācijas un dokumentu elektroniskas aprites veicināšanu;
- ▶ efektīvāku datu apmaiņu pašu kontrolējošo institūciju starpā.

Vienlaicīgi ar prasību saturisko analīzi normatīvo aktu izstrādes laikā būtu jāveic finansiālās ietekmes analīze uz komercdarbību, aprēķinot no jauno prasību ieviešanas izrietošās izmaksas dažāda lieluma uzņēmumiem dažādās nozarēs.

6.1.2 Normatīvā regulējuma skaidrošana

Komersanta darbības vidi šobrīd raksturo aizvien pieaugošais normatīvā regulējuma apjoms, kas aptver gan tieši vai netieši piemērojamus ES normatīvos aktus, gan LR normatīvos aktus, jo normatīvā bāze paplašinās un arī daudz detalizētākā līmenī reglamentē prasības un to izpildi. Normatīvā regulējuma kopums tādējādi kļūst aizvien sarežģītāks, bet jo īpaši tas attiecināms uz EK izdoto Regulu tieši piemērošanu komercdarbības kontrolei, kurus saprast un piemērot ir grūti ne tikai komersantam, bet arī pašām kontrolējošām institūcijām.

Komersantam aizvien vairāk resursu jāvelta, lai sekotu līdzi normatīvo aktu izmaiņām un saņemtu konsultācijas jauno prasību piemērošanā. Lielākiem komersantiem ir iespējas piesaistīt speciālistus un konsultantus, lai izvēlētos visoptimālāko modeli un zemāko izmaksu variantu prasību ievērošanai, savukārt, mazākiem komersantiem šādas iespējas praktiski nav, turklāt, jauno normatīvā regulējuma prasību skaidrojumus bieži vien var saņemt tikai valsts institūcijās, kuras ir atbildīgas par attiecīgo normatīvo aktu izstrādi vai normatīvā regulējuma jomu.

Ievērojot Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2008.-2013. gadam „Labāka pārvaldība: Pārvaldes kvalitāte un efektivitāte” noteiktos sadarbības un vienkāršības principus, komersantiem esošā sarežģītā un apjomīgā normatīvā regulējuma apstākļos būtu svarīgi, lai valsts institūcijas, it īpaši kontrolējošās institūcijas, nodrošinātu:

- ▶ Nozaru ministrijām to pārziņā esošo normatīvo aktu regulāru pārskatīšanu, atceļot, aktualizējot, konsolidējot vai padotības iestādēm sniedzot priekšlikumus nozares ministrijai normatīvo aktu kopu ar mērķi samazināt normatīvo aktu skaitu un prasību līmeni atbilstoši reālajai situācijai un riskiem;
- ▶ Nozares ministrijām ES normatīvo aktu (direktīvu) pārņemšanu bez papildu administratīvo barjeru vai birokrātijas prasību uzlikšanas;
- ▶ Regulāru kopsavilkumu publicēšanu par jaunā (mainītā) normatīvā regulējuma prasībām;
- ▶ Metodisko un skaidrojošo materiālu publicēšanu par jaunā normatīvā regulējuma prasībām;
- ▶ Konsultatīvo funkciju paplašināšanu, attīstot konsultantu dienestu, zvanu centrus, mājas lapu saturu un citus kanālus konsultāciju saņemšanai;
- ▶ Konsultāciju sniegšanu arī citos darba laikos vismaz 1-2 reizes nedēļā, jo valsts institūciju darba laiki bieži nesakrīt ar komersantu darba laikiem;

- ▶ Konsekventu pieeju normatīvo aktu interpretēšanā un piemērošanā, organizējot efektīvāku informācijas apmaiņu starp institūcijām un savu darbinieku (īpaši faktisko kontroles funkciju veicēju) vienotu apmācību;
- ▶ Uz pakalpojumu orientētas kultūras veidošanu, kas sevī ietver vairāk sniegt rekomendācijas par prasību izpildes veidiem un metodiku nekā orientēties tikai uz pārkāpumu atrašanu un soda piemērošanu (izņemot tiesībsargājošo institūciju veiktās pārbaudes operatīvo darbību veikšanai), kas prasa institūciju personāla kompetences paaugstināšanu;
- ▶ Pārejas periodu sankciju piemērošanai jauno normatīvā regulējuma prasību neizpildei, noteiktā laikā ļaujot komersantam novērst pārkāpumus.

Iepriekš minētie ieteikumi atspoguļo pētījuma ietvaros intervēto komersantu viedokļus un ieteikumus kontrolējošām institūcijām, kas būtiski samazinātu laiku un arī izmaksas, kas tiek patērētas normatīvo aktu prasību skaidrošanai un izpildei, kā arī ļautu mazināt gadījumus, kad prasības netiek izpildītas un tiek piemērotas sankcijas.

Tādējādi iesakām nākotnē izvērtēt kontrolējošo institūciju kā pakalpojumu sniedzēju darbības efektivitāti un sniegto pakalpojumu kvalitāti, īpašu uzmanību pievēršot konsultatīvā atbalsta sniegšanai komersantiem.

6.1.3 E-pakalpojumu izmantošanas un elektroniskās datu aprites veicināšana

Pakalpojumu ātrākai un ērtākai sniegšanai ir svarīgi veicināt dokumentu elektronisku iesniegšanu valsts institūcijās un to tālāku elektronisku apstrādi. No komersantiem saņemtā informācija liecina, ka e-paraksta izmantošana šobrīd ir neizdevīga, jo ne tikai saistās ar papildu izmaksām e-paraksta uzturēšanai, bet arī ne visās institūcijās šāda iespēja dokumentu iesniegšanai ir pieejama vai tiek popularizēta. Savukārt, institūcijas norāda, ka nav vienota mehānisma, kā komersantiem elektroniski sūtīt oficiālas vēstules (piemēram, uz juridiskās personas oficiālo e-pasta adresi), jo komersantiem nav pienākuma tādas pieņemt, līdz ar to kontrolējošām institūcijām nav iespējams paplašināt šāda veida sadarbību.

Nākotnē ir būtiski no valsts puses veicināt straujāku e-paraksta lietošanas ieviešanu, gan vienkāršojot tā izmantošanu, gan popularizējot tā izmantošanu (piemēram, neliela reklāma institūcijas mājas lapā) plašākai sabiedrībai, gan radot iespējas institūcijām nosūtīt informāciju vai atbildēt elektroniski un komersantiem pienākumu šādu informāciju uzvert līdzvērtīgi papīra dokumentā sniegtai informācijai.

Vairākās institūcijās (VID, LVĢMC, CSP, LB) ir izveidota reģistrēto lietotāju pieeja institūciju datubāzēm, lai pārskatu datus iesniegtu elektroniski (e-pārskats), kas jau šobrīd būtiski atvieglo komersantu darbu, ietaupot izmaksas, kas saistītas ar papīra formāta pārskatu izveidošanu, nosūtīšanu pa pastu vai iesniegšanu klātienē.

Praktiski visu pētījumā iekļauto institūciju mājas lapās ir ietverta informācija par institūciju sniegtajiem pakalpojumiem, iesniedzamajām veidlapām un pievienojamiem dokumentiem, kas samazina komersantiem patērēto laiku šāda veida informāciju meklēt normatīvo aktu tekstā vai to pielikumos.

Pārejas periodā no oriģinālo dokumentu iesniegšanas papīra formātā uz pilnīgu dokumentu iesniegšanu elektroniskā vidē komersanti ir snieguši šādus ieteikumus par dokumentu iesniegšanu, kas var ietaupīt komersantu resursus:

- ▶ Pārskatīt kontrolējošās institūcijās iesniedzamo dokumentu sarakstu, identificējot dokumentus, kurus var iesniegt kā kopijas un bez komersanta zīmoga, jo, piemēram, ārvalstu komersantiem ne vienmēr šāds zīmogs eksistē;
- ▶ Veicinot elektronisko saziņu, lai papildinātu iesniegto informāciju ar papildu datiem vai dokumentiem, jo īpaši to veicinot attiecībā uz dokumentiem, kuri jāiesniedz kā pierādījumi vai skaidrojumi institūciju organizēto pārbaūžu ietvaros;
- ▶ Pārejot uz elektronisku iesniegtās informācijas tālāku apstrādi institūcijas ietvaros, ja iesniegums tiek iesniegts elektroniskā formātā;
- ▶ Pieņemot ar elektronisko parakstu apliecinātu interneta bankas izziņu par valsts nodevas vai pakalpojuma maksas veikšanu, nepieprasot maksājumu uzdevumu papīra kopijas vietā (jāskata kontekstā ar Finanšu ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība, kādā veidā veicami maksājumi valsts budžetā un tie atzīstami par saņemtiem, un prasības tiešsaistes maksājumu pakalpojumu izmantošanai norēķinos ar valsts budžetu”);
- ▶ Piedāvājot komersantiem saņemt institūcijas dokumentus elektroniski, skaidri nosakot minimālo dokumentu kopu, kura būtu iesniedzama vai uzrādāma tikai oriģinālā.

Kopumā veicinot elektronisku dokumentu apstrādi un iesniegto datu apkopošanu elektroniskās datubāzēs, ne tikai tiek taupīti komersanta un institūciju resursi, bet arī uzlabots institūciju veikto pārbaūžu kvalitāte un operativitāte salīdzinoši īsākā laikā un precīzāk atrodot pārkāpumu objektu.

Papildus jāatzīmē, ka visām institūcijām būtu jāveicina plašāks komunikāciju klāsts dokumentācijas iesniegšanai dažādu institūciju pakalpojumu saņemšanai, t.sk. Vienas pieturas aģentūras principa tālāka praktiskā izveide, interneta resursu un telefona sakaru izmantošana interaktīvas informācijas apmaiņai, kā arī konsultāciju sniegšanas centru klātienē un neklātienē attīstīšana.

6.2. Priekšlikumi kontrolējošo institūciju funkciju optimizēšanai

6.2.1 Vidi ietekmējošo darbību kontrolējošās institūcijas

Situācijas apraksts:	<p>Atkarībā no komersanta darbības ietekmes uz vidi pakāpes jeb piesārņojošo darbību veida, kas noteikti atbilstoši Likumā „Par piesārņojumu” noteiktajām A, B vai C kategorijas piesārņojošām darbībām, tiek noteikts atļaujas saņemšanas process un iesaistītās institūcijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A kategorija – nepieciešams pilnais ietekmes uz vidi novērtējums (veic komersants), jāvēršas Latvijas vides pārraudzības valsts birojā, lēmumu par atļauju darbības veikšanai pieņem attiecīgā pašvaldība, atļauju izsniedz Valsts vides dienests; ▶ B kategorija – nepieciešams sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums (veic Valsts vides dienests), jāvēršas Valsts vides dienestā, Latvijas vides pārraudzības valsts birojs izsaka atzinumu par pilnā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību vai tehnisko noteikumu izdošanu vides prasību ievērošanai (kopā ar atļauju izdod Valsts vides dienests); ▶ C kategorija – jāvēršas VVD, kas izdod tehniskos noteikumus vides prasību ievērošanai un attiecīgu apliecinājumu. <p>Komersantam tādejādi atkarībā no paredzētā piesārņojuma veida un apjomiem jāvēršas vienā no divām institūcijām, kaut arī ērtāk būtu vienā institūcijā, turklāt Valsts vides dienests jebkurā gadījumā izdod arī A kategorijas atļaujas un kontrolē atļaujā noteikto nosacījumu izpildi.</p> <p>Papildus Latvijas vides pārraudzības valsts birojs novērtē Drošības pārskata vai Rūpniecisko avāriju novēršanas programmas (rūpnieciskajām darbībām), kas paredz, ka komersants nodrošina sistemātisku un regulāru rūpniecisko avāriju riska novērtēšanu un riska samazināšanas pasākumu plānošanu, izvērtēšanu, izpildi un kontroli savā objektā un tā teritorijā, lai nepieļautu rūpnieciskās avārijas, nodrošinātu darbinieku, apkārtējo iedzīvotāju un sabiedrības drošību un aizsargātu tos no rūpnieciskās avārijas kaitīgās iedarbības, kā arī saglabātu kvalitatīvu vidi, bet, ja notikusi avārija, – atjaunotu vides kvalitāti. Par paveikto un iepriekšminēto darbību plānoto īstenošanu komersantam jāsaģatavo rūpniecisko avāriju novēršanas dokumentācija (drošības pārskats vai programma) un jāiesniedz Latvijas vides pārraudzības valsts birojā izvērtēšanai. Prasība neattiecas uz visiem komersantiem, bet tikai uz tiem, kuru stacionārie objekti var izraisīt smagas avārijas, tas ir lielas bīstamo vielu noplūdes, ugunsgrēkus vai sprādzienus.</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Viskonsolidētākais modelis vides aizsardzības pasākumu nodrošināšanai ir izveidots Lietuvā, kur vides atļauju izdošana, uzraudzība un rūpniecisko avāriju izmeklēšana koncentrēta Vides aizsardzības aģentūrā. Šī aģentūra sadarbojas ar Vides ministriju un tās reģionālajiem departamentiem paaugstināta piesārņojuma riska projektu izskatīšanā un izpētē pirms atļauju izdošanas.</p> <p>Ieteicams apsvērt iespējas izmantot Dānijas pieredzi, kad mazajiem uzņēmumiem, kuriem speciālās atļaujas nav nepieciešamas, to darbību uzrauga vietējās pašvaldības vides inspektori, kuri savukārt sadarbojas ar nacionālo Vides aizsardzības aģentūru.</p> <p>Lietuvā ietekmes uz vidi novērtēšana ir sadalīta starp Vides ministriju un Vides aizsardzības aģentūru, kur aģentūra novērtējumu veic tikai attiecībā uz ūdens resursiem, savukārt Vides ministrija – visos pārējos gadījumos.</p> <p>Igaunijā savukārt Vides ministrija izsniedz atļaujas komersantiem veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, bet faktiski šo procesu uzrauga Vides inspekcija.</p> <p>Nevienā no pētītajām valstīm nav izveidota vienas pieturas aģentūra vides jomā sniedzamajiem pakalpojumiem. Vistuvāk tā ieviešanai ir Lietuva, kur vides atļaujas iekļautas kopējā uzņēmējdarbības portālā.</p>
Ieteikums:	<p>Iesakām izvērtēt iespēju ietekmes uz vidi novērtējuma izstrādes pārraudzības un A kategorijas atļauju izdošanu organizēt vienas institūcijas ietvaros, t.i. Valsts vides dienestā, pārejas periodā veicinot vienas pieturas aģentūras principa ieviešanu praksē. Līdzīgi Valsts vides dienestam būtu nododama Drošības pārskata vai Rūpniecisko avāriju novēršanas programmas izvērtēšanas funkcija.</p>
Ieguvumi:	<p>Vienkāršota pakalpojumu saņemšana komersantam. Funkciju konsolidācija vienas institūcijas ietvaros, nešķirojot komersanta darbību pēc piesārņojuma pakāpes.</p>
Riski:	<p>A kategorijas piesārņojošo darbību izvērtēšanai ir nepieciešams augstāks personāla kvalifikācijas līmenis, kas jāņem vērā veidojot vienas pieturas aģentūru vai konsolidējot funkcijas.</p> <p>Var mazināties neatkarība izskatot tiesību jautājumus vides jomā, ko prasa Orhusas konvencijas 9.panta 2. daļa, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/35/EK 7. pants, t.i. sabiedrības pārstāvjiem tiesības vides jautājumos griezties neatkarīgā un objektīvā iestādē</p>
Specifiska informācija:	<p>Nav.</p>
Finansiālais novērtējums:	<p>Latvijas vides pārraudzības valsts biroja kopējais ietekmes uz vidi novērtējumā, t.sk. arī stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā un sākotnējā ietekmes uz vidi novērtējumā iesaistīto darbinieku, ieskaitot daļu no direktora atalgojuma 2010. gadā un kārtējo izdevumu apjoms ir 74598 Ls, savukārt, kopējais Rūpniecisko avāriju riska jomas finansējums, ieskaitot daļu no direktora atalgojuma 2010. gadā ir 27998 Ls. Izmaksu ietaupījums norādītās funkcijas nododot Valsts vides dienestam būtu 20% jeb 36375 Ls gadā. Saskaņā ar Vides ministrijas sniegto informāciju izmaksu ietaupījums nav iespējams.</p>

6.2.2 Atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa administrējošās institūcijas

Situācijas apraksts:	<p>Atbilstoši Dabas resursu nodokļa likuma 8.pantam „Atbrīvojums no nodokļa par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem” un 9.pantam „Atbrīvojums no nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm”, nodokļa maksātājs, izpildot normatīvajos aktos atrunātās prasības, ir tiesīgs saņemt atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa maksājumiem, iesniedzot Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā Vides ministrijai adresētu iesniegumu par atbrīvojuma piemērošanu no nodokļa samaksas. Iesniegumā tiek iekļauta informācija par to, kādā veidā tiks nodrošināta atkritumu apsaimniekošana, lai nodrošinātu atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumu izpildi, t.sk. atkritumu reģenerācijas normas izpildi.</p> <p>Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija nodrošina iesniegumu pārbaudi, Vides ministrijas īpaši izveidota komisija izskata iesniegumus un rekomendē Vides ministram pieņemt lēmumu par nodokļu maksātāja atbrīvošanu.</p> <p>Pēc lēmuma pieņemšanas Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija slēdz līgumu ar attiecīgo nodokļu maksātāju, administratīvi uzrauga (izvērtējot iesniegtajos pārskatos iekļauto informāciju) nosacījumu ievērošanu un vērsas pie Valsts vides dienesta, pieprasot veikt fiziskas pārbaudes, lai pārliecinātos par pārskatos norādītās informācijas patiesumu.</p> <p>Pētījuma ietvaros Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija norādīja, ka galvenie pārkāpumu iemesli ir vispārējo saistošo normatīvo aktu prasību par dažādu atļauju saņemšanu (darbībām ar atkritumiem) un atkritumu sistēmas izveidošanu neievērošana, vairāk normatīvo aktu nepārzināšanas dēļ.</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Iespējams pārņemt Igaunijas un Lietuvas praksi, nodrošinot funkcijas uzraudzību par iepakojuma reģenerācijas prasību ievērošanu uzraudzību vienā institūcijā.</p> <p>Lietuvā un Igaunijā administratīvi un fiziski atkritumu apsaimniekotājus uzrauga viena institūcija (Lietuvā - Vides aizsardzības aģentūra un Igaunijā - Vides inspekcija).</p>
Ieteikums:	<p>Izvērtēt iespējas visas administratīvās un fiziskās kontroles funkcijas attiecībā uz no dabas resursu nodokļa atbrīvotajiem komersantiem organizēt vienas institūcijas ietvaros, t.i. Valsts vides dienestā, tādējādi nodrošinot vienotu komersantu kontroli pār darbībām ar atkritumu apsaimniekošanu, pārvadāšanu, glabāšanu, pārstrādi, kā arī šo komersantu konsultēšanu par saistošo normatīvo aktu prasību izpildi likumīgai un atbilstošai darbībai.</p>
Ieguvumi:	<p>Komersantam saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu būtu jāvērsas tikai vienā institūcijā un tā darbības kontroli veiktu tikai viena institūcija, turklāt kontrole būtu efektīvāka, ņemot vērā Valsts vides dienestam pieejamo informāciju par izsniegtajām atļaujām un licencēm darbībām ar atkritumiem un iepriekš veikto pārbaūžu rezultātiem noteiktajiem komersantiem.</p>
Riski:	<p>Nododot funkciju Valsts vides dienestam, būtu jāveic izmaiņas spēkā esošajos līgumos ar nodokļu maksātājiem.</p>
Specifiska informācija:	<p>Nav.</p>
Finansiālais novērtējums:	<p>Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas 2009. gadā funkcijas izpildei izmaksas veido darba alga uz divām štata vietām - 15923,62 Ls. Izmaksu ietaupījums funkcijas izpildi nododot Valsts vides dienestam pēc ekspertu novērtējuma būtu 20% jeb 5646 Ls gadā, savukārt Vides ministrija norādījusi, ka izmaksu ietaupījums nav iespējams.</p>

6.2.3 Īpašuma datu un īpašumtiesību reģistrēšana

Situācijas apraksts:	<p>Jebkurai fiziskai un juridiskai personai, lai reģistrētu ar nekustamo īpašumu saistīto informāciju jāvērsas vismaz divās institūcijās:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Valsts zemes dienestā - lai reģistrētu nekustamā īpašuma objektu; ▶ Zemesgrāmatā - lai reģistrētu īpašumtiesības uz nekustamā īpašuma objektu <p>Vienlaikus norādāms, ka šāda nepieciešamība apmeklēt divas iestādes - Valsts zemes dienestu un zemesgrāmatu - fiziskām un juridiskām personām rodas tikai šādos gadījumos, kad nepieciešams noteikt nekustamā īpašuma objektu un reģistrēt datus vai izmaiņas Kadastra reģistrā :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ nekustamais īpašums tiek pirmoreiz ierakstīts zemesgrāmatā, ▶ nekustamais īpašums tiek sadalīts vairākos īpašumos vai apvienots vienā īpašumā, ▶ tiek grozīts nekustamā īpašuma sastāvs (ēku būvniecība, nojaukšana). <p>Šādu nostiprinājuma lūgumu īpatsvars pēdējos gados, kad zemes un īpašuma reforma pakāpeniski tiek pabeigta, jūtami samazinās un sastāda ļoti nelielu procentu no visiem gadījumiem, kad fiziskās un juridiskās personas vērsas zemesgrāmatu nodalījumā. Ievērojot vienas pieturas aģentūras izveides pamatprincipus, vienota pakalpojuma sniegšanas vieta būtiski atvieglotu gan komersantam, gan jebkurai citai fiziskai vai juridiskajai personai nekustamā īpašuma un īpašumtiesību reģistrācijas procesu un samazinātu saistītās izmaksas.</p> <p>Vairākas kontrolējošās institūcijas un komersanti ir norādījuši, ka būtu ērti, ja nekustamā īpašuma kadastrālo datu reģistrēšana un īpašuma tiesību reģistrēšana būtu organizēta vienas institūcijas ietvaros.</p> <p>Pētījuma ietvaros iegūtā informācija liecina, ka Valsts zemes dienesta uzturētajā Kadastra informācijas sistēmā ir</p>
-----------------------------	---

praktiski visa Valsts vienotā datorizētajā zemesgrāmatā esošā informācija, izņemot:

- ▶ Informāciju par nekustamā īpašuma ķīlām (hipotēkām);
- ▶ Primāros datus par īpašnieku;
- ▶ Datus par nekustamā īpašuma darījumiem;
- ▶ Informāciju par tiesneša lēmumiem.

Tiesības nostiprina uz zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu pamata, ierakstot nostiprināmās tiesības zemesgrāmatā, kas ir būtiska īpašuma tiesību reģistrācijas procesa sastāvdaļa.

Tādējādi arī nekustamā īpašuma kadastrālo datu reģistrēšanas un īpašuma tiesību reģistrēšanas apvienošanai vienas institūcijas ietvaros, būtiskākais lēmums jāpieņem tieši attiecībā uz tiesību piešķiršanas lēmuma pieņemēju.

Ārvalstu prakse: Lietuvā nekustamā īpašuma kadastra reģistrs tiek uzturēts vienā institūcijā kopā ar Komercreģistru, kur tiek veikta arī nekustamā īpašuma tiesību reģistrācija. Papildus jāvērs uzmanība, ka Lietuvā nekustamo īpašumu reģistrācijas procesos ir iesaistītas divas institūcijas - Reģistru centrs, kur lēmumu par nekustamā īpašuma reģistrāciju vai ar to saistīto tiesību reģistrāciju pieņem Nekustamā īpašuma reģistra pilnvarots darbinieks, un Centrālā hipotēku iestāde, kur tiesiskās izvērtēšanas procedūru veic pirmās instances tiesnesis. Lietuvā jau vēsturiski noteikts, ka darījumi ar nekustamo īpašumu slēdzami, ievērojot obligāto notariālo formu.

Igaunijā ir vienots portāls nekustamā īpašuma un īpašumtiesību reģistrācijai

Ieteikums: Iesakām turpināt izvērtēt iespēju nodrošināt nekustamā īpašuma kadastrālo datu reģistrēšanas un īpašuma tiesību reģistrēšanas organizēšanu vienas institūcijas ietvaros, kas būtiski ietaupītu izmaksas gan reģistrus administrējošām institūcijām, gan komersantiem kā šo pakalpojumu saņēmējiem.

Pārejas periodā iesakām nodrošināt iesniegumu pieņemšanu par nekustamā īpašuma kadastrālo datu reģistrēšanu un īpašuma tiesību reģistrēšanu vienā institūcijā - VZD, tālāk saņemto dokumentāciju īpašuma tiesību reģistrēšanai nodot Tiesu administrācijas Zemesgrāmatas nodaļām.

Ieguvumi: Pārejas periodā nodrošinot nekustamā īpašuma kadastrālo datu reģistrēšanai un īpašuma tiesību reģistrēšanai iesniegumu pieņemšanu vienā institūcijā, tiktu ietaupītas komersantu izmaksas vērstoties tikai vienā institūcijā un samazinātos to gadījumu skaits, kad dati ir reģistrēti Kadastra informācijas sistēmā un tiek aizmirsts nostiprināt īpašuma tiesības Zemesgrāmatā.

Riski: Abu pakalpojumu nodrošināšanai vienā institūcijā būs nepieciešams papildu finansējums, lai nodrošinātu abu informācijas sistēmu salāgošanu automātiskai datu apmaiņai, kā arī administrējošās institūcijas darba reorganizācija jaunā pakalpojuma efektīvākai sniegšanai. Var pieaugt pakalpojuma izmaksas komersantam, ja tiesnešu vietā īpašumtiesību jautājumus izlemtu notāri.

Specifiska informācija: Funkciju apvienošanas izvērtējums veikts un rezultāti atspoguļoti darba grupas, kas izveidota atbilstoši Ministru prezidenta 2009.gada 14.augusta rezolūcijai un tieslietu ministra 2009.gada 27.augusta rīkojumam Nr. 1-1/276 "Par darba grupas izveidošanu ziņojuma par zemesgrāmatu lomu tiesu iekārtā izstrādāšanu" ziņojumā

Finansiālais novērtējums: Nekustamā īpašuma tiesību reģistrāciju nodotot Valsts Zemes dienestam un apvienojot informācijas sistēmu resursus, iespējama ietaupījums ir 4 štata vietu izmaksas gadā un 1.1 milj. Ls jaunu informācijas sistēmu izveidei un atsevišķu sistēmu uzturēšanai, kas kopā sastāda 127 160 Ls gadā un vēl 1 000 000 Ls, ja netiek veidota jauna atsevišķa informācijas sistēma.

6.2.4 Patentu valdes finansēšana

Situācijas apraksts: Patentu valdei ir šādas funkcijas:

- ▶ izsniegt patentus un apliecības, kas aizsargā izgudrojumus, preču zīmes, dizainparaugus un pusvadītāju izstrādājumu topogrāfiju;
- ▶ nodrošināt Latvijas nacionālā bibliotēku krājuma sastāvdaļas – valsts patentu dokumentācijas krājuma – veidošanu;
- ▶ nodrošināt lietotāju apgādi ar patentu, normatīvtehnisko, tehnisko un vispārējo uzziņu informāciju.

Patentu valdes ieņēmumi no valsts nodevas par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību un sniegtajiem maksas pakalpojumiem pilnībā nosedz Patentu valdes darbības izdevumus, turklāt tā spētu arī veikt nepieciešamās investīcijas informācijas datu bāžu izveidei un uzturēšanai, ja ieņēmumu daļa, kas pārsniedz izdevumus, tiktu novirzīta Patentu valdes darbības nodrošināšanai.

Daudzās Eiropas valstīs Patentu valdei līdzīgas institūcijas darbojas uz t.s. pašfinansējuma pamata, kas ļauj institūcijai efektīvāk plānot savus resursus un uzturēt informācijas datu bāzes un pildīt savas funkcijas.

Ārvalstu prakse: Somijā patentu, preču zīmju un dizainparaugu reģistrāciju veic Somijas Patentu un reģistrācijas pārvalde, kura veic ar komersantu un citu organizāciju reģistrēšanu.

Zviedrijā Patentu un reģistrācijas birojs nodrošina arī konsultāciju un pakalpojumu sniegšanu attiecībā uz intelektuālo īpašumu

Somijā un Zviedrijā patentus reģistrējošās organizācijas tiek finansētas no saviem ieņēmumiem (pašfinansējuma modelis).

Ieteikums:	iesakām izvērtēt iespēju papildu ieņēmumus no Patentu valdes darbības novirzīt šīs institūcijas darbības pilnveidošanai (pašfinansējuma modelis), lai nodrošinātu e-pakalpojumu un elektronisku reģistru ieviešanu savā darbībā.
Ieguvumi:	Nākotnē samazināsies laiks, kas nepieciešams Patentu valdei patentu un apliecību izsniegšanai un tālākai administrēšanai. Komersantam tiks ātrāk garantēta rūpnieciskā īpašuma aizsardzība.
Riski:	Valsts budžetā samazināsies ieņēmumi, kas sastāda ieņēmumu pārsniegumu pār Patentu valdes darbības ieņēmumiem.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Patentu valdei pārejot no valsts finansētas institūcijas un pašfinansētu institūciju, kura ieņēmumus saņem no valsts nodevas maksājumiem un maksas pakalpojumiem, izmaksu ietaupījuma nav. Ieņēmumu pārsniegums pār izdevumiem (100 000 – 300 000 Ls gadā) tiktu novirzīts iestādes darba attīstībai un e-pakalpojumu ieviešanai.

6.2.5 Kultūras pieminekļu aizsardzības funkciju izpilde

Situācijas apraksts: Pašreizējais normatīvais regulējums paredz, ka būvniecības procesā jāsaņem darbības, ja tās notiek kultūrvēsturiskā pieminekļi, ko nodrošina Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija. Tās veicamās funkcijas ir noteiktas Ministru kabineta 2004.gada 9.novembra noteikumos Nr. 916 „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas nolikums”. Zemāk ir norādītas funkcijas, kuru organizēšanas kārtību būtu lietderīgi izvērtēt:

- ▶ Sniegt atzinumus par kultūras pieminekļa vai ēkas, kura atrodas tā aizsardzības zonā un pārveido kultūrvēsturisko vidi, piemērotību ekspluatācijai, kā to nosaka augstākminēto noteikumu 3.14.punkts un Ministru kabineta 2003.gada 13.aprīļa noteikumu Nr.299 “Noteikumi par būvju pieņemšanu ekspluatācijā” 4.punkts. Parasti mantojuma institūcijās ir speciālisti vai speciālas ekspertu komisijas, kas nopietni izvērtē kultūras pieminekļi veiktos darbus. Kārtība, kādā notiek darbu izvērtēšana ir dažāda, bet kopumā šim jautājumam ir pievērsta liela uzmanība un ir stingra kontrole par veikto darbu atbilstību kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām. Jāizvērtē šīs funkcijas deleģēšanas iespēja, ja pašvaldībās ir izveidoti kultūras mantojuma dienesti, paturot iespēju izvērtēt veiktos darbus nozīmīgos kultūras pieminekļos.
- ▶ Saskaņot zemes ierīcības projektus, ja projekta risinājums skar kultūras pieminekļu aizsardzības intereses, kā to nosaka Ministru kabineta 2007.gada 11.decembra noteikumu Nr.867 “Zemes ierīcības projekta izstrādes noteikumi” 10.7.punkts. Kultūras mantojuma institūcijas pievērš uzmanību, kā tiek mainītas vēsturisko zemes gabalu robežas. Iespējams noteikt gadījumus, kad atkarībā no teritorijas nozīmības KPAI saskaņojums nav nepieciešams, lai vienkāršotu uzņēmējdarbību.
- ▶ Izsniegt nosacījumus un tehniskos noteikumus būvprojektēšanai kultūras pieminekļos un objektos, kuri atrodas kultūras pieminekļu aizsardzības zonā un pārveido kultūrvēsturisko vidi, kā to nosaka noteikumu Nr.916 3.7.punkts, kā arī Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr. 112 „Vispārīgie būvnoteikumi” 43.punkts. Jāizvērtē iespēja no šī funkcijas atteikties gadījumā, ja pašvaldībās ir izveidoti kultūras mantojuma dienesti, paturot iespēju nosacījumus izsniegt darbiem tikai nozīmīgos kultūras pieminekļos.
- ▶ Saskaņot koku ciršanu kultūras pieminekļos un to aizsardzības zonās, kā to nosaka Ministru kabineta 2006.gada 29.augusta noteikumu Nr.717 “Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes” 2.2.punkts. Pašreizējā brīdī ir izstrādāta stingra regulācija vēsturisko dārzos un parkos, kā arī vēsturiskās pilsētās, uz citām teritorijām attiecinot vispārēju regulējumu. Jāizvērtē iespēja funkcijas deleģēšanai koku ciršanai, kas netiek veikta vēsturiskos dārzos un parkos, kā arī vēsturiskās pilsētās.

Ārvalstu prakse: Nav analizēta.

Ieteikums: Iesakām izvērtēt iespējas pašvaldībām nodot šādu funkciju izpildi:

- ▶ kultūra pieminekļa lietojuma tiesību aprobežojumu atzīmju reģistrēšanu Zemesgrāmatās, kas paredz nostiprināt kultūras pieminekļa statusu kā nekustamā īpašuma apgrūtinājumu;
- ▶ atzinumu sniegšana par atbilstību kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām nodokļu atvieglojumu piešķiršanas lēmumu pieņemšanai par kultūras pieminekļiem, ko veic pašvaldība;
- ▶ koku ciršanu kultūras pieminekļos un to aizsardzības zonās saskaņošanu
- ▶ norādījumu vēsturisko parku (vecāki par 50 gadiem) detālplānojumu izstrādei un to apsaimniekošanai izsniegšana saskaņā ar MK 2006.gada 3.oktobra noteikumu Nr.819 “Parku ierīkošanas kārtība un apsaimniekošanas pamatprincipi” 6. un 15.punktu.

No šādu funkciju izpildes varētu atteikties, ja pašvaldībās ir izveidoti kultūras mantojuma dienesti, paturot iespēju nosacījumus izsniegt darbiem tikai nozīmīgos kultūras pieminekļos, skaidri definējot objektu sarakstu jeb kritērijus šādu objektu noteikšanai:

- ▶ atzinumu izsniegšana par kultūras pieminekļa vai ēkas, kura atrodas tā aizsardzības zonā un pārveido kultūrvēsturisko vidi, piemērotību ekspluatācijai

- ▶ tehnisko noteikumu izsniegšana būvdarbiem kultūras pieminekļu objektos,
- ▶ zemes ierīcības projektu, ja projekta risinājums skar kultūras pieminekļu aizsardzības intereses, saskaņošana.

Ieguvumi:	Papildus ir iespējams atteikties no valsts pirmpirkuma tiesību izmantošanas procedūras, ja tiek radīta valsts pirmpirkuma tiesību alternatīva procedūra unikālu kultūrvēsturisku vērtību iegādei.
Riski:	Komersantam būtu iespējams saņemt visas nepieciešamās atļaujas tikai pašvaldībā, nevēršoties vēl papildus Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā. Samazinātos komersantu un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas administratīvās izmaksas.
Specifiska informācija:	Pastāv risks, ka pašvaldības neuzskatīt kultūras pieminekļu apsaimniekošanu un uzturēšanu par prioritāti, kā rezultātā var samazināties kultūras pieminekļu vērtība. Pašvaldībām deleģēto funkciju izpildei būs nepieciešami papildu līdzekļi un attiecīgi kvalificēti speciālisti.
Finansiālais novērtējums:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Nododot pašvaldībām norādītās funkcijas, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas administratīvās izmaksas pēc ekspertu novērtējuma samazinātos par 7 pilna laika slodzēm, kas kopā sastāda 41 000 Ls gadā, savukārt Valsts kultūras pieminekļu aprēķinājusi, ka nododamās funkcijas aptver 1.75 slodzes jeb 870 Ls.

6.2.6 Atzinums būvdarbi veikšanai aizsargjoslu teritorijās

Situācijas apraksts:	Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 36.pantu Valsts vides dienests izsniedz saskaņojumus, ja Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā atbilstoši vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam tiek: <ul style="list-style-type: none"> ▶ renovētas vai restaurētas esošās ēkas un būves; ▶ būvētas palīgēkas pie esošajām dzīvojamām ēkām vai būvēm; ▶ rekonstruētas esošās ēkas vai būves, nepārsniedzot esošo būvjomu, bet, rekonstruējot esošās dzīvojamās ēkas, kuru platība ir mazāka par 150 kvadrātmetriem, to kopējā platība pēc rekonstrukcijas nedrīkst pārsniegt 150 kvadrātmetrus. <p>Valsts vides dienests pamatojoties uz saņemto iesniegumu, izvērtē, vai paredzētajiem būvdarbiem ir nepieciešams izdot tehniskos noteikumus jeb īpašās vides aizsardzības prasības, ņemot vērā būvdarbu ietekmi uz vidi, vai arī sniedz atzinumu, ka paredzētajiem būvdarbiem nav nepieciešami tehniskie noteikumi.</p> <p>Šāds saskaņojums tiek pieprasīts būvniecības saskaņošanas procesā, kad attiecīgā pašvaldības būvvalde Plānošanas un arhitektūras uzdevumā norāda nepieciešamību saņemt tehniskos norādījumus no Valsts vides dienesta.</p> <p>Būvvaldē teritoriālajā plānojumā jau ir iestrādātas aizsargjoslas. Valsts vides dienests izsniedz atļauju tikai, ja ir bijuši ēkas pamati (neatļauj būvniecības izvēršanu), bet jebkurā gadījumā būvprojektu rezultātā saskaņo un būvatļauju izsniedz pašvaldība.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Pašvaldību būvvaldes varētu pārņemt šīs funkcijas izpildi, jo pašvaldības teritorijas plānojumā aizsargjoslu teritorijas jau iestrādātas kā apgrūtinājums. Pašvaldība pati varētu izvērtēt Aizsargjoslu likuma ierobežojumu ievērošanu būvniecības atļaujas izsniegšanas procesā.
Ieguvumi:	Samazinātos administratīvās izmaksas šīs funkcijas izpildei kopumā, jo pašvaldība aizsargjoslu nosacījumus jau šobrīd skata pirms būvatļaujas izdošanas.
Riski:	Nododot šo funkciju pašvaldībai, palielinātos korupcijas risks un nelikumīgas būvniecības apjomi, jo objektu būvniecība / rekonstrukcija aizsargjoslās ir īpaši pievilcīga. Galvenais risks - tiktu veikta apbūve aizsargjoslās, tādējādi tās piesārņojot vai iznīcinot.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Iespējamais izmaksu samazinājums veidotos tikai tajos gadījumos, kad tehniskie noteikumi nav jāizsniedz, bet ir jāizsniedz atzinums, ka šādi noteikumi nav nepieciešami, taču šādi gadījumi ir ļoti reti un izmaksu ietaupījums nav aprēķināms un ir nebūtisks.

6.2.7 Komerčiālo paziņojumu uzraudzība

Situācijas apraksts:	Fizisko personu datu aizsardzība informācijas sabiedrības pakalpojumu kontekstā ir aizliegts izmantot komerciāla paziņojuma sūtīšanai automātiskās zvanišanas (galiekārtu) sistēmas, kas darbojas bez cilvēka līdzdalības (automātiskās izsaukumierīces), elektronisko pastu vai faksu aparātus (faksimilus), kurus izmantojot iespējams individuāls kontakts ar pakalpojuma saņēmēju, ja pakalpojuma saņēmējs iepriekš nav devis brīvu un nepārprotamu piekrišanu.
-----------------------------	---

Pašlaik šo prasību ievērošanu uzrauga Datu valsts inspekcija.

Ārvalstu prakse:	Citās valstīs šo funkciju īsteno Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (sākotnēji tāda bija arī Latvijas iecere) vai Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.
Ieteikums:	Iesakām iespēju deleģēt funkcijas izpildi Patērētāju tiesību aizsardzības centram, jo reklāmas un komercprakses noteikumu pārkāpumu izskatīšana ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra kompetencē saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.13.pantu un nevēlami komerciāli paziņojumi uzskatāmi par vienu no reklāmas veidiem.
Ieguvumi:	Deleģējot funkcijas izpildi Patērētāju tiesību aizsardzības centram, vienā institūcijā tiktu konsolidēta normatīvajiem aktiem atbilstošas reklāmas un komercprakses uzraudzība.
Riski:	Pastāv risks, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centram būs nepieciešams piesaistīt Datu valsts inspekcijas darbiniekus kā ekspertus konkrētu pārkāpumu izmeklēšanā, lai novērtētu pārkāpumu apmēru saistībā ar fizisko personu datiem.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Funkcijas izpildei Datu valsts inspekcijā tērētas 1.45 štata vietas, kas sastāda 765.60 Ls gadā, un 30% administratīvie izdevumi, kas sastāda 328 Ls. Nododot funkciju Patērētāju tiesību aizsardzības centram, kopējais izmaksu ietaupījums no ieteikuma ieviešanas būtu 20% no atalgojuma un administratīvajiem izdevumiem jeb 220 Ls gadā.

6.2.8 Pārvadājumu specifisko prasību kontroles organizēšana

Situācijas apraksts:	Veicot ceļu satiksmes drošības un autopārvadājumu uzraudzību, pārvadātājus var kontrolēt (veikt dokumentācijas un transportlīdzekļa pārbaudi) divas institūcijas - Autotransporta inspekcija un Ceļu policija. Ceļu policijas veiktās pārbaudes vairāk aptver formālo lietu pārbaudi, savukārt, Autotransporta inspekcijas veiktās pārbaudes aptver uz pārvadājumiem attiecināmo normatīvo aktu prasību izpildes pārbaudi. Latvijā vēl darbojas Autotransporta direkcija, kura izsniedz pasažieru un kravu pārvadājumu licences (atļaujas) un sertifikātus pārvadājumu transporta līdzekļiem. Sadalītu funkciju gadījumā institūcijai ir ierobežotas rīcības, informācijas apmaiņas un infrastruktūras izmantošanas iespējas.
Ārvalstu prakse:	Lietuvā Valsts autoceļu transporta inspekcija gan izsniedz licences (atļaujas) pārvadājumiem, gan arī kontrolē pārvadātāju transporta līdzekļus Dānijā Ceļu satiksmes drošības un transporta aģentūra gan izsniedz licences (atļaujas) pārvadājumiem, kontrolē pārvadātāju transporta līdzekļus, kā arī akreditē institūcijas, kas nodrošina vadītāju apmācību un transporta līdzekļu tehniskās pārbaudes (nodots privātajam sektoram). Zviedrijas Transporta aģentūra gan izsniedz licences (atļaujas) pārvadājumiem, kontrolē pārvadātāju transporta līdzekļus, kā arī uztur ceļu satiksmes transportlīdzekļu reģistru., reģistru par izsniegtajām atļaujām un licencēm.
Ieteikums:	Visas funkcijas, kas saistāmas ar kravu pašpārvadājumu kontroli un pārkāpumu novēršanu, iespējams īstenot vienas institūcijas ietvaros. Tādējādi Ceļu policijas īstenotās funkcijas tiktu papildinātas ar specifisko prasību pārbaudi pārvadātāju transporta līdzekļiem vai arī Autotransporta direkcijas funkcijas tiktu papildinātas ar iespēju pārbaudīt faktiski izsniegto licenču (atļauju) ievērošanu, veicot fiziskās kontroles. Šajā gadījumā tiktu izmantota resursu un kompetenču apvienošana, nodrošinot efektīvāku un mērķtiecīgāku pārbažu plānošanu un pārkāpumu atklāšanu.
Ieguvumi:	Komersantu transporta līdzekļus kontrolētu tikai viena institūcija. Institūciju funkcijas apvienojot, samazinātos institūciju izmaksas uz administratīvo izmaksu samazinājuma rēķina.
Riski:	Pastāv risks, ka pārvadātāju transporta līdzekļu kontrole netiktu uzskatīta par prioritāti ceļu satiksmes drošības nodrošināšanā, kā rezultātā netiktu izpildīts minimālais pārbažu apjoms, kas noteikt ES tiesību aktos.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Nododot Autotransporta inspekcijas funkcijas Ceļu policijai vai Autotransporta direkcijai, kopējais izmaksu ietaupījums būtu 20% jeb 84 000 Ls gadā.

6.2.9 Fizisko personu kā saimnieciskās darbības veicēju reģistrācija

Situācijas apraksts:	Pašreiz fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicējus reģistrē kā pašnodarbinātas personas Valsts ieņēmumu dienestā, savukārt citos gadījumos saimnieciskās darbības veicējus kā komersantus reģistrē Uzņēmumu reģistrs.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.

Ieteikums:	Iesakām izvērtēt iespēju fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicējus reģistrēt līdzvērtīgi komersantiem kā saimnieciskās darbības veicējus Uzņēmumu reģistrā, pārejas periodā nodrošinot vienas pieturas aģentūras izveidi šo fizisko personu reģistrācijai Uzņēmumu reģistrā.
Ieguvumi:	Visi saimnieciskās darbības veicēji tiktu reģistrēti vienā institūcijā, nodrošinot vienotu informācijas datubāzi – reģistru.
Riski:	Nav identificēti.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Nodotot funkciju Uzņēmumu reģistram un izmantojot tur pieejamās e-pakalpojumu iespējas, kopējais izmaksu ietaupījums būtu 20% jeb 39500 Ls gadā.

6.2.10 Konfiscētu preču iznīcināšanas vides aspektu uzraudzība

Situācijas apraksts: Jebkura preču apriti uzraugošā institūcija, kurai reglamentējošie normatīvi akti dod tiesības konfiscēt preces to neatbilstības vai preču aprītes vai uzglabāšanas nosacījumu neievērošanas gadījumos, saskaras ar nepieciešamību konfiscētās preces iznīcināt. Šādi konfiscēto preču iznīcināšanu reglamentējošie normatīvie akti pieprasa saņemt Valsts vides dienesta atzinumu par konfiscēto preču iznīcināšanas vietu un nosacījumiem, lai šo darbību veikšana tiktu nodrošināta ar minimālu ietekmi uz vidi.

Praksē šādam Valsts vides dienesta atzinumam un līdzdalībai procesa pārraudzībā nav praktiskas nozīmes, jo iespējamā ietekme uz vidi, izvēloties rūpnieciska rakstura preču iznīcināšanu, kam jau ir noteikti nosacījumi piesārņojošo darbību veikšanai, ir minimāla.

Ārvalstu prakse: Nav analizēta.

Ieteikums: Iesakām izvērtēt atteikties no prasības sniegt Valsts vides dienesta atzinumu par konfiscēto preču iznīcināšanas vietu un veidu. Iesakām arī izveidot vienotu sistēmu Latvijā, kādā tiktu savāktas un iznīcinātas konfiscētās preces no kontrolējošām institūcijām, preču iznīcināšanas vietu saskaņojot ar attiecīgo pašvaldību, kura atbildīga par atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu.

Ieguvumi: Neiesaistot Valsts vides dienestu preču iznīcināšanas procesa organizēšanā, samazināsies kopējie administratīvie izdevumi procesa veikšanai.

Riski: Iespējama preču iznīcināšana, nodarot kaitējumu videi.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Neiesaistot Valsts vides dienestu preču iznīcināšanas procesa organizēšanā, kopējais izmaksu ietaupījums būtu 12 Ls gadā.

6.2.11 Augu aizsardzības līdzekļu atļauju izdošana

Situācijas apraksts: Lēmumu par speciālas atļaujas (licences) augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanai iesniegšanu pieņem Zemkopības ministrijas un Valsts augu aizsardzības dienesta kopīgi veidota komisija.

Dokumentu iesniegšanā Valsts augu aizsardzības dienests par augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanu tiek pieprasīti dati par komersanta reģistrāciju un nodokļu maksātāju reģistrāciju, kas ir Uzņēmumu reģistrā un Valsts ieņēmumu dienestā pieejamie dati.

Pārskatu iesniegšana par izplatītajiem augu aizsardzības līdzekļiem šobrīd tiek pieprasīta papīra formātā, kas pieprasa papildu resursus šo pārskatu sagatavot papīra versijā un nogādāt Valsts augu aizsardzības dienests.

Ārvalstu prakse: Nav analizēta.

Ieteikums: Zemkopības ministrijai skaidri nedefinēt kritērijus augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas atļauju izsniegšanai, nodrošinot, ka iesniegtās informācijas pārbaude un lēmuma par atļaujas izsniegšanu tiktu organizēta Valsts augu aizsardzības dienestā.

Nepieciešamos datus par komersantu pieprasīt Uzņēmumu reģistrā un Valsts ieņēmumu dienestā, neprasot tos no komersanta. Izvērtēt iespēju nākotnē nodrošināt elektronisku pārskatu iesniegšanu.

Ieguvumi: Samazināsies administratīvās izmaksas atļauju izsniegšanai Valsts augu aizsardzības dienestam un dokumentācijas iesniegšanai komersantam, tiks paātrināts atļaujas izsniegšanas periods.

Riski: Pilnībā nodotot funkcijas izpildi Valsts augu aizsardzības dienests un neiesaistot Zemkopības ministriju, Valsts augu aizsardzības dienests var nebūt pietiekama kompetence izprast jauninājumus augu aizsardzības līdzekļu ražošanā un attiecīgās nozares politikas uzstādījumus augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas ierobežojumos.

Pārskatu elektroniskai iesniegšanai nepieciešamas investīcijas attiecīgas infrastruktūras nodrošināšanai.

Specifiska informācija: Nav.

Informācija:

Finansiālais novērtējums: Neiesaistot Zemkopības ministriju atļauju izsniegšanas procesā, kopējais izmaksu ietaupījums būtu 10% no esošajām izmaksām jeb 640 Ls gadā.

6.2.12 Bīstamo iekārtu uzraudzība

Situācijas apraksts:

Saskaņā ar likuma „Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību” 1.pantu **bīstamās iekārtas** ir iekārtas un to kompleksi, kas neatbilstošas lietošanas un uzturēšanas rezultātā var apdraudēt cilvēku dzīvību un veselību, vidi un materiālās vērtības un kas to lietošanas laikā ir pakļautas šajā likumā noteiktajai valsts uzraudzībai un kontrolei un normatīvajos aktos noteiktajām pārbaudēm.

Saskaņā ar šī likuma 6.pantu bīstamo iekārtu uzraudzību un kontroli veic, kā arī tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanu uzrauga **Patērētāju tiesību aizsardzības centrs** saskaņā ar šo likumu, Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikumu un citiem normatīvajiem aktiem un citas institūcijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Savukārt bīstamo iekārtu pārbaudi veic juridiskā persona, kuru normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir akreditējusi sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts akreditācijas institūcija atbilstoši Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām attiecīgo bīstamo iekārtu jomā (turpmāk – inspicēšanas institūcija).

Ministru kabineta 2009.gada 17.novembra noteikumu Nr.1320 „Noteikumi par bīstamo iekārtu reģistrāciju” 3.punkts nosaka, ka bīstamo iekārtu reģistra turētājs ir Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, kurš saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu bīstamo iekārtu reģistrā datus par bīstamajām iekārtām ievada akreditētas inspicēšanas institūcijas, kuras noteiktas normatīvajos aktos par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību un kurām Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir piešķīris lietotāja atļauju bīstamo iekārtu reģistra datu aktualizācijai (turpmāk – inspicēšanas institūcija).

Bīstamo iekārtu reģistra uzturēšana PTAC ietvaros nav tieši saistīta ar tirgus uzraudzības funkciju izpildi, turklāt prasa specifisku tehnisko kompetenci iesniegumu izskatīšanai pirms iekārtas reģistrācijas.

Ārvalstu prakse:

Igaunijā, Dānijā un Somijā bīstamo iekārtu reģistrāciju un uzraudzību veic specializētas tehniskās uzraudzības vai drošības iestādes, kuru darbības mērķis ir veicināt dažādu iekārtu un produktu drošu izmantošanu.

Lietuvā, Zviedrijā un Čehijā bīstamās iekārtas tiek iekļautas uzraudzības apjomā valsts darba inspekcijām, kuras šīs iekārtas pārsvārā skata kā darba drošības jautājumu.

Ieteikums:

Iesakām nodot bīstamo iekārtu reģistrēšanu un uzraudzību ārpakalpojumu sniedzējiem, skaidri nosakot Ekonomikas ministrijas un potenciālā pakalpojumu sniedzēja funkcijas un sadarbības formu.

Ieguvumi:

Bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības veicēju profesionālā kvalifikācija un kvalitatīvāka pakalpojuma sniegšana.

Riski:

Bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības pilnīga nodošana ārpakalpojuma sniedzējiem var radīt risku, ka kontrolējošām institūcijām nav visa nepieciešamā informācija bīstamo iekārtu kontroles veikšanai.

Specifiska informācija:

Nav.

Finansiālais novērtējums:

2009.gadā bīstamo iekārtu reģistrācijai un uzraudzībai PTAC ieguldījis 26 500 Ls, taču vienošanās summu ar ārpakalpojuma sniedzēju noskaidrojama iepirkuma procesā.

6.3. Priekšlikumi informācijas apmaiņas nodrošināšanai starp valsts institūcijām

6.3.1 Valsts statistiskās informācijas apkopošana

Situācijas apraksts:

Pētījuma ietvaros veicot intervijas ar komersantiem un kontrolējošām institūcijām tika apkopota informācija par institūcijām iesniegtajiem datiem un pieejamām informācijas sistēmām, lai analizētu tālākas iespējas institūcijām savstarpēji apmainīties ar datiem, atslogojot komersantus no atkārtotas informācijas vai datu iesniegšanas citās institūcijās.

Kā galvenās datu plūsmas datu kvalitatīvākai apmaiņai vai pieejamībai starp dažādām institūcijām, kas papildus atslogotu komersantus no datu atkārtotas sniegšanas tika identificētas vairākas valsts institūciju datubāzes (skat. 3.tabulu), vadoties no intervēto komersantu sniegtās informācijas par līdzvērtīgu datu iesniegšanu dažādām institūcijām saskaņā ar normatīvajiem aktiem un valsts statistiskās informācijas apkopošanai un CSP sniegtajiem komentāriem par datu apmaiņas iespējām.

3.tabula. Identificētās vajadzības statistikas datu apmaiņai starp valsts institūcijām

Informācijas resurss	Identificētā vajadzība citai institūcijai
Komercreģistra dati	<ul style="list-style-type: none"> ▶ CSP – statistikas apkopošanai par komersantu darbību un īpašniekiem ▶ Visām institūcijām, kas organizē publiskos iepirkumus – dati par komersantu statusu (nav ierosināta maksātspēja vai likvidācijas process) un paraksttiesīgajām personām
VID informācijas sistēmas	<ul style="list-style-type: none"> ▶ CSP - statistikas apkopošanai par finanšu pārskatu datiem, nodarbinātajiem, apgrozījumiem ▶ Visām institūcijām, kas organizē publiskos iepirkumus – dati par nodokļu parādu neesamību
Nekustamā īpašuma Kadastra IS	<ul style="list-style-type: none"> ▶ CSP – statistikas apkopošanai par nekustamiem īpašumiem ▶ Pašvaldībām – būvniecības procesa kontrolei, tirdzniecības publiskās vietās kontrolei
LVĢMC datubāzes	<ul style="list-style-type: none"> ▶ CSP – statistikas apkopošanai par dabas resursiem un apgrozījumu ▶ VVD – savu kontroles funkciju izpildei vides aizsardzības jomā

Ievērojot lielo datu apjomu, kas nepieciešams valsts statistiskās informācijas apkopošanai, Centrālā statistikas pārvalde šobrīd jau daļēji iegūst informāciju no dažādām valsts institūcijām, trūkstošo informāciju ievācot no komersantiem. Lai nākotnē atslogotu komersantus no datu iesniegšanas, ja līdzīgi dati jau iesniegti kādā no institūcijām, Centrālā statistikas pārvalde turpina apzināt iespējas valsts institūcijās esošo datu kvalitātes pilnveidošanai, jo šobrīd pēc Centrālās statistikas pārvaldes sniegtās informācijas pastāv šādi trūkumi informācijas iegūšanai no citu institūciju informācijas resursiem:

- ▶ **Komercreģistrs:**
 - Komercreģistrā reģistrēto komercsabiedrību pamatkapitāls sadalījumā pa īpašniekiem SIA "Lursoft IT" mājas lapā ir pieejams tikai apskatot katru komercsabiedrību atsevišķi. Liela apjoma statistiskās informācijas apstrādei šāda iespēja ir nepietiekama.
- ▶ **VID datu bāzes:**
 - VID nenodrošina visas nepieciešamās informācijas saņemšanu noteiktajos termiņos. Piemēram, ne visi uzņēmumu gada pārskati ir pieejami termiņā, kad paredzēta galīgo datu saņemšanai no VID (30. septembris par iepriekšējo pārskata gadu);
 - informācijas kvalitāte neatbilst prasībām. Saņemtie VID dati no Uzņēmumu gada pārskatiem nereti atšķiras no SIA "Lursoft IT" datu bāzē atspoguļotās informācijas. VID Uzņēmumu gada pārskatu datnēs atrodami uzņēmumi, kas nav bijuši reģistrēti attiecīgajā gadā;
 - adrešu pieraksts (adreses datu formāts) administratīvajos reģistros neatbilst MK noteiktajam prasībām un ir aizkavējies adrešu koda ieviešana administratīvajos reģistros. Piemēram, no VID saņemtās adreses pieraksts ir neprecīzs un nereti pasta indekss netiek uzrādīts vispār vai ir kļūdaini;
 - komerclikumā nav paredzēts, reģistrēt komersanta darbības veidu. Sakarā ar to, ka no VID saņemtajos failos visiem uzņēmumiem nav norādīts NACE kods, CSP apsekojumos papildus tiek iegūta informācija par saimnieciskās darbības veidu visiem ekonomiski aktīviem uzņēmumiem;
 - informācija par pašnodarbinātām personām tiek saņemta tikai no VID. 2007.gadā 1555 pašnodarbinātām personām netika noteikts NACE kods, jo saņemtā informācija bija nepilnīga vai kļūdaina;
 - saņemot teksta failus, teksti latviešu valodā nav salasāmi, jo dažādās institūcijās tiek lietoti atšķirīgi simboli (Character code).
 - papildus minētajām pastāv sekojošas atšķirības:
 - i. Atšķirības definīcijās, jo informācijas izmantošanai ir dažādi mērķi. Piemēram, pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā tiek uzrādīta kopējā darījuma vērtība, bet statistikā atsevišķām ekonomiskās darbības veidiem pastāv cita apgrozījuma definīcija, atšķirīga no VID, tā namu apsaimniekošanas organizāciju iekasētos komunālos maksājumus statistikā neuzskaita, bet VID to iekļauj kopējā darījuma vērtībā, darba ņēmēju skaits VID tiek parādīts kā kopējais pārskata mēnesī, neatkarīgi no tā, cik dienas darbinieks strādājis uzņēmumā; statistikas aprēķiniem būtu nepieciešams vidējais darbinieku skaits. VID apkopo darba ņēmēja ieņēmumus kopā, statistikā šī informācija nepieciešama daļījumā alga un neregulārie ieņēmumi utt.; VID apkopo iesniegto gada pārskatu datus, bet statistikas mērķiem nepieciešams sīkāks, īpašs daļījums, piemēram, finanšu aktīvi un pasīvi sadalījumā pa darījumu partneriem, kā arī papildu informācija, kas parastā bilancē nav uzrādīta)
 - ii. atšķirīgs periodiskums, piemēram, statistikā nepieciešamas ceturkšņa bilances ceturkšņa finanšu kontu aprēķiniem, bet VID uzņēmumi to iesniedz tikai reizi gadā.
 - atšķirīgi datu apstrādes un apkopošanas termiņi. Piemēram, Darba ņēmēju skaits tiek saņemts tikai 60. dienā pēc pārskata perioda, kaut šo datu publikācija arī paredzēta 60.dienā pēc pārskata perioda; kopējā darījuma vērtība 55. dienā pēc pārskata mēneša, kas neatbilst Eiropas Savienības (turpmāk – ES) regulā par īstermiņa statistiku noteiktajiem pārskata kopsavilkumu izstrādes un datu publicēšanas termiņiem (dati jāpublicē attiecīgi 30.dienā (mazumtirdzniecība), 34.dienā (rūpniecība), 45. dienā (būvniecība) pēc pārskata perioda). Īstermiņa statistika nevar iegūt no VID ikmēneša informāciju par uzņēmumu darījumu vērtību no tiem uzņēmumiem, kuri neiesniedz pievienotās vērtības nodokļa deklarāciju.

- vācot informāciju par nodarbinātības un darba samaksas rādītājiem profesiju griezumā, VID veidlapās jāiekļauj papildus rādītāji - profesijas kods, nostrādātās stundas vai slodze. Šādi varētu iegūt arī ļoti vērtīgu informāciju ne tikai par LR Profesiju klasifikatora četrzīmju kodiem (atsevišķām grupām), bet arī par šo atsevišķo grupu konkrētām profesijām, ko nevar iegūt ar CSP apsekojumiem lielā izlases apjoma dēļ.
- ▶ Nekustamā īpašuma valsts kadastra IS
 - Saskaņā ar 2009.gadā noslēgto starpresoru vienošanos, CSP saņem no VZD Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datus (tālāk tekstā – Kadastra IS), tai skaitā Nekustamā īpašuma tirgus datu bāzes datus par pirkuma darījumiem ar zemi, ar būvēm, ar zemi un būvēm, ar telpām (dzīvokļu īpašumiem), bet, lai uzlabotu datu kvalitāti, ir nepieciešams novērst šādus trūkumus:
 - i. kadastrālās vērtības un darījuma vērtības vairākkārtīgas atšķirības,
 - ii. ilgstoša kavēšanās reģistrēt darījumu,
 - iii. darījumi starp tuviem radniekiem, “slēpta dāvināšana”, nevēlēšanās uzrādīt patieso darījuma vērtību,
 - iv. papildus datu (kopējā platība, labiekārtojums, u.c.) kļūdas vai neesamība.

Papildus minētajiem informācijas avotiem un CSP iesniedzamajiem statistikas pārskatiem, statistikas pārskati ir jāiesniedz ar Latvijas Bankai ārējās maksājumu bilances izveidei un Lauku atbalsta dienestam lauksaimniecības produktu ražošanas un patēriņa bilances sastādīšanai. CSP var izskatīt iespēju papildināt savus pārskatus, lai iegūtu datus arī par preču importa un eksporta darījuma valūtu, un nodrošināt LB ar šiem datiem. Pēc CSP veiktajām izmaiņām pārskatos, LB samazinātu apsekojamo uzņēmumu skaitu, nezaudējot datus iesniegšanai Eiropas Centrālajai bankai par preču importu un eksportu valūtu dalījumā. Šobrīd intervētie komersanti ir norādījuši, ka statistisko pārskatu sagatavošanai viens komersants iztērē līdz pat 1700 Ls gadā, kas ir salīdzinoši lielas izmaksas komersantam.

Ārvalstu prakse:

Nemot vērā to, ka ik gadu tiek sastādīta jauna programma statistikas pakopošanai valstī, kas paredz iegūstamās datu kopas, rādītāju analīzi un izlases apjomus, vienam komersantam iesniedzamie pārskati ik gadu variē. Tādējādi ieteicams salīdzināt ārvalstu praksi gan statistikas ikgadējās programmas griezumā, gan konkrēto pārskatu satura griezumā.

Dānijā ir noteikts minimālais pārskatu apjoms, kas komersantiem jāiesniedz, pārējo variējot atkarībā no ikgadējās programmas.

Zviedrijā datus maksājumu bilances sastādīšanai priekš Centrālās bankas datus iegūst un apkopo Zviedrijas statistikas pārvalde.

Pārējās valstīs komersantiem dati jāiesniedz gan Statistikas pārvaldē, gan Centrālajā bankā.

Pētījumā analizētajās valstīs statistiskas dati primāri tiek iesniegti caur Statistikas pārvaldē izveidotajiem elektroniskajiem datu iesniegšanas portāliem, visās valstīs, izņemot Zviedriju, dati jāiesniedz arī Centrālajā bankā, kurām ir savi elektronisko datu iesniegšanas veidi.

Ieteikums:

Valsts statistiskās informācijas apkopošana, maksimāli izmantojot valsts institūcijās jau pieejamos datus un paredzot šādas informācijas iesniegšanu vienuviet jeb vienotā portālā, būtu prioritāri risināms jautājums komersantu atslogošanai un administratīvo izmaksu samazināšanai. Tādējādi Centrālajai statistikas pārvaldei jāturpina analizēt iespējas iegūt datus no citām valsts institūcijām un organizēt statistiskās informācijas iesniegšana vienotā sistēmā.

Papildus jāturpina analizēt iespējas samazināt sniedzamās informācijas apjomu, veicot šādus pasākumus:

- ▶ Samazinot pārskatos iekļauto datu kopu, atsakoties no datiem, kas nav nepieciešami tālākai sniegšanai starptautisko saistību izpildei vai Latvijas valdībai lēmumu pieņemšanai;
- ▶ Samazinot pārskatu iesniegšanas biežumu, reāli izvērtējot nepieciešamību pēc aktualizētajiem datiem, it īpaši mēneša un ceturkšņa pārskatiem;
- ▶ Veicot pārrunas ar ES un citām starptautiskajām organizācijām, pieprasot tiesības neiesniegt noteiktus pārskatus (piemēram, Pārskats par pakalpojumiem 2008.gadā (pārskatu indeksi: 1-pakalpojumi, 2-pakalpojumi, 3-pakalpojumi, 4-pakalpojumi, 8-pakalpojumi, 9-pakalpojumi) vai pārskatos iekļautās datu kopas, jo Latvijas komercdarbības apjomi ir praktiski nemateriāli ES un pasaules statistikas kontekstā un saistīto lēmumu pieņemšanā nav būtiski.

Ieguvumi:

Samazināts slogs komersantiem statistisko datu apkopošanai un iesniegšanai, turklāt organizējot to vienā portālā, tiku ietaupīts komersantu laiks.

Riski:

Pastāv risks, ka Latvijā nebūtu pieejami nepieciešamie aktuālie statistiskie dati svarīgu lēmumu pieņemšanai gan valstiskā līmenī, gan komersantu darbībai.

Specifiska informācija:

Nav.

Finansiālais novērtējums:

Samazinot kopējo sniedzamo statistisko datu apjomu (pārskatu skaits, biežums, datu iegūšana no citām institūcijām) kopējais izmaksu ietaupījums institūcijām būtu 20% jeb 143 620 Ls. Taču izmaksu samazinājums komersantiem būtu 30% jeb 570 800 Ls.

6.3.2 Vides statistiskā informācija

Situācijas apraksts:	<p>Pētījuma ietvaros vairāki komersanti un dažu institūciju pārstāvji minējuši lietderības aspektu informācijas sniegšanai vides statistiskās informācijas apkopošanai, kas tiek veikta pieprasot komersantiem iesniegt dažādu s vides pārskatus, t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Pārskati par dabas resursu izmantošanu, ▶ Pārskats par gaisa aizsardzību, ▶ Pārskati par atkritumiem, ▶ Pārskats par ozona slāni noārdošām vielām, ▶ Pārskats par darbībām ar ķīmiskām vielām, ▶ Pārskats par tirgošanos ar produktiem ar paaugstinātu organisko šķīdinātāju saturu, ▶ Pārskati par ievesto, izlietoto un pārstrādāto iepakojumu apjomiem; ▶ Un citi ar vidi saistītie pārskati, kuri paredzēti normatīvajos aktos, bet komersanti šī pētījuma ietvaros atsevišķi neuzrādīja kā uz viņiem attiecināmos pārskatus. <p>Komersanti norādījuši, ka vides statistiskās informācijas iegūšanas un apkopošanas sistēma nav skaidra, jo nav skaidri noformulēti mērķi, kam šī informācija tiek apkopota – tālākai iesniegšanai ES institūcijās vai starptautiskās organizācijās, Latvijas vides aizsardzības politikas veidošanai vai kontrolējošo institūciju kontroles funkciju īstenošanai.</p> <p>Turklāt, vairākos pārskatos ietvertā informācija atklāj komersantu komercnoslēpumus (piemēram, pārskats par darbībām ar ķīmiskām vielām) vai nav tieši izmērāma, tādējādi dati tiek iesniegti ar ļoti zemu precizitāti (komersanti minēja arī +/- 2000% datu precizitātes pakāpi). Turpretī Valsts vides dienestam ir ierobežota kapacitāte šīs informācijas pareizību pārbaudīt, veicot fiziskās pārbaudes komersanta darbības vietās vai objektos.</p> <p>Komersanti arī atzina, ka daļa pārskatos ietvertās informācijas būtu iegūstama no muitas informācijas sistēmām, piemēram par ievestā iepakojuma apjomiem vai importēto / eksportēto ķīmisko vielu apjomiem, jo identiska informācija muitas tiek sniegta pie preču deklarēšanas importam / eksportam. Daļu datus varētu iegūt no Latvijā esošajiem ražotājiem, neprasot šos datus no komersantiem, kuri tirgojas ar saražoto produkciju.</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Zviedrijā Vides aizsardzības aģentūras ietvaros ir izveidots vienotais portāls vides statistiskās informācijas apkopošanai.</p> <p>Igaunijā vides statistisko informāciju komersanti var iesniegt caur portālu, kuru uztur speciāli izveidots Igaunijas Vides informācijas centrs.</p> <p>Pārskatu nosaukumu līmenī visās analizētajās valstīs tiek iesniegti līdzvērtīgu tēmu pārskati.</p>
Ieteikums:	<p>Pamatojoties uz institūciju pārstāvju un komersantu komentāriem, kuri iegūti pētījuma ietvaros, visa vides statistiskās informācijas sistēma būtu jāpārskata, nosakot skaidrus mērķus un ierobežotu skaitu rādītāju, par kuriem informācija un dati iegūstami, atsakoties no lieku datu pieprasīšanas pārskatos no komersantiem.</p> <p>Ja šādi dati nepieciešami valsts institūcijām tālākai ziņošanai ES vai starptautiskām institūcijām vai nacionālās politikas veidošanai un dabas resursu uzraudzībai, institūcijām būtu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ jānosaka precīzi informācijas iegūšanas mērķi un katram mērķim atbilstoši rādītāji, par kuriem informāciju iegūt, apkopot un uzraudzīt situācijas izmaiņas laikā; ▶ jāizvēlas visefektīvākā informācijas iegūšanas vieta (ražotājs, tirgotājs, muiža, apsaimniekotājs vai komersants), nedublējot informācijas iegūšanas vietas un līdzsvarojot slogu starp dažādām iesaistītajām pusēm, cik tālu tas iespējams, izvērtējot attiecīgās puses rīcībā esošo informāciju, ▶ jāpārdomā iegūstamās informācijas ticamības pakāpe, nosakot informācijas apkopošanas metodiku (mērvienības, alternatīvās aprēķināšanas metodes, minimāla informācijas kopa tālākai informācijas klasificēšanai); ▶ jānosaka informācijas pārbaudes mehānismi un atbildīgās institūcijas. <p>Ja šādi dati nav nepieciešami tikai komersantu darbības uzraudzībai, tad būtu iespējams paredzēt attiecīgu datu uzkrāšanu pie komersanta un šādas informācijas pārbaudi kontrolējošo institūciju (piemēram, Valsts vides dienesta) veikto pārbažu ietvaros.</p>
Ieguvumi:	Šādas vides statistiskās informācijas mērķtiecīga pārskatīšana, samazinot pārskatos sniedzamās informācijas apjomus, samazinātu komersantiem administratīvās izmaksas un palielinātu sniegto datu ticamības pakāpi.
Riski:	Izmaiņas vides statistiskās informācijas datu struktūrā un iesniegšanas veidos var radīt papildu izmaksas izveidoto informācijas sistēmu un datu bāzu pilnveidošanai, kurās šie dati tiek uzkrāti.
Specifiska Informācija:	Šobrīd tiek izstrādāts IT risinājums Latvijas Vides, ģeoloģijas un metroloģijas pārraudzībā esošo informācijas sistēmu un datu bāzu optimizācijai, kas notiek, pamatojoties uz esošās normatīvās bāzes prasībām un noslēgtajiem starpresoru līgumiem informācijas apkopošanai.

Finansiālais novērtējums: 2009.gadā LVĢMC iesniegti 8622 pārskati, veidojot institūcijai izmaksas 21790 Ls apmērā, savukārt komersantiem (vidēji 15 Ls uz vienu pārskatu) 129 330 Ls. Pārskatot un samazinot kopējo sniedzamo datu apjomu (pārskatu datu apjoms) kopējais ietaupījums institūcijas pusē būtu 10% jeb 2170 Ls gadā. Taču komersantiem kopējais izmaksu ietaupījums būtu 30% jeb 38800 Ls gadā.

6.3.3 Nekustamā īpašuma valsts kadastra datu pieejamība

Situācijas apraksts: Pētījuma ietvaros kontrolējošās institūcijas un pašvaldības norādīja, ka piekļuve Nekustamā īpašuma valsts kadastra (turpmāk – Kadastra IS) datiem ir ļoti būtiska savas darbības veikšanai, taču formāts kādā tiek nodrošināta bezmaksas datu izlāde pieprasa izveidot citām institūcijām īpašu infrastruktūru datu nolasišanai un, ja nepieciešams, vizualizācijai.

Pašlaik netiek nodrošināta pieeja pašvaldībām pašām ievadīt Kadastra IS izmaiņas par zemes lietošanas mērķiem, kas ir apgrūtināta komersantiem, jo pēc mērķa saskaņošanas pašvaldībā ir vai nu jāgaida 30 dienas (normatīvajos aktos noteiktais termiņš), kamēr pašvaldība šo informāciju nosūtīs Valsts zemes dienestam vai arī pašam jāiesniedz šī pašvaldības izziņa, kur izziņas saņemšana ir maksas pakalpojums.

Tā rezultātā visa nepieciešamā informācija datu reģistrēšanai Kadastra IS tiek prasīta no komersanta, kuram jāvērsas pašvaldībā pēc attiecīgas izziņas tās tālākai iesniegšanai Valsts zemes dienestā.

Ārvalstu prakse: Nav analizēta.

Ieteikums: Iesakām izvērtēt iespēju nodrošināt piekļuvi Kadastra IS datiem tiešsaistē vai arī izveidot atsevišķu Kadastra IS funkcionalitāti, kas ļauj skatīšanas režīmā piekļūt Kadastra IS.

Pašvaldībām papildus būtu jānodrošina datu apmaiņa vai ievade attiecībā uz zemes vienības izmantošanas mērķi, kā arī piekļuve adrešu reģistra datiem.

leguvumi: Tiks nodrošināta efektīva informācijas apmaiņa, kas samazinās pakalpojuma izmaksas valsts un pašvaldību kontrolējošām institūcijām, kurām šie dati nepieciešami pamatfunkciju izpildei, un samazinās izmaksas komersantiem par dažādu izziņu vai dokumentu iesniegšanu valsts institūcijās, kur šī informācija var tikt nodrošināta datu apmaiņas formātā starp pašām institūcijām.

Riski: Pastāv risks, ka piekļuve Kadastra informācijas sistēmai tiešsaistē var būt tehniski apgrūtināta tik plašam valsts un pašvaldību institūciju lokam un tas prasīs papildu finansējumu informācijas sistēmas paplašināšanai vai pilnveidošanai. Samazināsies Valsts zemes dienesta maksas pakalpojumu ieņēmumi, ja informācija būs jānodrošina bez maksas (šobrīd 70% Valsts zemes dienesta finansējumu sastāda ieņēmumi no sniegtajiem maksas pakalpojumiem), un palielināsies izmaksas Kadastra IS papildināšanai un uzturēšanai.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Pieņemot, ka kopumā Nekustamā īpašuma valsts kadastra dati būtu pieejami visām institūcijām, kurām tas nepieciešams, tad šo institūciju izmaksas, skatot elektroniskos datus pretēji papīra formāta dokumentiem, samazinātos vidēji par 5 Ls uz vienu skatīšanās reizi (kopā plānota vajadzība 9600 reizēm visām institūcijām kopā) jeb 48000 Ls gadā.

Komersantiem izmaksas samazinātos, jo nebūtu nepieciešamas klātienē pieprasīt un saņemt un tālāk iesniegt kadastra informāciju. Kopējais izmaksu samazinājums komersantiem 144 000 Ls gadā.

6.4. Priekšlikumi e-pakalpojumu ieviešanai un pilnveidošanai

6.4.1 Ārējo tirdzniecību licenču administrēšana

Situācijas apraksts: Ekonomikas ministrijas Ārējo ekonomisko attiecību departaments izsniedz importa licences tērauda, tekstila, kālija hlorīda importam, kā arī precēm, ko var izmantot nāvessoda izpildei vai spīdzināšanai. Lai saņemtu licenci komersants iesniedz pieteikumu importa licences saņemšanai un trešās valsts izdotas eksporta licences oriģināls, kā arī uzraudzības dokumentus – pieteikums uzraudzības dokumenta saņemšanai, preču rēķina un pārdošanas-pirkšanas līguma apliecinātas kopijas.

Savukārt importa atļaujas saņemšanai – pieteikums un līgums, par kuru vienojušies eksportētājs un importētājs (apliecināta kopija) un eksporta vai importa atļaujas saņemšanai – pieteikums eksporta darījuma līgums vai tā kopija, galīgā izlietojuma apstiprinājums un apliecinājums, ka preces tiks lietotas tikai deklarētajiem mērķiem un netiks izmantotas spīdzināšanai.

Nepieciešams iesniegt rekvizītu izmaiņas apliecinātos dokumentus melno un krāsaino metālu atgriezumam un lūžņu iepirkšanai un realizēšanai licencēšanas ietvaros.

Šobrīd visus dokumentus nepieciešams iesniegt papīra formātā.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Ievērojot, ka ārējās tirdzniecības licenču iesniegšana ir iespējama elektroniskā veidā un tālāka datu apstrāde var notikt elektroniski, nākotnē nepieciešams nodrošināt elektronisku datu apmaiņu ar Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldi par importētajiem daudzumiem. Iesakām izvērtēt iespējas izmantot citās institūcijās jau izveidotos vai šobrīd veidotos IT risinājumus līdzīgu pakalpojumu sniegšanā saistībā ar dažādām licencēm (atļaujām).
Ieguvumi:	Samazinātas izmaksas institūcijām ar licenču administrēšanu saistītās informācijas apmaiņai.
Riski:	Nepieciešama izveidotās Informācijas sistēmas integritāte ar licenču vadības sistēmas SIGL (<i>Système Intégré de Gestion des Licences à l'Exportation et à l'Importation</i>), kā arī paaugstinātās finansu izmaksas, kas nepieciešamas elektroniskās dokumentu apmaiņas sistēmas ieviešanai.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Ieguvums no izmaksu samazinājuma nav aprēķināms bez papildu analīzes veikšanas.

6.4.2 Importa (AGRIM) vai eksporta (AGREX) e-licences ieviešana

Situācijas apraksts:	Lauku atbalsta dienesta administrētā lauksaimniecības produktu licencēšana nepieciešama tikai tad, ja notiek importa vai eksporta darījumi ar trešajām valstīm (valstis, kas nav ES dalībvalstis) vai tiek pieprasīta eksporta kompensācija. Licences ir nepieciešamas, lai varētu veikt lauksaimniecības produktu importu ES un eksportu no ES. Ne visiem lauksaimniecības produktiem ir nepieciešamas licences. Licences Latvijā izdod Lauku atbalsta dienests elektroniski tikai lietošanai Latvijā vai papīra formātā uz speciālām veidlapām (derīgas visā ES). Importa / eksporta licencēšanas elektroniskai administrēšanai ir dota pieeja Valsts ieņēmumu dienestam tiešsaistē nodrošināt datu ievadi par faktiski no trešajām valstīm importētajam produkcijas daudzumam, tādējādi padarot sadarbību starp Lauku atbalsta dienestu un Valsts ieņēmumu dienestu efektīvāku.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Vienlaicīgi ar visām pārējām Eiropas Savienības dalībvalstīm vajadzētu ieviest EK Regulā Nr.2454/93 ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes Regulai Nr.2913/92 norādīto speciālās muitas procedūras T5 kontrolekemplāra dokumentu elektronisko noformēšanu, tādējādi vienkāršojot visu administrēšanas procesu.
Ieguvumi:	Ieviešot T5 kontrolekemplāra dokumentu elektronisku noformēšanu, tiktu paātrināta muitas dokumentu noformēšana un samazinātos izmaksas komersantiem.
Riski:	Netika identificēti.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Ieviešot T5 kontrolekemplāra dokumentu elektronisku noformēšanu, institūcijas izmaksas samazinātos par 3750 Ls gadā. Komersantiem kopējais izmaksu ietaupījums būtu 6000 Ls gadā.

6.4.3 Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības procesa administrēšana e-vidē

Situācijas apraksts:	Patentu valde šobrīd savus pakalpojumus sniedz tikai papīra dokumentu formātā, nenodrošinot iespējas reģistrēties savu rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzībai, iesniedzot informāciju elektroniski un nodrošināt datubāzes reģistrēto patentu, preču zīmju un dizainparaugu uzskaiti. Pakalpojumu sniegšana elektroniskā vidē un saistītā datu uzkrāšana nav ieviesta resursu līdzekļu trūkuma dēļ, jo visi Patentu valdes darbības ieņēmumi tiek ieskaitīti valsts budžetā.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Iesakām izvērtēt iespējas ieviest e-pakalpojumus un izveidot nepieciešamās datubāzes reģistrēto patentu, preču zīmju un dizainparaugu uzskaiti. Iesakām veikt analīzi par līdzvērtīgu izstrādāto informācijas sistēmu esamību un pieejamību citās valsts institūcijās, kuras veic reģistrācijas funkcijas.
Ieguvumi:	Ieviešot e-pakalpojumus samazināsies izmantotie resursi gan komersantiem, gan institūcijai, paātrināsies informācijas apmaiņas process.
Riski:	Ieviešot jaunu informācijas sistēmu jāreķinās, ka elektronizācijas ieviešana ir dārgs process.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	2009.gadā patentu, preču zīmju un dizainparaugu reģistrācijas procesa izmaksas Patentu valdei bija 293718 Ls. Elektronizējot dokumentu iesniegšanu un reģistrācijas veikšanu, institūcijas izmaksas samazinātos par 20% jeb 58 700, pie kuriem pieskaitāmi vēl 20% no administratīvajiem izdevumiem (kas kopumā aprēķināti kā 30% no pamata

izdevumiem) jeb 25 220 Ls, kas kopumā veido izmaksu ietaupījumu 83 920 Ls gadā. Komersantiem iespējama izmaksu ietaupījums veidojas no laika ietaupījuma pieteikuma iesniegšanai (2500 pieteikumi gadā x 3 stundas x 5 Ls / stundā) un kopējais izmaksu ietaupījums būtu 37 500 Ls gadā.

6.4.4 E-pakalpojumu un datu apmaiņas ieviešana vides aizsardzībā

Situācijas apraksts:	Valsts vides dienests izsniedz lielu skaitu dažādu licenču, atļauju, saskaņojumu un sniedz citus pakalpojumus vides aizsardzības jomā, kā arī veic komersantu darbības fizisko kontroli saistībā ar izsniegtajām atļaujām. Savukārt, pārskati par komersantu darbības rezultātiem tiek iesniegti Latvijas vides, ģeoloģijas un metroloģijas centrā, izmantojot tā izveidotās informācijas sistēmas un datubāzes, kuri pēc tam tiek nodoti Valsts vides dienestam tālākai izmantošanai. Šobrīd elektroniska datu apmaiņa ar Valsts vides dienestu nav iespējama, jo Valsts vides dienestam nav izstrādāta attiecīga informācijas sistēma datu apmaiņai.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Ievērojot lielo sniegto pakalpojumu skaitu, apstrādājamo datu apjomu un pārbaužu skaitu, Valsts vides dienestam nepieciešama informācijas sistēma savas darbības atbalstam un datu apmaiņai ar citām valsts institūcijām, jo īpaši ar Latvijas vides, ģeoloģijas un metroloģijas centru. Valsts vides dienestam prioritāri jāvelta resursi IT sistēmas izveidei.
Ieguvumi:	Paātrināts pakalpojumu sniegšanas process un samazinātas izmaksas VVD pakalpojumu sniegšanai, kā arī efektīvāka pārbaužu plānošana un to rezultātu analīze. Samazinātas izmaksas komersantiem, jo būs iespēja iesniegumu iesniegt elektroniski.
Riski:	Papildus investīcijas informācijas sistēmas izveidei un uzturēšanai.
Specifiska informācija:	Valsts vides dienests ir saņēmis ES finansējumu ERAF projekta ietvaros, saskaņā ar kuru Valsts vides dienesta darbības atbalstam līdz 2012.gada beigām tiks pabeigta informācijas sistēmas izveide.
Finansiālais novērtējums:	Elektronizējot dokumentu iesniegšanu un dažādu Valsts vides dienesta pakalpojumu saņemšanu, institūcijas izmaksas samazinātos par 20% jeb 1 250 900 Ls gadā. Komersantiem kopējais izmaksu ietaupījums būtu 75 000 Ls gadā. Šobrīd plānotās izmaksas ERAF projektā informācijas sistēmas izveidei ir 460 000 EUR, taču papildus no valsts budžeta tālākajos gados būs nepieciešams finansējums izveidotās sistēmas uzturēšanai.

6.5. Priekšlikumi uzlabojumiem atsevišķās valsts institūcijās

6.5.1 Akreditācijas sistēmas atzīšana Eiropā

Situācijas apraksts:	Latvijas Nacionālā akreditācijas sistēma Latvijā tika izveidota 1994.gadā (izveidojot Latvijas Nacionālais akreditācijas biroju) ar mērķi iekļauties Eiropas akreditācijas kooperācijā (EA) un parakstīt daudzpusējās atzīšanas līgumu ar ko visām akreditētajām laboratorijām, sertifikācijas un inspekcijas institūcijām viņu izdotie pārskati un sertifikāti tiktu atzīti citās valstīs un uzņēmējiem nebūtu jāveic atkārtota testēšana vai sertificēšana valstī, uz kuru tiek eksportēta produkcija vai pakalpojumi. Pēc vairākkārtējas akreditācijas sistēmas vērtēšanas no Eiropas ekspertu puses līgums ar EA tika parakstīts 2002.gadā. Valsts pārvaldes optimizācijas ietvaros 2008.gadā valsts aģentūra „Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs” tika pievienota citai valsts aģentūrai „Latvijas Nacionālais metroloģijas centrs” un izveidoja „Metroloģijas un akreditācijas valsts aģentūru”. Ar 2009.gada 1.jūliju Metroloģijas un akreditācijas valsts aģentūra tika likvidēta, Salaspilī esošā radiācijas laboratorija tika nodota Vides ministrijai un pievienota Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, visas pārējās aģentūras funkcijas tika pievienotas VSIA „Latvijas standarts” un nomainīts nosaukums uz VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs”. 2010.gada 1.janvāra stājās spēkā EK Regula Nr.765/2008 par akreditāciju un tirgus uzraudzību, kur dalībvalstīm ir jānodrošina šo sistēmu atbilstība konkrētām prasībām, t.i.: <ul style="list-style-type: none">▶ Regulas 4.pants nosaka, ka Nacionālajai akreditācijas iestādei jāstrādā saskaņā ar bezpeļņas principu, tā nedrīkst piedāvāt vai sniegt pakalpojumus, kurus sniedz atbilstības novērtēšanas institūcijas, un tā nedrīkst sniegt konsultācijas, tai nevar būt īpašumā vai būt finansiālām vai vadības interesēm attiecībā uz atbilstības novērtēšanas institūciju;▶ Regulas 8.pants nosaka Nacionālās akreditācijas institūcijas darbības neatkarības, kompetences, darbības konfidencialitātes un citu principus, lai tās viedokli neietekmē atbilstības novērtēšanas institūcijas.
-----------------------------	--

Šobrīd VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” kā vienas juridiskās personas ietvaros Metroloģijas birojs sniedz kalibrēšanas pakalpojumus (atbilstības novērtēšana), ko LATAK savukārt akreditē citiem komersantiem (kalibrēšanas laboratorijām), kas iespējams ir pretrunā minētajām EK Regulas Nr. 765/2008 prasībām, t.i.:

- ▶ Regulas 4.panta 7.apakšpunktam, jo nav skaidrības/iespējas par bezpeļņas principu ievērošanu sabiedrības aktivitātēs, jo SIA no peļņas tiek maksāts nodoklis un peļņu nespēj novirzīt attīstībā vai rezerves fondā; pēc apstiprinātā finansēšanas plāna 2010.gadam sanāk, ka ar akreditācijas aktivitātēm šķērssubsidē metroloģijas sistēmas pasākumus un standartizācijas pasākumus. Trīs valdes locekļi uz vienu nelielu sabiedrību pašreizējos apstākļos ir liela izšķērdība.
- ▶ Regulas 4.panta 8.apakšpunktam un 8.panta 1.apakšpunktam, jo vienas juridiskās personas ietvaros Metroloģijas birojs sniedz kalibrēšanas pakalpojumus, ko LATAK savukārt akreditē citiem komersantiem (kalibrēšanas laboratorijām); vērtējot kalibrēšanas laboratorijas, LATAK ir/ nav jāatzīst SAMC izsniegtie kalibrēšanas sertifikāti;
- ▶ Regulas 8.panta 11.apakšpunktam, jo mūsu revidents nevar apstiprināt auditētu gada pārskatu kas būtu tikai par akreditācijas institūcijas finansēm.

Gadījumā, ja akreditācijas un atbilstības novērtēšanas funkciju izpilde VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” tiks atzīta kā neatbilstoša EK Regulas Nr.765/2008 prasībām, šīs institūcijas akreditētās atbilstības novērtēšanas institūciju izdotie sertifikāti var netikt atzīti citās valstīs, kas Latvijas komersantiem liks veikt atkārtotu testēšanu vai sertificēšanu to precēm valstī, uz kuru tiktu eksportētas Latvijas komersantu preces un pakalpojumi. Lai saņemtu citās valstīs atzītus sertifikātus precei un pakalpojumiem Latvijas komersantiem būs izdevīgāk vērsties kaimiņvalstu līdzvērtīgās atbilstības novērtēšanas institūcijās, kas palielinās komersantu izdevumus un samazinās ieņēmumus Latvijas valsts budžetā.

Pašreiz akreditācijas statuss tiek uzturēts 195 akreditētām institūcijām, vēl ap 20 ir pieteikušās uz akreditāciju, akreditācijas nepieciešamība norādīta ap 135 dažādos MK noteikumos.

Ārvalstu prakse:

Lietuvā, Somijā un Čehijā nacionālā akreditācijas institūcija darbojas atsevišķi no standartizācijas un metroloģijas funkcijām.

Igaunijā nacionālais metroloģijas birojs ir AS „Metrosert”, kas sniedz metroloģijas un sertifikācijas pakalpojumus, savukārt, akreditācijas institūcija jau darbojas vairāk kā 6 gadus darbojas nodibinājuma statusā.

Dānijā akreditācijas un metroloģijas funkcijas ir organizētas vienā institūcijā, līdzīgi kā Zviedrijā, kur vienā institūcijā apvienotas akreditācijas un atbilstības novērtēšanas funkcijas.

Ieteikums:

Iesakām atkārtoti izvērtēt VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” struktūras atbilstību EK Regulas Nr.765/2008 prasībām un saistītos riskus akreditācijas sistēmas turpmākai darbībai Latvijā, kā arī savu pakalpojumu kā starptautiski atzītu pakalpojumu sniegšanas iespējas Latvijas un citu valstu komersantiem un institūcijām, veicot šādus pasākumus:

1. Izvērtēt SAMC struktūras atbilstību EK Regulas Nr.765/2008 prasībām un saistītos riskus akreditācijas sistēmas turpmākai darbībai Latvijā, kā arī savu pakalpojumu kā starptautiski atzītu pakalpojumu sniegšanas iespējas Latvijas un citu valstu komersantiem un institūcijām.

2. Nodrošinot Metroloģijas sistēmas atbilstību starptautiskām prasībām un principiem, nepieciešams kompetentu speciālistu audits un izstrādāt koncepciju par Nacionālās metroloģijas nodrošinājuma sistēmu Latvijā, kas atbilstu tautsaimniecības vajadzībām.

Ieguvumi:

Atkārtoti izvērtējot VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” struktūras atbilstību EK Regulas Nr.765/2008 prasībām, būtu iespēja novērtēt iespējamo risku saistībā ar šīs sabiedrības akreditēto organizāciju izsniegto sertifikātu atzīšanu citās valstīs.

Riski:

Nenodrošinot VSIA „Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs” struktūras atbilstību EK Regulas Nr.765/2008 prasībām, samazinātos iespējas akreditētajām organizācijām izsniegt starptautiski atzītus sertifikātus.

Specifiska informācija:

Eiropas Akreditācijas organizācija šogad veica kārtējo Latvijas akreditācijas sistēmas izvērtēšanu, kura gala ziņojums pieejams tikai projekta versijā, tādējādi nav pieņemts Eiropas akreditācijas organizācijas lēmums par Latvijas akreditācijas sistēmas atbilstību EK regulu prasībām. Vērtēšanas rezultāti vēl nav pabeigti, jo tikai 17.05.2010. saņemts beigu ziņojums un mēneša laikā jādod atbildes par korektīvajām darbībām. Tad visi vērtēšanas rezultāti tiek apspriesti EA nozīmētā komisijā un lēmumu pieņem EA Daudzpusējās atzīšanas padomes sanāksmē balsojot visiem EA biedriem. Nākošā sanāksme plānota 2010.gada oktobrī.

Finansiālais novērtējums:

Izmaksu ietaupījums līdz lēmuma pieņemšanai nav attiecināms.

6.5.2 Elektroniskās deklarēšanas sistēma

Situācijas apraksts:

Pētījuma rezultāti liecina, ka komersanti visbiežāk saskaras ar Valsts ieņēmumu dienestu nodokļu nomaksas

jautājumos, un šīs saskares vienkāršošanai ir izveidota Elektroniskās deklarēšanas sistēma (EDS), kur noslēdzot līgumu ar Valsts ieņēmumu dienestu kā reģistrētam lietotājam ikvienam komersantam ir iespēja elektroniski iesniegt dažādus pārskatus, paziņojumus vai deklarācijas attiecībā uz nodokļu aprēķināšanu un nomaksu.

Lielākā daļa pētījuma ietvaros intervēto komersantu jau izmanto EDS dažādu nodokļu pārskatu iesniegšanai un atzinīgi novērtē iespēju ietaupīt laiku un resursus informācijas iesniegšanai elektroniskā formātā.

Ārvalstu prakse:	Igaunijā elektroniskās deklarēšanas sistēma ir pieejama krievu un angļu valodā un ieviešot piekļuvi šajās valodās, kopumā valstī palielinājās nodokļu ieņēmumi.
Ieteikums:	Komersanti ir atzīmējuši, ka nākotnē EDS sistēmā varētu pilnveidot un padarīt lietotājam draudzīgākas datu ievades formas, paredzot gan automatisku ievadīto datu iekļaušanu gala summās vai pārvešanu uz citām saistītajām tabulām, gan paplašinot formātu sarakstu pievienojamiem dokumentiem (ne tikai Excel formāts), lai atvieglotu datu tiešu pānesi no komersantu grāmatvedības sistēmām uz EDS. Kā būtisks ieteikums ir arī paredzēt EDS datu ievades formas citās valodās, piemēram krievu un angļu valodā, lai veicinātu plašāku EDS izmantošanu to komersantu vidū, kuriem pamatvaloda nav latviešu valodā, kā piemēru minot Igaunijas nodokļu administrāciju, kurai kopumā palielinājās nodokļu ieņēmumi pēc EDS ieviešanas krievu valodā. EDS nodrošināšanai citās valodās nākotnē būtu skatāms kontekstā ar t.s. valodu korpusa projektu, kura ietvaros paredzēts centralizēti nodrošināt valsts institūciju elektroniski izvietotās informācijas tulkošanu citās valodās.
Ieguvumi:	Veicināta EDS izmantošana plašākam nodokļu maksātāju lokam, samazināts laika patēriņš informācijas ievadei.
Riski:	Ieviešot pilnveidojumus EDS sistēmas ievades formās, jāņem vērā ierobežojumi saistībā ar fizisko personu datu aizsardzību (automātiska fiziskās personas datu ievade) un Valsts valodas likuma prasības, nepieciešamības gadījumos paredzot attiecīgus izņēmumus.
Specifiska informācija:	Valsts ieņēmumu dienests regulāri nodrošina EDS pilnveidošanu, pamatojoties uz saņemtajiem ieteikumiem.
Finansiālais novērtējums:	Veicinot EDS lietošanu, 50% no šobrīd papīrā iesniegtajiem dokumentiem un pārskatiem tiktu iesniegti ar EDS starpniecību. Kopējais izmaksu ietaupījums Valsts ieņēmumu dienestam būtu 116 225 Ls gadā.

6.5.3 Zāļu ražošanas uzņēmuma licencēšanas paātrināšana

Situācijas apraksts:	Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumos Nr.313 „Farmaceutiskās un veterinārfarmaceutiskās darbības licencēšanas kārtība” ir noteikts laiks 60 dienas, kādā novērtē zāļu vai veterināro zāļu, vai pētāmo zāļu ražošanas vai importēšanas atbilstību paredzētā darba apjomam un raksturam, kas nozīmē GMP inspekciju, ko paredz Direktīva 2001/83/EK, un pēc tam izsniedz licenci, bet lēmumu nosaka Administratīvā procesa likuma (turpmāk - APL) noteiktajā termiņā – 30 dienas. Kopā ir 90 dienas. Lai sagatavotu dokumentāciju zāļu ražošanas uzņēmuma atvēršanai un licences sagatavošanai, ir nepieciešams veikt priekšdarbus, kas prasa aptuveni 1,5 - 2 gadu darbu. Komersants investē ap 150 000,00 - 250 000,00 EUR - uzņēmējam tās ir iesaldētas investīcijas. Pašreiz pēc uzņēmuma pieprasījuma saņemšanas ZVA nāk pārbaudē 2 mēnešu laikā. Tad ir jāgaida 2 nedēļas ziņojums, ja ir kādi trūkumi uzņēmumam 10 dienu laikā ir jāiesniedz trūkumu novēršanas plāns un atkal mēnesi jāgaida uz atbildi. ZVA aģentūras pārbaudes un lēmuma pieņemšana par licencēšanas piešķiršanu var būt ļoti ilgs process, kas saskaņā ar ZVA sniegto informāciju var ietilgt, ja komersants jau pašā sākumā kopā ar savu pieteikumu vai arī ātri pēc ZVA pieprasījuma neiesniedz nepieciešamo informāciju un dokumentus, kas nepieciešami plānotās darbības un objekta atbilstības izvērtēšanai. Sākotnēji tiek izsniegta speciāla atļauja (licence) zāļu ražošanai vai importēšanai, tikai tad zāļu ražošanas uzņēmums veic darbības, lai saņemtu labas ražošanas prakses sertifikātu.
Ārvalstu prakse:	Visās ES dalībvalstīs paredzēti vienoti nosacījumi un kārtība, kā izsniedz atļaujas (licenci) zāļu ražošanai un importam, kas noteikti Kopienas Direktīvā 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm, un Kopienas Direktīvā 2001/92/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz veterinārajām zālēm. Tās paredz, ka dalībvalstīs veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka atļaujas izsniegšanas procedūrai atvēlētais laiks nepārsniedz 90 dienu no tā datuma, kad kompetentā iestāde saņemusi pieteikumu.
Ieteikums:	Iesakām ZVA regulāri izvērtēt galvenos iemeslus, kādēļ komersantam ir apgrūtināti šajā laikā sagatavot visu dokumentāciju, kas nepieciešama licences saņemšanai, lai rastu iespējamos risinājumus un sniegtu konsultatīvu atbalstu komersantam un veicinātu dokumentācijas ātrāku iesniegšanu.
Ieguvumi:	Tiek atvieglota licences saņemšana un ražošanas uzņēmuma atvēršana, samazinātas komersantu izmaksas.
Riski:	Komersantam neiekļaujoties MK noteikumu Nr.313 noteiktajos termiņos, kad jāizpilda visas licences saņemšanai izvirzītās prasības, komersantam rodas finanšu zaudējumi par samaksāto valsts nodevu, maksu par ekspertīzēm un veiktajām pārbaudēm un komersants ir spiests ieguldīt vēl vairāk līdzekļus, lai vispirms novērstu konstatētos trūkumus un pēc tam vēlreiz no jauna sniegtu iesniegumu un dokumentus licencēšanas procesa uzsākšanai no jauna.
Specifiska	Nav.

Informācija:

Finansiālais novērtējums: Paātrinot licencēšanas procesu, institūcijas izmaksas var nemainīties, savukārt komersantiem kopējais izmaksu ietaupījums būtu 50 000 Ls, kas veidojas no iespējas izmantot ieguldītus, bet uz reģistrācijas laiku „iesaldētos” līdzekļus atkal laist aprītē.

6.5.4 Preču zīmju reģistrācija

Situācijas apraksts: Saskaņā ar LR likumu „Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” komersants, kas vēlas reģistrēt preču zīmi Latvijā, iesniedz Patentu valdē preču zīmes reģistrācijas rakstveida pieteikumu. Par pieteikuma iesniegšanas dienu (ieteikuma datumu), nosaka dienu, kad Patentu valdē saņemti dokumenti, kas ietver:

- 1) lūgumu reģistrēt preču zīmi;
- 2) ziņas, kas ļauj nepārprotami noteikt pieteicēju;
- 3) reģistrācijai pieteikto apzīmējumu (tā attēlu);
- 4) to preču un pakalpojumu sarakstu, kuriem pieprasīta preču zīmes reģistrācija.

Triju mēnešu laikā no pieteikuma saņemšanas dienas Patentu valde veic pieteikuma iepriekšējo izskatīšanu, pārbaudot tā atbilstību likuma prasībām un nosakot pieteikuma datumu (formālo prasību pārbaude). Lūdzot novērst trūkumus pieteikumā iepriekšējās izskatīšanas termiņa skaitījumu aptur, un tas turpinās ar dienu, kad Patentu valdes noteiktajā termiņā saņemta pieteicēja atbilde vai izbeidzies tās sniegšanai noteiktais termiņš.

Triju mēnešu laikā no dienas, kad pieteikums pieņemts ekspertīzei, Patentu valde pārbauda pieteiktā apzīmējuma atbilstību likuma prasībām. Patentu valde ir tiesīga ekspertīzes gaitā pieprasīt no pieteicēja papildu materiālus un dokumentus, kas nepieciešami ekspertīzes veikšanai, nosakot to iesniegšanai triju mēnešu termiņu. Pieprasījuma nosūtīšanas brīdī ekspertīzes termiņa skaitījumu aptur, un tas turpinās ar dienu, kad Patentu valdes noteiktajā termiņā saņemta pieteicēja atbilde vai izbeidzies tās sniegšanai noteiktais termiņš.

Ja ekspertīzes rezultāts ir pozitīvs, Patentu valde pieņem lēmumu par preču zīmes reģistrāciju. Lēmumam pievieno uzaicinājumu samaksāt nodevu par preču zīmes reģistrāciju un publikāciju.

No likuma prasībām izriet, ka preču zīmes reģistrācijai noteiktais formālais laika periods no pieteikuma saņemšanas līdz preču zīmes reģistrācijai ir 6 mēneši, neskaitot laiku, kas komersantam nepieciešams pieteikuma precizēšanai un papildus informācijas iesniegšanai.

Praksē Patentu valde lielā darba apjoma dēļ šobrīd preču zīmju reģistrāciju nodrošina tikai 10 mēnešu laikā, kas nozīmē, ka komersantam paildzinās laika periods, kamēr nav tiesiskā aizsardzība preču zīmes izmantošanai savas komercdarbības vai preču / pakalpojumu atpazīstamības veicināšanai.

Ārvalstu prakse: Nav analizēta.

Ieteikums: Jānodrošina komersanta izveidotās preču zīmes pieteikuma izskatīšana un preču zīmes reģistrācija likumā „Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” paredzētajā laikā.

Ieguvumi: Savlaicīga komersanta preču zīmes tiesiskā aizsardzība un likumā paredzēto nosacījumu izpilde.

Riski: Nav identificēti.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Paātrinot preču zīmju reģistrācijas procesu, institūcijas un komersantu izmaksas nemainās.

6.5.5 Ugunsdrošības obligāto pārbaūžu skaita samazināšana

Situācijas apraksts: Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 21.panta (1) daļa nosaka, ka Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk – VUGD) ir Iekšlietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas realizē valsts politiku ugunsdrošības, ugunsdzēsības un civilās aizsardzības jomā, uzrauga normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības prasību ievērošanu, kā arī koordinē iestāžu, organizāciju, komercsabiedrību un pašvaldību izveidoto ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbību, kas saistīta ar ugunsdrošību un ugunsdzēsību.

Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumu Nr.1260 „Noteikumi par valsts ugunsdrošības uzraudzības inspektoru kompetenci un kārtību, kādā veicama valsts ugunsdrošības uzraudzība un civilās aizsardzības prasību ievērošanas kontrole” 3.pants nosaka, ka valsts ugunsdrošības uzraudzība objektos tiek īstenota neatkarīgi no to piederības un īpašuma veida, izņemot ārvalstu diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības, mežus, transportlīdzekļus, Nacionālo bruņoto spēku objektus un valsts drošības iestāžu objektus.

Minēto noteikumu 5.-7.punkts nosaka, ka pārbaudes var būt:

- ▶ Plānotas pārbaudes, kuras tiek veiktas, ņemot vērā ēku, būvju un tehnoloģisko procesu ugunsbīstamību, sprādzienbīstamību un ēku lietošanas veidu, saskaņā ar VUGD vai tā teritoriālās struktūrvienības vadītāja apstiprinātu darba plānu;

- ▶ Neplānotas pārbaudes, kuras tiek veiktas, lai pārbaudītu saņemto informāciju par normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības prasību iespējamiem pārkāpumiem vai arī saskaņā ar VUGD vai tā teritoriālās struktūrvienības vadītāja rīkojumu.

Normatīvais regulējums neparedz konkrētu pārbaudu skaitu, bet to nosaka VUGD vadības apstiprinātie noteikumi „Valsts ugunsdrošības uzraudzības darba organizēšana Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā”, kuri paredz, ka paaugstinātas bīstamības objektos un publiskās ēkās (cilvēku skaits virs 50) pārbaudes reizi divos gados ar vienu starpkontroli, citos uzraudzībā iekļautajos objektos – reizi piecos gados ar vienu starp kontroli.

Savukārt, komersantiem nav skaidrs pamatojums jeb kritēriji, pēc kuriem tiek noteikts VUGD organizēto pārbaudu biežums, jo īpaši, ja netiek atklāti būtiski pārkāpumi un komersants pats veic normatīvajos aktos noteiktos pasākumus ugunsdrošības prasību ievērošanai.

Ārvalstu prakse:	Igaunijā ar 2011.gadu plānots atteikties no obligāti regulāri pārbaudāmajiem objektiem, pārbaudes plānojot, pamatojoties vienīgi uz riska novērtējumu objektiem.
Ieteikums:	Samazināt VUGD obligāto pārbaudu skaitu, pārbaudu biežumu skaidri nosakot pēc vairākiem riska bāzētiem kritērijiem, t.sk. ņemot vērā konkrētās pārbaudes rezultātus (piemēram, VUGD pēc komersanta apsekojuma izstrādā rekomendācijas, atsakoties no nesamērīgām prasībām atbilstoši konkrētā objekta apstākļiem, un izvērtē iespēju nākamās pārbaudes organizēt pēc ilgāka laika).
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, jo tiktu samazināts VUGD obligāti veicamo pārbaudu skaits, kā arī pārbaudu plāns tiktu pielāgots konkrētā komersanta specifikai.
Riski:	Pārbaudu veikšanas intensitātes samazināšana var paaugstināt ugunsgrēku izcelšanās iespējamību, tādējādi apdraudot cilvēku drošību, kā arī pazeminot ugunsdrošības stāvokli objektos.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Samazinot kopējo VUGD veikto pārbaudu skaitu par 10%, institūcijas kopējais izmaksu ietaupījums būtu 74450 Ls gadā, savukārt, komersantiem kopējais izmaksu ietaupījums būtu 43 780 Ls.

6.5.6 Pārvadājumu pārkāpumu soda mēri

Situācijas apraksts:	Saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem Autotransporta inspekcijai ir visas pilnvaras veikt transportlīdzekļu pārbaudes kravu pašpārvadājumiem. Taču, konstatējot pārkāpumu, Autotransporta inspekcija var piemērot administratīvo sodu brīdinājuma vai naudas soda veidā, izslēdzot iespēju prasīt tūlītēju pārkāpumu novēršanu (t.i., pirms transportlīdzeklis turpina ceļu). Lai veiktās pārbaudes sasniegtu rezultātu satiksmes drošības nodrošināšanai, pēc pārkāpumu konstatēšanas Autotransporta inspekcijai būtu jānodrošina, ka pārkāpums tiks novērsts un iespējamie zaudējumi samazināti. Šobrīd Latvijas administratīvo pārkāpumu kodekss neparedz kādai institūcijai pilnvaras nav pieprasīt pārvadātājam novērst pārkāpumu pirms tālākas kustības uzsākšanas vai aizturēt transporta līdzekli līdz brīdim, kad pārkāpums novērsts.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēts.
Ieteikums:	Veikt grozījumus Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksā nosakot pilnvaras Autotransporta inspekcijai veikt transporta līdzekļa aizturēšanu un laiku, kamēr pārkāpums netiek novērsts.
Ieguvumi:	Tiktu veicināta pārvadājumus reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošana un samazināta pārkāpuma izraisīto seku ceļu satiksmes drošībā un ceļu uzturēšanā ietekmes apmēri. Izmantojot esošo Autotransporta inspekcijas kompetences līmeni un padziļinātās zināšanas pārvadājumu kontroles jautājumos, būtu iespējams pamatoti izvērtēt konkrētā pārkāpuma būtiskumu, uz ko balstīt soda piemērošanu ar transporta līdzekļa aizturēšanu uz laiku.
Riski:	Pieprasot novērst pārkāpumu, pārvadātājam rastos netieši izdevumi, piemēram, aizturēta krava vai piegādes kavējumi, kā arī palielinātos apstrīdēto administratīvo aktu skaits. Transporta līdzekļu aizturēšanai nepieciešama infrastruktūra (piem. stāvlaukumi), uz kuriem aizturētos transporta līdzekļus novirzīt.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav ietekmes uz institūcijas izmaksām.

6.5.7 Pārbaudu plānošana Valsts darba inspekcijā

Situācijas apraksts:	Pētījuma veikšanas brīdī Valsts darba inspekcijā nebija izstrādāts vienots plāns visiem šīs institūcijas veikto pārbaudu veidiem, bet tika izstrādāti vai aktualizēti atsevišķu pārbaudes veidu plāni, kuri izstrādāti pēc dažādām metodikām. Turklāt konkrēto pārbaudāmo objektu izvēle bija deleģēta Valsts darba inspekcijas reģionālajām struktūrvienībām. Šāda pārbaudu plānošanas pieeja nedod iespēju saplānot esošos resursus visefektīvākajā veidā, novirzot vairāk resursus tieši prioritārajām riska jomām, optimizēt pārbaudu skaitu viena komersanta darbības vietā un nodrošināt
-----------------------------	---

pārdomātu un objektīvu pārbaudāmo riska objektu pārklājumu.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	<p>Iesakām Valsts darba inspekcijai izstrādāt vienotu metodiku visu veicamo pārbaūžu plānošanai, nosakot vienotus pamatprincipus apkopojamās informācijas avotiem un saturam, informācijas analīzei, atbildības sadalījumam pārbaudāmo objektu noteikšanai, resursu plānošanai, bet piemērojot pārbaudes tēmai specifisku saturisko analīzi, izlases apjoma noteikšanu un pārbaudāmo vienību atlasei. Kā viena no iespējamām pieejām ir piemērot riska novērtējumu visiem komersantiem kā riska faktorus izmantojot nozaru, nodarbināto skaita, izmantoto iekārtu, strādājošo profesijas u.tml. faktorus.</p> <p>Iesakām arī pārbaudāmo objektu atlasī un vienoto pārbaūžu plānu noteikt Valsts darba inspekcijas centrālā biroja vadības līmenī, lai mazinātu korupcijas risku un nodrošinātu efektīvāku resursu patēriņu.</p>
Ieguvumi:	Efektīva institūcijas resursu izmantošana pārbaūžu veikšanai, optimizēts pārbaūžu biežums vienam komersantam, pamatojoties uz riska novērtējumu, kā arī mazināta neobjektivitāte pārbaudāmo objektu atlasē.
Riski:	Pārbaūžu plāna izmaiņu gadījumā atkarībā no komersantu atrašanās vietas Latvijā var būt nepieciešama institūcijas reģionālo struktūrvienību resursu pārvietošana no vienas struktūrvienības uz citu.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Samazinot kopējo pārbaūžu skaitu par 10%, kopējais izmaksu ietaupījums institūcijai būtu 30400 Ls gadā, savukārt, komersantiem izmaksu ietaupījums būtu 102 384 Ls gadā.

6.5.8 Pārbaūžu plānošana Valsts ieņēmumu dienestā

Situācijas apraksts:	<p>Pētījuma ietvaros tika noteikts, ka Valsts ieņēmumu dienestā pārbaudes tiek plānotas atsevišķi dažādās pārvaldēs, neveidojot kopēju pārbaūžu plānu, lai optimizētu pārbaūžu biežumu un saturu vienam komersantam.</p> <p>Turklāt vairākiem pārbaūžu veidiem pārbaūžu plānošanu atbalsta Valsts ieņēmumu dienestā izveidotās informācijas sistēmas, kas veic nodokļu maksātāju datu analīzi un nosaka nepieciešamību pārbaūžu veikšanai un pārbaūžu biežumam. Taču ne visas pārbaudes tiek plānotas, pamatojoties uz šādu sistēmu datiem.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	<p>Iesakām Valsts ieņēmumu dienestam izveidot vienotu plānu visām veicamajām pārbaudēm, lai optimizētu pārbaūžu biežumu vienam komersantam un varētu efektīvāk plānot pārbaūžu rezultātu informāciju, mazinot nepieciešamību atkārtoti veikt pārbaudi pie komersanta. Šāds plāns neietvertu operatīvās darbības vajadzībām veicamās pārbaudes, bet šādu pārbaūžu gadījumā būtu informācijas avots par iespējami pieejamiem iepriekš veikto pārbaūžu rezultātiem.</p> <p>Pastāvīgi jāpilnveido kopējie atlases kritēriji, lai pēc iespējas mazāk apgrūtinātu to komersantu darbību, kuriem ir mazi riski saistībā ar nodokļu nenomaksāšanu</p>
Ieguvumi:	<p>Vienota pārbaūžu plāna ieviešanas gadījumā būtu optimizēts pārbaūžu biežums vienam komersantam, samazinot pārbaūžu biežumu komersantiem, kuru darbībā ir mazi riski saistībā ar nodokļu nomaksu.</p> <p>Zema riska komersantiem samazinātos izmaksas saistībā ar Valsts ieņēmumu dienesta pārbaudēm, palielinātos Valsts ieņēmumu dienesta pārbaūžu rezultativitāte.</p>
Riski:	Kopēja pārbaūžu plāna ieviešana un uzturēšana, ja tas netiek nodrošināts elektroniski, prasa laika resursu un var nebūt nodrošināta vajadzīgā operatīvitate reaģēšanai uz izmaiņām komersanta darbībā.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Samazinot kopējo pārbaūžu skaitu par 10%, kopējais izmaksu ietaupījums institūcijai būtu 5 430 300 Ls gadā, savukārt, komersantiem izmaksu ietaupījums būtu 816 000 Ls gadā.

6.5.9 Muitas kodu atjaunināšana

Situācijas apraksts:	<p>Preču klasifikācija visā ES tiek veikta vienoti saskaņā ar ES Kombinēto nomenklatūru (turpmāk – ES KN), kas noteikta ar Padomes 1987.gada 23.jūlija Regulas (EEK) Nr.2658/87 par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu un ikgadējiem grozījumiem tās I pielikumā. No 2010.gada 1.janvāra spēkā ir Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) Regula (EK) Nr. 948/2009 (2009.gada 30.septembris), ar ko groza I pielikumu Padomes Regulā (EEK) Nr. 2658/87 par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu (ES <i>OV L 287, 31.10.2009.</i>). Atsevišķos gadījumos EK pieņem regulas par atsevišķu preču klasifikāciju.</p> <p>Jebkurai personai ir tiesības pieprasīt no muitas dienestiem izdot lēmumu par preces klasifikāciju saskaņā ar ES KN jeb Saistošo izziņu par tarifu (turpmāk – SIT), kas ir svarīgs instruments starptautiskajā tirdzniecībā, jo veicina uzņēmējus vienveidīgi klasificēt preces un nodrošina juridiskās garantijas. SIT ir rakstveida lēmums par kādas noteiktas preces klasifikāciju saskaņā ar ES KN, kas ir juridiski saistoša visām muitas administrācijām ES teritorijā 6 gadu ilgā laika periodā kopš SIT izdošanas datuma, jo Kopienas muitas noteikumi ir vienādi piemērojami visā Kopienas muitas teritorijā.</p> <p>Lai nodrošinātu vienotu tarifu un netarifu pasākumu piemērošanu, Latvijas muiža ir izveidojusi un uztur Integrētā tarifa vadības sistēmu (turpmāk – ITVS), kurā ir pieejami arī visi aktuālie un deklarēšanā izmantojamie preču kodi.</p>
-----------------------------	--

ITVS esošie preču kodi tiek ievietoti centralizēti visā ES, un dalībvalstīm pašām nav tiesības izdomāt jaunus preču kodus, izņemot TARIC nacionālos papildkodus, kas paredzēti nacionālo normatīvo aktu prasību integrēšanai informatīvajās sistēmās.

Pētījuma ietvaros vairāki komersanti minēja, ka esošais muitas kodu saraksts, pēc kuriem tiek noteikts muitas nodevas apmērs atkarībā no preces veida, ļoti bieži rada situācijas, kad šie muitas kodi ir novecojuši un neaptver jaunus preču veidus. Tādējādi rodas sarežģījumi muitas procesā pareiza muitas koda identificēšanai un piemērošanai. Visvairāk komersanti vērsa uzmanību uz farmācijas nozari, kurā visvairāk notiek nemitīga jaunu vielu radīšana, bet muitas kodi netiek attiecīgi atjaunināti.

Ārvalstu prakse:	Igaunijā preču klasifikācijas kodiem un to izmaiņām regulāri seko līdzīgi Nodokļu un muitas pārvalde. Institūcijas mājas lapā bez maksas ir pieejamas TARIC, EBTA, ECICS datu bāzes.
Ieteikums:	Iesakām regulārāk apkopot informāciju no Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes struktūrvienībām, arī vērsties attiecīgās nozaru asociācijās vai aptaujājot lielākos nozares komersantus, lai iegūtu regulāru informāciju par jaunajiem produktiem (precēm), kuru apkopotā veidā kā priekšlikumus iesniegt Eiropas Komisijai kopējās ES kombinētās nomenklatūras aktualizācijai.
Ieguvumi:	Novērstas domstarpības preču atmuitošanas procesā pareizā koda un nodevas piemērošanā. Kopumā muitošanas process jaunajām precēm var paātrināties.
Riski:	Iegūtā informācija no nozaru asociācijām un komersantiem var būt neprecīza.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz izmaksu samazinājumu nav kvantificējama.

6.5.10 Pārbaudes nelegālās nodarbinātības novēršanai

Situācijas apraksts:	Nelegālā nodarbinātība no vienas puses ir darba tiesību pārkāpums no otras puses – nodokļu nemaksāšana, tādējādi Valsts darba inspekcija ļoti bieži organizē kopējas pārbaudes ar Valsts ieņēmumu dienestu, jo šādās pārbaudēs abas institūcijas skata gandrīz vienus un tos pašus dokumentus. Bieži vien šādas pārbaudes ir jāveic ļoti operatīvi, kas prasa abām institūcijām plānot resursus neplānotām pārbaudēm.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Valsts darba inspekcijai un Valsts ieņēmumu dienestam savstarpēji jānodrošina informācijas apmaiņa par pārbažu rezultātiem, ja pārbaudēs atklāti darba tiesību pārkāpumi, kā arī jānodrošina papildu resursi neplānoto kopējo pārbažu operatīvai veikšanai.
Ieguvumi:	Samazināts pārbažu skaits komersantam, ja abas institūcijas pārbaudes veic vienlaicīgi, palielināta pārbažu rezultativitāte.
Riski:	Kāda no abām institūcijām var nebūt iespējas operatīvi reaģēt un veikt pārbaudi vienlaicīgi ar otru institūciju.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz izmaksu samazinājumu institūcijai nav kvantificējama., savukārt, komersantiem izmaksu ietaupījums no pārbažu skaita samazinājuma būtu 60 000 Ls gadā.

6.5.11 Pārbažu plānošana Pārtikas un veterinārajā dienestā

Saskaņā ar Pārtikas un veterinārais dienesta sniegto informāciju par darbību raksturojošiem rādītājiem lielāko darba, laika un finanšu resursu apjomu velta pārbaudēm, kuru veidi un skaiti 2009.gadā bija:

Pārbaudes veids	Pārbažu skaits 2009.gadā
Plānotās pārbaudes/ pārtikas uzņēmumi	26224
Kravas pārbaudīšana kontrolpunktā	26684
Ārpus kārtas pārbaudes vai neplānotās pārbaudes/ pārtikas uzņēmumi	10830
Plānotās pārbaudes/ novietnēs	6582
Pārbaudes visos citos (izņemot novietnes) veterinārās uzraudzības objektos	3389
Pēcpārbaudes (neatbilstību novēršanas pārbaude)/ novietnēs	1612
Veterināro pakalpojumu sniedzēji	794

Veterinārās aptiekas	223
Ārpus kārtas pārbaudes vai neplānotās pārbaudes dzīvnieku novietnēs	151
Kravas parauga nosūtīšana uz laboratoriskajām pārbaudēm	111
KOPĀ	76 600

Jāatzīmē, ka skaitliskie dati par dokumentācijas pārbaudīšanu kravu robežkontroles procesā/ Iepriekšējais paziņojums par gaidāmo kravu nebija pieejami, savukārt veiktās pēcpārbaudes (neatbilstību novēršanas pārbaude) pārtikas uzņēmumiem notiek plānveida pārbažu ietvaros.

Pārtikas un veterinārais dienests jau ir optimizējis savu pārbažu veikšanas plānu, iedalot uzņēmumus grupās pēc ražošanas apjomiem, riska faktoriem, kas saistīti ar uzņēmumu darbības veidiem, ražotās produkcijas sortimentu un patērētāju jutīgajām grupām, iepriekšējo inspekciju rezultātiem un iedzīvotāju sūdzībām, kur katrai uzņēmumu grupai ir noteikts minimālais pārbažu biežums gadā no vienas reizes ceturksnī līdz vienai reizei divos gados normatīvo aktu prasībām neatbilstošos uzņēmumus kontrolējot divas reizes biežāk (salīdzinājumā ar standartu biežumu), savukārt atbilstošos uzņēmumus - divas reizes retāk. Ir izveidotas arī īpašas elektroniskās datubāzes, kas atbalsta pārbažu plānošanu un pārbažu rezultātu informācijas apkopošanu par Pārtikas un veterinārā dienesta pārbaudēm.

Aizvien vairāk attīstoties uzņēmumos izveidotajām paškontroles sistēmām, pilna apjoma pārbažu veikšana joprojām 4 reizes gadā augsta riska uzņēmumiem ir liels slogs gan uzņēmumam, gan Pārtikas un veterinārais dienests.

Ārvalstu prakse: Igaunijā, Somijā, Zviedrijā pārtikas uzņēmumu pārbažu biežums tiek noteikts pēc noteiktas metodikas katru gadu veicot novērtējumu.

Metodikā tiek ņemti vērā tādi kritēriji kā komersanta ietekme uz pārtikas ķēdes posmiem, pārtikas produktu veidi, uzņēmuma lielums un citi riska faktori. Šajās valstīs pārbažu plāns tiek sastādīts pamatojoties uz kopējā novērtējuma rezultātiem, grupējot uzņēmumus un katrai grupai nosakot minimālo pārbažu skaitu.

Ieteikums: Iesakām pārskatīt plānveida pārbažu biežumu un pārbaudēs apskatāmo pakļaušanās prasību daudzumu tiem uzņēmumiem, kuriem šobrīd plānotas pārbaudes 2 un 4 reizes gadā, ja šādos pārtikas ražošanas vai pārtikas tirdzniecības uzņēmumos ir ieviesti HACCP principi un būtiski trūkumi, kas apdraud pārtikas drošību, pēdējās divās pārbaudes reizēs nav atklāti. Plānveida pārbažu biežums vienlaikus ar pārbaudāmo jautājumu apjoma samazināšanu (pārbaudot tikai kritiskos punktus un iepriekš konstatēto trūkumu punktus) būtu izvērtējams no Pārtikas un veterinārā dienesta puses kā iespējas samazināt administratīvās izmaksas abām pusēm - institūcijai un komersantam.

Veicot izmaiņas Iesniegumu likumā, iespējams izvērtēt reaģēšanas darbības uz sūdzībām un iesniegumiem. Iespējams, ka uz daļu no sūdzībām un iesniegumiem var atbildēt formāli, tādējādi neveltot resursus saturisko risinājumu atrašanai.

Ievērojot iepriekš minēto, iesakām turpināt optimizēt pārbažu plānošanas metodiku, lai arī noteiktajās uzņēmumu grupās variētu ar pārbažu biežumu vai pārbaudes apjomu (t.i. pārbaudāmo lietu uzskaitījumu) gadījumos, ja iepriekšējās pārbaudēs būtiski pārkāpumi nav atrasti un nav arī saņemtas pamatotas sūdzības no patērētājiem.

Ieguvumi: Fokusējot pārbažu saturu un samazinot pārbažu skaitu, iespējams samazināt PVD pārbaudēm patērēto resursu daudzumu, kā arī atvieglot komersantus, kuri izpilda pakļaušanās prasības.

Samazinoties pārbaudēm ir risks samazināt pakļaušanās prasību izpildi, tādējādi samazinoties pārtikas drošībai.

Veidojot dinamisku pārbažu plānošanas sistēmu atkarībā no atklātajiem pārkāpumiem, varētu samazināties komersanta un Pārtikas un veterinārais dienests patērētie resursi plānotajām pārbaudēm.

Riski: Samazinoties pārbaudēm ir risks samazināt pakļaušanās prasību izpildi, tādējādi samazinoties pārtikas drošībai, palielinoties patērētāju saskārtībai, kādēļ var rasties papildu slogs uz veselības aprūpes sistēmu.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Saskaņā ar Pārtikas un veterinārā dienesta sniegto informāciju 2009.gadā ir veiktas 26 224 plānotās pārbaudes pārtikas uzņēmumos (kopējās izmaksas 1551726 Ls) un 223 pārbaudes veterinārajās aptiekās (kopējās izmaksas 15213 Ls). Samazinot šo pārbažu skaitu par 10%, kopējais izmaksu ietaupījums institūcijai būtu 156 700 Ls gadā, savukārt, komersantiem izmaksu ietaupījums būtu 375 700 Ls gadā, pieņemot, ka viena pārbaude komersantam izmaksā vidēji 200 Ls kā norādījuši komersanti.

6.5.12 Pārbažu plānošana Valsts vides dienestā

Situācijas apraksts: Nesen normatīvajos aktos veiktās izmaiņas piesārņojošo darbību atļauju izsniegšanas nosacījumos un termiņos paredzēja izsniegt A un B kategorijas atļaujas uz visu attiecīgās iekārtas darbības laiku, nosakot atļaujas nosacījumu pārskatīšanu ik pa 7 gadiem vai gadījumos, kas īpaši atrunāti Likumā „Par piesārņojumu”. Šīs izmaiņas būtiski atslōgo komersantu darbību un samazina administratīvās izmaksas komersanta un institūcijas pusē saistībā ar atļauju izsniegšanu. Taču šīs izmaiņas arī prasa veidot jaunu pieeju pārbažu plānošanā un veikšanā, Valsts vides

dienestam pašam apkopojot informāciju, analizējot iepriekš konstatēto pārkāpumu jomas un biežumus, kā arī komersantu darbības vides aspektus un plānoto attīstību, lai noteiktu prioritārās pārbaudāmās jomas un nodrošinātu pārbauzu rezultativitāti.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Izveidot vienotu metodiku visās VVD struktūrvienībās pieejamās informācijas analīzei, lai veidotu centralizētu dinamisku pārbauzu plānu arī t.s. neplānotajā daļā, kas ļautu rezultatīvāk reaģēt uz komercdarbībā notiekošo un iespējamiem būtiskajiem pārkāpumiem. Šāda informācijas analīze ļautu arī dinamiskāk mainīt piemērojamo sodu apmērus.
Ieguvumi:	Efektīvāka resursu izmantošana pārbauzu veikšanā, nodrošinot sistemātisku un vienotu pieeju pārbaudāmo objektu izvēlei un pārklājumā, kā arī pārbauzu apjoma noteikšanā.
Riski:	Ierobežota finansējuma apstākļos VVD var nebūt finansējuma pārbauzu veikšanai papildus obligātajām noteiktajām pārbaudēm.
Specifiska informācija:	Šobrīd notiek darbs pie e-pakalpojumu informācijas sistēmas izveides, kas saistāma ar pārbauzu plānošanas funkcionalitātes nodrošināšanu Valsts vides dienesta vienotā pārbauzu plāna veidošanai.
Finansiālais novērtējums:	2009.gadā Valsts vides dienests veicis 86 A kategorijas pārbaudes (390 Ls uz 1 pārbaudi), 1654 B kategorijas pārbaudes (200 Ls uz 1 pārbaudi), 1122 C kategorijas pārbaudes (200 Ls uz 1 pārbaudi), 2250 citas vides aizsardzības pārbaudes (200 Ls uz 1 pārbaudi), 9806 tematiskās pārbaudes (295 Ls uz 1 pārbaudi), 860 neplānotās pārbaudes (232 Ls uz 1 pārbaudi). Kopā veiktas 15778 pārbaudes, kuru izmaksas sastāda 4 131 030 Ls. Samazinot kopējo pārbauzu skaitu par 10%, kopējais izmaksu ietaupījums institūcijai būtu 413 100 Ls gadā, savukārt, komersantiem izmaksu ietaupījums būtu 126 240 Ls gadā, pieņemot, ka komersantam viena pārbaude izmaksā vidēji 80 Ls.

6.5.13 Uzturu bagātinātāju un veterināro zāļu uzraudzība

Situācijas apraksts:	Ievērojot Veselības inspekcijas funkcijas humāno zāļu aprītes pārbaudei un Pārtikas un veterinārā dienesta funkcijas uztura bagātinātāju un veterināro zāļu aprītes uzraudzību, komersantiem, kuri nodrošina visu šo produktu izplatīšanu, jāsaskaras praksē ar abu institūciju organizētajām pārbaudēm, kur daļēji pārklājas pārbaudāmā dokumentācija, dati un telpas, ko pārbauda un apseko abas institūcijas.
Ārvalstu prakse:	Igaunijā uztura bagātinātājus pārbauda Zāļu valsts aģentūra, pārējās analizētajās valstīs to veic pārtikas uzņēmumus uzraugošās institūcijas.
Ieteikums:	Gadījumos, kad vienā uzņēmumā tirgo gan humānās un veterinārās zāles, gan uztura bagātinātājus, Pārtikas un veterinārā dienestam vai Veselības inspekcijai būtu iespējams savu pārbaudi veikt mazākā apjomā un retāk, daļēji paļaujoties uz otras institūcijas veikto pārbauzu rezultātiem, kuras pārbaudāmo prasību izpildes apjoms ir bijis lielāks. Abām institūcijām ir iespējams vienoties par vienlaicīgi veiktām kopīgām pārbaudēm pie komersanta.
Ieguvumi:	Samazināsies institūciju veikto pārbauzu apjomi un izmaksas, kā arī komersanta izmaksas līdzdalībai pārbaudē.
Riski:	Institūcijām būs jāpaļaujas uz otras institūcijas veikto pārbauzu rezultātiem un jāpārliecinās, ka otras institūcijas pārbauzu apjoms ir pietiekams.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz izmaksu samazinājumu nav kvantificējama.

6.5.14 Konsultācijas darba drošībā

Situācijas apraksts:	Valsts darba inspekcija veiktajās pārbaudēs un izmeklēšanās tiek apkopoti dati par visbiežākajiem iemesliem un situācijām, kādēļ notiek nelaimes gadījumi darba vidē. Šī informācija kopā ar attiecīgām apmācībām par darba drošības prasību ievērošanas veidiem un metodiskiem ieteikumiem palīdzētu komersantiem ar mazākām izmaksām nodrošināt minimālo atbilstību darba drošības prasībām. Darba vides riska novērtēšanas pārkāpumi sastāda 69% no visiem pārkāpumiem darba aizsardzības jomā. Kas liek secināt, ka šie darba vides riski netiek pienācīgi novērtēti. Vairāki komersanti ir atzinuši, ka tiem nav pieejama informācija vai metodisks atbalsts darba vides riska novērtējuma sagatavošanā.
Ārvalstu prakse:	Eiropas Savienībā darba drošības jomā ir izveidota Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra, kura apvieno nacionālās institūcijas darba drošības jautājumos un sniedz informatīvu un metodisku atbalstu darba drošības jomā. Šī aģentūra ir izstrādājusi detalizētu darba vides risku novērtējuma rīku dažādu nozaru un tēmu griezumā, kas palīdz komersantiem un ikvienam uzņēmējam izprast savas darbības darba vides riskus un kuru būtu iespējams pārņemt Latvijā, lai palīdzētu komersantiem normatīvo aktu prasību izpildei darba vides risku novērtēšana un darba drošības jomā.

Ieteikums:	<p>iesakām izvērtēt iespēju Valsts darba inspekcijai turpināt organizēt informatīvos seminārus komersantiem visās nozarēs sniedzot konsultatīvu un metodisku atbalstu darba drošības prasību ievērošanai.</p> <p>Līdz 2013.gadam komersantiem ir iespēja saņemt bezmaksas darba vides novērtējumu uzņēmumiem, kas darbojas bistamajā vidē, izmantojot ES finansējumu.</p> <p>Valsts darba inspekcijai būtu ieteicams izstrādāt vadlīnijas darba vides riska novērtēšanai nozaru griezumā, izmantojot Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras izstrādātos materiālus un sagatavojot paraugu darba vides riska novērtējuma paraugam, ar piebildi, ka specifiskos riska faktorus katram komersantam ir pašam jāpievieno, izvērtējot sava uzņēmuma darbību.</p>
Ieguvumi:	<p>Nodrošinot apmācību palielinās institūcijas izmaksas.</p> <p>Apmācīts darbinieks spēj novērst nelaimes gadījumus, kas komersantam izmaksātu vēl vairāk nekā darbinieka apmācība.</p> <p>Saņemot profesionālas konsultācijas ar ES finansējuma atbalstu un vadoties no izstrādātajām praktiskajām vadlīnijām, tiktu veicināta darba drošības ievērošana visaugstākā riska darbībās komersanta uzņēmumā, samazinot nelaimes gadījumu skaitu.</p>
Riski:	<p>Ar ieteikuma ieviešanu saistītie riski netika identificēti.</p>
Specifiska informācija:	<p>Nav.</p>
Finansiālais novērtējums:	<p>Priekšlikuma ietekme uz izmaksu samazinājumu institūcijai nav kvantificējama, savukārt, komersantiem izmaksu ietaupījums no Valsts darba institūcijas sniegtā konsultatīvā un metodiskā atbalsta darba vides risku novērtēšanai un darba drošības pasākumu labākai īstenošanai būtu 542 760 Ls gadā.</p>

7. Priekšlikumi izmaiņām izvirzītajās prasībās komersantiem

7.1. Darbības uzsākšana – visi komersanti

7.1.1 Komercreģistra datu pieejamība

Situācijas apraksts:	<p>Saskaņā ar Komerclikuma 1.pantu par komersantu var kļūt tikai reģistrējoties Komercreģistrā un saņemot Komersanta reģistrācijas apliecību.</p> <p>Komerclikuma 7.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības iepazīties ar komercreģistra ierakstiem un komercreģistra iestādei iesniegtajiem dokumentiem un ikvienam pēc rakstveida pieprasījuma iesniegšanas un valsts nodevas samaksas ir tiesības saņemt ziņas par komercreģistra ierakstiem un komersanta reģistrācijas lietā esošo dokumentu izrakstus un kopijas papīra vai elektroniskā formā.</p> <p>Šobrīd Komercreģistra dati glabājas Lursoft datu bāzē, kur elektroniski informācija pieejama tikai par maksu, kas noteikta atkarībā no pieprasīto datu apjoma. Saskaņā ar Lursoft cenrādi maksa par datu vienreizēju skatīšanu (ja nav noformēts abonements) svārstās no 0.06 Ls par komersanta juridiskās adreses un tālruņa numura uzzināšanu līdz 16.80 Ls par uzņēmuma izvērstās analīzes datiem. Komersantiem šādi dati parasti ir nepieciešami, lai pārliecinātos par saviem sadarbības partneriem un to paraksttiesīgajām personām.</p> <p>Komersants var pieprasīt Uzņēmumu reģistram izsniegt 5 dažāda veida izziņas par Komercreģistrā izdarītajiem ierakstiem ik reizi maksājot 2.00 Ls. Turklāt šādas izziņas parasti tiek pieprasītas, lai iesniegtu citām valsts institūcijām, t.sk. publisko iepirkumu konkursos, dažādu atļauju un licenču saņemšanai, kas var būt vidēji 5-8 reizes gadā. Komersantiem izmaksas saistībā ar izziņu pieprasīšanu veidojas ne tikai no izziņas saņemšanas maksas, bet arī no patērētā laika izziņas pieprasīšanai un saņemšanai klātienē 2 reizes vai izmantojot e-parakstu.</p> <p>Ar uzņēmumu reģistru datus no Komercreģistra jau šobrīd bez maksas var iegūt xml formātā valsts un pašvaldību institūcijās, neprasot no komersanta ne Komersanta reģistrācijas apliecības kopiju, ne izziņas par Komercreģistra ierakstiem.</p> <p>Komercreģistra datu iegūšanas maksas pakalpojumu nosacījumus šobrīd paredz līgums ar SIA Lursoft, kura darbības termiņš beidzas 07.08.2011.</p> <p>Šobrīd komersantiem veidojas administratīvās izmaksas datu iegūšanai no Komercreģistra par sadarbības partneriem un izziņu saņemšanai to tālākai iesniegšanai citās valsts institūcijās, kur institūcijām šie dati pieejami datu apmaiņas formātā bez maksas.</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Igaunijā, Dānijā un Somijā komercreģistra numurs tiek piešķirts elektroniski, Igaunijā reģistrācijas apliecību izsniedz pēc pieprasījuma, Dānijā un Somijā ir elektronisks paziņojums (ja pieteikums iesniegts elektroniski).</p> <p>Igaunijā, Lietuvā, Dānijā un Somijā un Zviedrijā komercreģistra datubāzi administrē pašas institūcijas, tehniskai uzturēšanai (t.sk. izmaiņu programmēšanai) piesaistot ārpalpojumu. Tādējādi visi ieņēmumi par informācijas sniegšanu nonāk institūcijas budžetā nevis ārpalpojumu sniedzējam.</p> <p>Lietuvā, Igaunijā, Dānijā, Zviedrijā tiek piedāvāti dažāda veida abonementi, kad par noteiktu maksu var skatīt ilgākā laikā vienas datu vienības dažādiem komersantiem vai izvēlēties maksāt par katru informācijas vienību.</p>
Ieteikums:	<p>Pēc komersanta reģistrācijas paredzēt, ka reģistrācijas dati parādās kā Komersanta reģistrācijas numurs un datums Komercreģistrā un nav nepieciešama atsevišķa Komersanta reģistrācijas apliecība papīra versijā.</p> <p>Lai komersantiem samazinātu administratīvās izmaksas, kas izriet no izmaksām par piekļuvi Lursoft datu bāzei, nākotnē ieteicams paplašināt bez maksas apskatāmo Komercreģistra ierakstu pamatdatu apjomu par katru komersantu (piemēram, paraksttiesīgās personas, pēdējā gada finanšu darbības galvenie rādītāji, komersanta statuss – darbojas, maksātspēja, likvidēts utt.), maksu nosakot tikai gadījumos, ja dati tiek pieprasīti īpašā griezumā vai apkopojumā, kuru nepieciešams īpaši izveidot no datubāzes datiem.</p> <p>Citām valsts un pašvaldību iestādēm noteikt par obligātu nepieprasīt komersantiem izziņas par Komercreģistra datiem un savām vajadzībām datu pārbaudei izmantot datus no datu apmaiņas ar Komercreģistru vai arī nodrošināt citas valsts iestādēm tiesības piekļūt Komercreģistra datiem bez maksas.</p>
Ieguvumi:	<p>Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, jo nav nepieciešams saņemt klātienē komersanta reģistrācijas apliecību (izmaksu samazinājums Uzņēmumu reģistram un komersantam), 2009.gadā reģistrēti 9046 komersanti.</p> <p>Komersantam nav jāsedz izmaksas par sadarbības partneru datu skatīšanu Komercreģistrā.</p> <p>Ir aizstāta papīra formātā ziņu sniegšana no vienas iestādes citai iestādei ar iespēju datus skatīt elektroniski.</p>
Riski:	<p>Samazināti ieņēmumi Komercreģistra datubāzes uzturēšanai, ko šobrīd sedz no maksas pakalpojumu ieņēmumiem.</p> <p>Papildus izdevumi valsts un pašvaldību institūcijām datu apmaiņas nolasīšanai savās informācijas sistēmās vai arī sarežģīti uzturēt daudz lietotājus, ja nodrošina piekļuves tiesības visām valsts un pašvaldību institūcijām, kurām dati nepieciešami publiskā iepirkuma līgumu slēgšanai vai citu darījumu kārtošanai ar komersantiem, bet nav iespējams savās informācijas sistēmās nolasīt datu apmaiņas formātu.</p>
Specifiska	<p>Ieteikumu ieviešana saistībā ar maksas pakalpojumiem par datu saņemšanu no Komercreģistra ir skatāma kontekstā ar</p>

Informācija:	noslēgto līgumu ar SIA Lursoft, kur valdība šobrīd ir uzdevusi Tieslietu ministrijai izvērtēt alternatīvos risinājumus Komercreģistra uzturēšanai pēc līguma ar SIA Lursoft beigām.
Finansiālais novērtējums:	Izmaksu samazinājums Uzņēmumu reģistram no reģistrācijas apliecības aizstāšanas ar reģistrācijas numuru, būtu 90 000 Ls gadā, savukārt, Komersantam izmaksu ietaupījums veidots, ja nav klātienē jāiesniedz dokumenti un jāsaņem reģistrācijas apliecība, un nav jāizņem dažādas izziņas to tālākai iesniegšanai citās valsts institūcijās, un tas būtu 102 000 Ls gadā.

7.1.2 Informācijas publicēšana „Latvijas Vēstnesī”

Situācijas apraksts:	<p>Saskaņā ar Komerclikuma 11.pantu visus komercreģistra ierakstus izsludina laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", vienlaikus tos publicējot elektroniski. Papildus tam Komerclikumā ir noteikti vēl vairāki gadījumi, kad informācija jāpublicē „Latvijas Vēstnesī”, t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Atzinums par mantiskā ieguldījuma novērtēšanu akciju sabiedrībai; ▶ Paziņojums par pieņemto lēmumu par pamatkapitāla samazināšanu; ▶ Paziņojums par akcionāru pimtīesībām uz jaunās emisijas akcijām; ▶ Paziņojums par akcionāru sapulces sasaukšanu; ▶ Paziņojums uzrādītāja akciju turētājiem; ▶ Reorganizācijas līguma projekta un tā grozījumu reģistrācijas datums un tās komercreģistra lietas numurs, kurā līguma projekts atrodas; ▶ Paziņojums, ka pieņemts lēmums par reorganizāciju vai paziņojums, ka lēmums par reorganizāciju atzīts par spēkā neesošu. <p>Vienas šādas ziņas publikācijas izmaksas „Latvijas Vēstnesī” izmaksā no 8-24 Ls, izņemot atsevišķus gadījumus, kad šādas ziņas tiek publicētas bez maksas. Šādas izmaksas jāsedz vēl papildus valsts nodevai, kas maksājama par ierakstu izdarīšanu Komercreģistrā, turklāt ziņas publikācijas izmaksas ir vidēji 60% apmērā, ja salīdzina ar maksājamo nodevu par ierakstu izdarīšanu.</p> <p>Šādas ziņu publicēšanas izmaksas ir nesamērīgi augstas, pat salīdzinot ar faktisko pakalpojumu par ierakstu izdarīšanu Komercreģistrā.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Kaut arī ar 2011.gada 1.janvāri paredzēta „Latvijas Vēstneša” elektroniskā izdevuma publicēšana, samazinot šāda pakalpojuma izmaksas (jaunais cenrādīs vēl nav pieejams), tomēr nākotnē nodrošinot tikai elektronisku Komercreģistra ierakstu datu apstrādi un publicējamo ziņu nodošanu „Latvijas Vēstnesim” šādu ziņu publicēšanas izmaksām būtu vēl vairāk jāsamazinās.
Ieguvumi:	Samazināts slogs komersantiem, samazinot izmaksas par Komercreģistrā izdarīto ierakstu publicēšanu.
Riski:	VSIA „Latvijas Vēstnesis”, kas šobrīd nodrošina ziņu publikāciju par ieņēmumiem no ziņu publicēšanas, samazināsies ieņēmumi elektroniskā izdevuma uzturēšanai.
Specifiska Informācija:	Ministru kabinetā ir akceptēta „Valsts oficiālo elektronisko publikāciju pieejamības veicināšanas koncepcija”, kas nosaka rīcības plānu oficiālās informācijas elektroniskas pieejamības nodrošināšanai.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav ietekmes uz Uzņēmumu reģistra izmaksu samazinājumu, taču komersantiem nodevu samazinājums vai atcelšana par informācijas publicēšanu veidotu kopējo izmaksu ietaupījumu 333 500 Ls gadā.

7.1.3 PVN reģistrācijas procedūra

Situācijas apraksts:	<p>Lai Latvijas nodokļu maksātājs tiktu reģistrēts ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā, tas Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē saskaņā ar MK 2006.gada 14.novembra noteikumiem Nr.933 "Likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" normu piemērošanas kārtība" iesniedz iesniegumu reģistrācijai ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā, kurā jānorāda:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ reģistrācijas numurs; ▶ firmas nosaukums; ▶ juridiskā adrese; ▶ informācija par projektu, kas finansēts no ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem; ▶ ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējos mēnešos; ▶ kādā datumā ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo darījumu vērtības ir sasniegusi vai pārsniegusi 10 000 latu; ▶ preču iegādes Eiropas Savienības teritorijā vērtība kārtējā kalendārajā gadā bez nodokļa; ▶ datums, kad personas preču iegādes vērtība bez nodokļa Eiropas Savienības teritorijā ir sasniegusi vai
-----------------------------	--

- pārsniegusi 7 000 latu;
- ▶ komercsabiedrības dalībnieki;
- ▶ ziņas par ārvalstīs atvērtajiem pieprasījuma noguldījuma kontiem;
- ▶ informācija par saimniecisko darbību, kuras veikšanai nepieciešamas speciālas atļaujas, licences, sertifikāti;
- ▶ darbības veidi (NACE);
- ▶ pamatdarbības veids (NACE);
- ▶ informācija par galvenajiem darījuma partneriem (kāda preču/pakalpojumu piegāde/iegāde);
- ▶ informācija, kas apliecina struktūrvienību telpu īpašumtiesības vai nomas tiesības;
- ▶ īpašumā esošo un nomāto pamatlīdzekļu sastāvs un vērtība katrā struktūrvienībā, jānorāda īpašuma izcelsme;
- ▶ informācija, kas apliecina juridiskās adreses telpu īpašumtiesības vai nomas tiesības;
- ▶ nodokļu maksātāja kontaktinformācija.

Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālā iestāde izskata reģistrācijas iesniegumu un 15 darbdienu laikā pēc tā saņemšanas reģistrē personu ar PVN apliekamo personu reģistrā. Valsts ieņēmumu dienests izdod pievienotās vērtības nodokļa maksātāja reģistrācijas apliecību, kur var redzēt firmas nosaukumu, kodu ar kādu firma reģistrēta PVN reģistrā un datums.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajiem datiem vienas PVN reģistrācijas apliecības izdošanai tiek patērētas 120 minūtes, kas finansiālā izteiksmē ir 9.96 Ls (ieskaitot administratīvās izmaksas). 2009.gadā izsniegtas 16217 reģistrācijas apliecības, kā izpildei izmantoti aptuveni 56072 Ls.

Nemot vērā to, ka lielākā daļa no iesniegumā norādītās informācijas jau ir Komercreģistrā reģistrētās ziņas, savukārt, pārējā sniegtā informācija (izņemot datumus, kuros pārsniegti norādīti darījumu apjomi) nav statistiska un laikā mainās, nav lietderīgi šo informāciju pārbaudīt pirms komersanta reģistrācijas ar PVN apliekamo personu reģistrā. Šādi komersanti būtu prioritāri jāiekļauj pārbaudāmo komersantu kopā pirmajā(-os) gadā (-os) pēc reģistrācijas, izvērtējot faktisko darbību.

Ārvalstu prakse: Nav analizēta.

Ieteikums: Nemot vērā to, ka aizkavēta komersanta reģistrācija ar PVN apliekamo personu reģistrā neļauj komersantam veikt ar PVN apliekamus darījumus un iekļaut samaksāto PVN kā priekšnodokli, iesakām samazināt reģistrācija nepieciešamo dienu skaitu (šobrīd – 15 dienas), nodrošinot visu nepieciešamo pārbaudu veikšanu uzreiz pēc reģistrācijas.

Kontekstā ar vienas pieturas aģentūras izveides principiem ļaut iesniegumu komersanta reģistrēšanai ar PVN apliekamo personu reģistrā iesniegt arī Uzņēmumu reģistrā kopā ar iesniegumu reģistrēšanai Komercreģistrā.

Iesakām izskatīt iespēju neizsniegt reģistrācijas apliecību par komersanta reģistrāciju ar PVN apliekamo personu reģistrā, ziņu par reģistrācijas numuru un datumu norādot PVN apliekamo personu reģistrācijas datubāzē, kas jau šobrīd pieejama Valsts ieņēmumu dienesta mājas lapā.

Ieguvumi: Samazināts laiks komersantam reģistrējoties ar PVN apliekamo personu reģistrā.

Riski: Iespējami palielināts pārbaudu apjoms komersantu darbības pārbaudei, kas nesen reģistrēti ar PVN apliekamo personu reģistrā.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Prognozētais izmaksu samazinājums Valsts ieņēmumu dienestam pie komersantu reģistrācijas ar PVN apliekamo personu reģistrā, neveicot fiziskās pārbaudes pirms reģistrācijas un neizsniedzot reģistrācijas apliecību, būtu 40% jeb 22 430 Ls.

Komersantiem izmaksu samazinājums veidotos, ja nav klātienē jāiesniedz dokumenti un jāsaņem reģistrācijas apliecība, kas kopumā veidotu 160 000 Ls. Samazinot reģistrācijas procesu līdz 3 dienām, komersantiem par 12 dienām palielinātos periods, kurā ar PVN apliekamajiem darījumiem būtu iespējams atgūt samaksāto PVN, taču šis ieguvums nav kvantificējams.

7.2. Darbības veikšana – visiem komersantiem

7.2.1 Dabas resursu nodokļa atbrīvojumi par iepakošanu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem un videi kaitīgām precēm

Situācijas apraksts: Saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likuma 8. Un 9.pantu ir paredzēti atbrīvojumi no dabas resursu nodokļa nomaksas iepakošanu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem, kā arī videi kaitīgām precēm. Komersants atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa nomaksas var saņemt vienā no šādiem veidiem:

- ▶ nodokļa maksātājs, kas pats izveidojis un piemēro atkritumu apsaimniekošanas sistēmu - sniedz iesniegumu atbrīvojuma piemērošanai, slēdz līgumu ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrāciju (LVFA) par apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu savā uzņēmumā; (0,4% no visiem atbrīvojuma

saņēmējiem);

- ▶ apsaimniekotājs, kas, izveidojot atkritumu apsaimniekošanas sistēmu, un iesniedzot iesniegumu atbrīvojuma piemērošanai, iegūst tiesības atbrīvot dabas resursu nodokļa maksātājus no nodokļa samaksas - slēdz līgumu ar LVAFA par apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu atbilstoši Dabas resursu nodokļa likumam (0,3%);
- ▶ nodokļa maksātāji, kas slēdz līgumu ar apsaimniekotāju par piedalīšanos apsaimniekošanas sistēmā, dokumentus atbrīvojuma piemērošanai LVAFA nesniedz, saskarsme ar LVAFA – netieša, administratīvo slogu, praktiski neizjūt. (99,3%).

Izveidotajā sistēmā, kādā tiek kontrolēta piešķirtā atbrīvojuma nosacījumu (t.i. reģenerācijas normu) izpilde ir identificēti šādi trūkumi:

- ▶ Kontroles funkcijas veic trīs institūcijas, kas sistēmas administrēšanu sarežģī:
 - VID – saņem un apstrādā informāciju par no dabas resursu nodokļa nomaksas atbrīvotajiem nodokļu maksātājiem;
 - VVD – fiziskā pārbaude par atkritumu apsaimniekošanas plāna izpildi (reģenerācijas normu izpildei) pie atkritumu apsaimniekotāja;
 - VIDM – atbrīvojuma piešķiršana no dabas resursu nodokļa nomaksas;
 - LVAFA – administratīvi kontrolē atkritumu apsaimniekošanas plāna izpildi, noslēdzot līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju.
- ▶ Atkritumu apsaimniekošanas plāna izpildei gan pie nodokļu maksātāja, gan pie atkritumu apsaimniekotāja jānodrošina atkritumu svēršana, kas ne vienmēr ir precīzi iespējams (pat izmantojot alternatīvās metodes apjomu noteikšanai) un to sadārdzina svaru iegādes un regulāras verificēšanas izmaksas, turklāt katru reizi ir jāpasāk svēršanas akts;
- ▶ Saskaņā ar LVAFA noslēgtā līguma nosacījumiem jāiesniedz trīs veidu pārskati, ikreiz norādot atkritumu apjomus pēc svara un aprēķināto nodokļu, kaut arī piešķirts atbrīvojums:
 - Ceturkšņa pārskats;
 - Pusgada pārskats;
 - Auditētais gada pārskats.

Esošā sistēma ar vairākām iesaistītajām institūcijām un to savstarpējo atbildības sadalījumu komersantam ir neskaidra, turklāt tik bieža pārskatu iesniegšana ir pārspīlēta, jo dabas resursu nodokļa aprēķināšanu un nomaksāšanu, ja nav izpildītas reģenerācijas normas, var veikt, pamatojoties uz ikgadējo auditēto pārskatu, kas visprecīzāk raksturo esošo situāciju un sniegs pārbaudītus datus nodokļa apmēra pārrēķināšanai.

Ārvalstu prakse:	Izvērtēt iespējas pārņemt Lietuvas praksi un pārskata informāciju norādīt ikgadējā gada pārskatā.
Ieteikums:	Samazināt iesaistīto institūciju skaitu piešķirtā dabas resursu nodokļa atbrīvojuma nosacījumu izpildes pārbaudīšanai, administratīvās pārbaudes apvienojot ar fiziskajām pārbaudēm VVD. Samazināt iesniedzamo pārskatu biežumu, to aizstājot ar attiecīgām uzskaites prasībām pie komersanta un atkritumu apsaimniekotāja un tikai gada auditēto pārskatu iesniegšanu, ietaupītos institūciju resursus novirzot fizisko pārbaudžu veikšanai. Paredzēt alternatīvas metodes atkritumu apjoma noteikšanai vai dabas resursu nodokļa bāzes noteikšanai, lai samazinātu saistītās izmaksas par svariem un to regulāru verificēšanu.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantam. Samazināts resursu patēriņš institūcijām uz administratīvajām pārbaudēm.
Riski:	Retāk uzraugot atkritumu apsaimniekotājus par atbrīvojumu piešķiršanas nosacījumu izpildi, var samazināties reģenerācijas normu izpildes rādītāji. VID informāciju par paredzēto nodokļu nomaksu, ja nav izpildītas reģenerācijas prasības, saņemtu tikai vienreiz gadā, nevis reizi ceturksnī.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	2009.gada LVAFA izmaksas visas attiecīgās funkcijas administrēšanas nodrošināšanai bija 15924 Ls. Atceļot ceturkšņa un pusgada pārskatu iesniegšanu, institūcijas kopējās izmaksas (t.sk. papildus 30% administratīvie izdevumi) samazinātos par 40% jeb 9100 Ls gadā. Savukārt, komersantiem izmaksas samazinātos par 6000 Ls gadā, vidēji rēķinot 25 Ls uz vienu ceturkšņa pārskatu (kopā 150 pārskati 2009.gadā) un 40 Ls uz vienu pusgada pārskatu (kopā 58 pārskati).

7.2.2 Akcīzes preču uzglabāšana

Situācijas apraksts:	Akcīzes preču pieņemšanas un uzglabāšanas vietā (preču noliktavā) obligāti jāatrodas kādam cilvēkam, pat gadījumā, ja no noliktavas tiek nosūtītas un pieņemtas tikai dažas kravas dienā, neparedzamos laikos, kas ievērojami palielina darbaspēka izmaksas. Savukārt nosakot ierobežotu noliktavas darba laiku, ir jāņem vērā, ka ārpus šī laika konkrētajā noliktavā ar akcīzes precēm nevar tikt veikta nekāda kustība. Jebkuras izmaiņas darba laikā ir jāreģistrē kā izmaiņas licencē, par ko jāmaksā izmaiņu reģistrācijas maksa LVL 20 apmērā.
-----------------------------	--

Ārvalstu prakse:	<p>Saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 30.augusta noteikumu Nr.662 „Akcīzes preču aprites kārtība” 38.1 punktu, ja speciālajā atļaujā (licencē) norādīto darbības vietas darba laiku paredzēts mainīt uz laikposmu, kas nepārsniedz 30 dienas, komersants var veikt komercdarbību atbilstoši šim īslaicīgi mainītajam darba laikam bez speciālās atļaujas (licences) pārreģistrācijas. Par īslaicīgo darba laika maiņu komersants rakstiski informē licencēšanas komisiju ne vēlāk kā divas darbdienu pirms gaidāmās darba laika maiņas, norādot termiņu, kādā komercdarbība tiks veikta atbilstoši īslaicīgi mainītajam darba laikam. Paralēli elektroniskajam akcīzes preču uzskaites žurnālam jānodrošina arī papīra izdrukas. Akcīzes preču noliktavā jābūt nodrošinātai visas informācijas glabāšanai, kas nozīmē, ka pat ja akcīzes preces tiek glabātas vairākās noliktavās un dokumentus varētu gatavot no viena administratīvā centra, katrā noliktavā ir jābūt vai nu datoram (attiecīgi ar interneta nodrošinājumu, lai nodrošinātu datu pārraidi un sasaisti ar galveno ofisu) vai dažādiem dokumentu reģistrācijas žurnāliem un dokumentu eksemplāriem, kas savukārt nozīmē, ka ir jānodrošina droša dokumentu glabāšana, kaut arī katru mēnesi tiek iesniegtas atskaites par kustību.</p> <p>Čehijā akcīzes preču noliktavā uz vietas jābūt pieejamiem tikai preces pavadošajiem rēķiniem, bet pie deklarēšanas vēl papildu - Komercreģistra apliecībai, Muitas vērtības deklarācijai, Piederības sertifikātam un iepakojumu sarakstam.</p> <p>Igaunijā līdzīgi kā Latvijā jābūt pieejamai visai pavadošajai dokumentācijai par precī un elektroniski reģistrētajiem datiem.</p> <p>Igaunijā līdzīgi kā Latvijā akcīzes preču noliktavas darba laiki jāreģistrē kā izmaiņas licencē.</p>
Ieteikums:	Paredzēt atvieglotu kārtību, kādā pieteikt izmaiņas akcīzes preču noliktavas darba laikos ilgākam termiņam par 30 dienām (t.i. elastīgu darba laiku), neformējot tās kā izmaiņas licencē un neprasot nodevas nomaksu.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantam un institūcijai.
Riski:	Ja komersants savlaicīgi neinformē VID par izmaiņām noliktavas darba laikos, VID var nebūt iespēju veikt operatīvās pārbaudes.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz institūcijas un komersantu izmaksu samazinājumu nav tieši kvantificējama bez papildu analīzes.

7.2.3 Akcīzes nodokļa markas

Situācijas apraksts:	Ar veiktajām izmaiņām MK noteikumos nr. 320 (07.04.2009) „Kārtība, kādā alkoholiskos dzērienus un tabakas izstrādājumus marķē ar akcīzes nodokļa markām” ir būtiski atvieglota komersantu darbība (izmaiņu rezultātā uz pusi ir samazināts minimālā pasūtāmā daudzuma apjoms, kas ievērojami atvieglo nodokļa maksātājiem akcīzes nodokļa marku pasūtījumu plānošanu).
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	<p>Nākotnē varētu risināt jautājumu par maksimālās mazumtirdzniecības cenas (MMC) cigaretēm un informācijas par cigarešu skaitu paciņā atcelšanu uz cigarešu akcīzes nodokļa markām.</p> <p>Izvērtēt iespēju ieviest Latvijā jaunu akcīzes preču (cigarešu) uzraudzības un izsekošanas sistēmu "Track&Trace", saistībā ar ES tabakas izstrādājumu nelegālas tirdzniecības protokolu, kas ir Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību (FCTC) sastāvdaļa. Minētā sistēma paredzētu unikālus, drošus un nenonēmus marķējumus uz kastēm un blokiem, vēlāk arī uz cigarešu un tabakas izstrādājumu paciņām, kas, savukārt, veicot skanēšanu, pilnvarotajām personām ļautu piekļūt informācijai par produkta ražotāju, pirmo pircēju, zināmiem turpmākiem pircējiem un pārvadājumiem.</p>
Ieguvumi:	Atvieglojums ļautu nodokļa maksātājiem vienkāršot cigarešu marķēšanas procesu un ar to saistīto uzskaiti. Tā rezultātā nebūtu tik liels bojāto vai neizmantoto akcīzes nodokļa marku ipatsvars. Valsts mēroga ieguvums būtu tāds, ka samazinātos iespēja izvairīties no akcīzes nodokļa nomaksas.
Riski:	Jaunās sistēmas ieviešanas lietderība salīdzinot sistēmas izveides izmaksas ar ieguvumiem.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz institūcijas un komersantu izmaksu samazinājumu nav tieši kvantificējama bez papildu analīzes.

7.2.4 Pārskati par izlietotiem plombu numuriem

Situācijas apraksts:	Informācijas sniegšana par plombu numuriem ir jāveic katram komersantam, ja viņš izmanto Valsts ieņēmumu dienesta iegādātas plombras. Šāds pārskats ir jāiesniedz katru mēnesi. Prasību nereglamentē ES normatīvie akti.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Iesakām izvērtēt iespēju samazināt pārskatu iesniegšanas biežumu, paredzot pārskata sniegšanu reizi ceturksnī vai pusgadā,
Ieguvumi:	Samazinot biežumu samazināsies izmaksas gan komersantam, gan institūcijai (ja pārskati tiks iesniegti retāk).

Riski:	Neveicot pārskatu ievākšanu tik bieži, netiks kontrolēts izsniegto nodrošinājumu izlietojums, nebūs nodrošināta iespēja izmantot Valsts ieņēmumu dienesta nodrošinājumu.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	2009.gadā iesniegti 654 pārskati, t.sk. 454 caur EDS un 200 papīrā, kas kopā ar administratīvajām izmaksām 3691 Ls apjomā kopā veido 5200 Ls. Samazinot pārskatu biežumu līdz 1 reizei ceturksnī, kopējais izmaksu ietaupījums Valsts ieņēmumu dienestam būtu 2230 Ls gadā, savukārt komersantiem kopējais izmaksu ietaupījums būtu 3500 Ls gadā.

7.2.5 Ārējas revīzijas nepieciešamības sliekšņu palielināšana

Situācijas apraksts:	<p>Ja kapitālsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, Latvijā reģistrētas Eiropas kooperatīvās sabiedrības un Eiropas komercsabiedrības rādītāji pārsniedz divus no Gada pārskatu likuma 54.panta otrās daļas kritērijiem, tās sagatavoto gada pārskatu pārbauda zvērināts revidents atbilstoši likumam "Par zvērinātiem revidentiem".</p> <p>Gada pārskatu likuma 54.panta otrās daļas kritēriji ir sekojoši: 1) līdz 2007.gada 1.janvārim: bilances kopsumma – 100 000 latu, neto apgrozījums – 200 000 latu, pārskata gada vidējais darbinieku skaits – 25; 2) sākot ar 2007.gada 1.janvāri: bilances kopsumma – 250 000 latu, neto apgrozījums – 500 000 latu, pārskata gada vidējais darbinieku skaits – 25.</p> <p>Lai nodrošinātu prasības izpildi, ir jānodrošina atalgojums zvērinātam revidentam, darba laiks inventarizācijas veikšanai, kā arī grāmatvežu papildus darbs. Revidenta atalgojuma izmaksas vidēji 1200 – 3500 LVL gadā</p> <p>Praksē ir arī apgrūtinājumi uzņēmumiem, kuri darbojas starptautiskā mērogā, jo, lai izpildītu šo prasību, ir jāveic dubults darbs - jāgatavo 2 pārskati, viens pārskats ir jāveido saskaņā ar Latvijas, otrs – saskaņā ar starptautiskajām prasībām, kur abiem nepieciešams revidenta ziņojums.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēts.
Ieteikums:	<p>Palielināt sliekšņus komersanta darbības apjomiem, pie kuriem nepieciešams ārējā zvērinātā revidenta pārbaudīts gada pārskats. Vienlaicīgi pārskatīt kritērijus par obligātu zvērināta revidenta pārskatīšanu Piemēram, pietiktu ar vienu pazīmi - ja apgrozījums nepārsniedz 1 miljonu LVL, tad izvēles tiesības par ārējā revidenta atzinuma nepieciešamību ir īpašnieka ziņā.</p> <p>Papildus būtu lietderīgi izvērtēt iespēju gada pārskata formu pilnībā saskaņot ar starptautiskām prasībām.</p>
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, precizējot gada pārskata prasības. Gadījumā, ja tiktu veiktas izmaiņas pārskata formās, tās vienojot un saskaņojot, tiktu atvieglota pārskatu sagatavošana starptautiskajiem uzņēmumiem, samazinot to izmaksas.
Riski:	Izmaiņas gada pārskatu iesniegšanas prasībās un formātā var radīt nepieciešamību veikt izmaiņas VID esošajās informācijas sistēmās, kā arī pastāv risks, ka var pasliktināties iesniegto gada pārskatu kvalitāte.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Pieņemot, ka minimālo sliekšņu paaugstināšanas gadījumā ārējā revīzija nebūs nepieciešama papildu 500 komersantiem, kopējais izmaksu ietaupījums komersantiem būtu 1 000 000 Ls.

7.2.6 Atkarības pārskata lietderība

Situācijas apraksts:	<p>Saskaņā ar Koncernu likuma 30.pantu Atkarības pārskats ir jāgatavo, ja:</p> <p>(1) Ja nav noslēgts koncerna līgums, atkarīgās sabiedrības izpildinstitūcija par katru pārskata gadu sastāda atkarības pārskatu. Atkarības pārskatu sastāda un apstiprina kopā ar atkarīgās sabiedrības gada pārskatu.</p> <p>(2) Atkarības pārskatam jāsniedz vispārējs priekšstats par atkarīgās sabiedrības attiecībām ar valdošo uzņēmumu.</p> <p>Šāda atsevišķa atkarības pārskata iesniegšana nav nepieciešama, ja visa attiecīgā informācija jau ir iekļauta gada pārskatā.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Atcelt Koncernu likumā paredzēto prasību komersantam iesniegt Atkarības pārskatu, ņemot vērā, ka tajā ietveramā informācija ir iekļauta gada pārskatā.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem.
Riski:	Nav identificēti.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Atceļot prasību par Atkarības pārskatu sagatavošanu un to ārējo revīziju, 100 komersantiem izmaksas samazinātos par 70000 Ls.

7.2.7 Reklāmu un izkārtnu izvietojuma saskaņošana

Secinājums:	<p>Reklāmas likuma 7.panta (3) daļa nosaka, ka pašvaldības, ievērojot Reklāmas likuma un citu normatīvo aktu noteikumus reklāmas jomā, var izdot saistošos noteikumus par reklāmas izplatīšanu publiskās vietās attiecīgajā administratīvajā teritorijā, arī nosakot vietas, kurās aizliegta atsevišķu preču, preču grupu vai pakalpojumu reklāmas izplatīšana. Savukārt likuma „Par pašvaldībām” 43.pants dod tiesības pašvaldības domei izdot saistošus noteikumus, paredzot administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, par reklāmas materiālu, izkārtnu, sludinājumu un citu informatīvo materiālu izvietojumu publiskās vietās.</p> <p>Saskaņā ar Reklāmas likumu reklāma ir ar saimniecisko vai profesionālo darbību saistīts jebkuras formas vai jebkura veida paziņojums vai pasākums, kura nolūks ir veicināt preču vai pakalpojumu (arī nekustamā īpašuma, tiesību un saistību) popularitāti vai pieprasījumu pēc tiem.</p> <p>Savukārt, izkārtnē ir vizuālā informācija, kas izvietota tieši pie jebkuras iestādes (arī valsts un pašvaldības), fiziskās vai juridiskās personas komercdarbības veikšanas vietas (piemēram, skola, veikals, viesnīca, banka, darbnīca, rūpnīca, birojs u.c.) un informē par tās veiktās darbības raksturu un darba laiku.</p> <p>Izkārtnu saturu un izvietojuma nosacījumus nereglamentē LR likumi vai MK noteikumi, izņemot to izvietojumu gar ceļiem saskaņā ar MK noteikumiem Nr.402 (07.06.2005), kur saskaņojumu izsniedz VAS „Latvijas valsts ceļi”, kuru primārais mērķis ir nodrošināt satiksmes drošību. Līdz ar to nav skaidri definēta „izkārtnes” definīcija, izkārtnu izvietojuma ierobežojumu noteikšanas pamatprincipi un saskaņošanas kārtība, taču ir noteikta prasība izkārtnes saskaņot un maksāt pašvaldības nodevu, ļaujot pašvaldībām interpretēt nosacījumus pēc savas sapratnes.</p> <p>Minētie likumi nenosaka „publiskās vietas” definīciju, taču to nosaka MK noteikumi Nr.480 (28.06.2005) „Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas”, t.i. „<i>publiska vieta šo noteikumu izpratnē ir ceļi (jebkura satiksmei izbūvēta teritorija, kurā ietilpst, piemēram, braucamā daļa, ietve, nomale, sadalotā josla), tuneļi, laukumi, gājēju apakšzemes pārejas, dzelzceļu staciju, autoostu un lidostu zāles, gaiteņi, satiksmes ejas, parki, skvēri un citas īpaši iekārtotas brīvdabas atpūtas vietas, neiznomāta, neapbūvēta vai citādi neiekārtota valsts vai pašvaldību zeme, kā arī ēku fasādes, ja uz tām izvietoj reklāmu vai aģitācijas materiālus.</i>”</p> <p>Pašvaldību izdotajos saistošajos noteikumos šī definīcija ir paplašināta, reglamentējot reklāmu, reklāmas objektu, izkārtnu, sludinājumu un citu informatīvo materiālu izvietojumu un ekspluatācijas kārtību ne tikai publiskās vietās, bet arī vietās, kas vērstas pret publisku vietu. Tādējādi praktiski visas reklāmas vai izkārtnes, kas izvietotas apskatei plašākai sabiedrībai (ne komersanta iekšēlu apmeklētājiem) ir saskaņojamas pašvaldībā.</p> <p>Pašvaldības lomu reklāmas jomā reglamentē tikai Reklāmas likuma 7.pants, kas pilnvaro pašvaldību izdot saistošos noteikumus par reklāmas izplatīšanu un ierobežojumu noteikšanu to izvietojumam. Pašvaldības funkcijās neietilpst reklāmas satura pārbaude par atbilstību LR normatīvo aktu prasībām. Atļaujas saņemšana ikvienam izvietotajam reklamam visā pašvaldības administratīvajā teritorijā nesekmē komercdarbības veikšanu un rada nesamērīgas administratīvās izmaksas.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	<p>Lai samazinātu administratīvo barjeru komersantiem un veicinātu komercdarbības attīstību, iesakām paredzēt atvieglojumus (atcelt pašvaldību saskaņojuma nepieciešamību vai atcelt/samazināt pašvaldības nodevu) reklāmas izvietojumam komersanta darbības vietā reklamējot savu saražoto vai tirgoto produkciju, ja netiek pārsniegti noteiktie reklāmas laukuma ierobežojumi.</p> <p>Lai nodrošinātu vienādu pieeju dažādās pašvaldībās, iesakām izstrādāt MK noteikumus, kuri noteiktu principus ierobežojumu noteikšanai un saskaņojuma saņemšanas kārtībai.</p> <p>Iesakām paredzēt atvieglojumus (atcelt pašvaldību saskaņojuma nepieciešamību vai atcelt/samazināt pašvaldības nodevu) izkārtnu izvietojumam komersanta darbības vietā, ja tā paredzēta komersanta atpazīstamības veicināšanai un ja netiek pārsniegti noteiktie izkārtnes izmēru ierobežojumi.</p> <p>Lai nodrošinātu vienādu pieeju dažādās pašvaldībās, iesakām izstrādāt MK noteikumus, kuri noteiktu principus ierobežojumu noteikšanai un saskaņojuma saņemšanas kārtībai, kā arī noteiktu prasības izkārtnu izvietojumam (piemēram, maksimālie izmēri, saskaņojums ar ēkas īpašnieku utt.), kas izkārtnu izgatavotājiem un izvietotājiem jāievēro.</p>
Ieguvumi:	Paredzot atvieglojumus reklāmu izvietojuma saskaņojumiem, tiktu sekmēta komercdarbība. MK noteikumi nodrošinātu vienādu pieeju reklāmu un izkārtnu izvietojumam dažādās pašvaldībās.
Riski:	Var pieaugt LR normatīvajiem aktiem un pašvaldību saistošajiem noteikumiem neatbilstošu reklāmu un izkārtnu daudzums pašvaldībai nepiederošās teritorijās.
Specifiska informācija:	LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija ir uzsākusi izstrādāt MK noteikumu projektu par reklāmu izvietojuma saskaņojumu pašvaldībās, taču šo MK noteikumu projekts pagaidām nav pieejams tā aktuālajā redakcijā.
Finansiālais novērtējums:	Ja atceltu nepieciešamos saskaņojumu kopā 7040 reklamām un 5930 izkārtnēm visā Latvijā (40% nav nepieciešams saskaņojums) Kopējais izmaksu samazinājums visām pašvaldībām būtu 349 140 Ls. Savukārt komersantiem izmaksu samazinājums veidotos, jo nebūtu jāmaksā pašvaldības nodeva un nebūtu jāiesniedz dokumenti saskaņojumam, un tas būtu 1 202 500 Ls.

7.2.8 Darba aizsardzības prasības

Situācijas	Komersantiem izvirzītās prasības darba aizsardzības jomā ir specifiskas katram darbības veidam un aprīkojumam, kas
-------------------	--

apraksts:	<p>tiek izmantots darbības veikšanā, turklāt daudzu prasību izpildei ir jāpiesaista ārpalpojumu sniedzēji.</p> <p>Pēc komersantu aprēķiniem vienas biroja darba vietas nodrošināšanai ar vismazāko risku ir nepieciešami ap 1500,00 Ls (iekļaujot ortopēdisko krēslu, atbilstošu apgaismojumu, iespēju pēc noteikumiem novietot galdus, u.tml.).</p> <p>Komersanta ir jānodrošina darba aizsardzības speciālists, kura apmācība izmaksā apmēram 200,00 Ls. Nozarēs, kurās ir augsta kadru mainība, šāda speciālista maiņa var notikt pat vairākas reizes gadā, kas būtiski palielina apmācību izmaksas.</p> <p>Turklāt, Darba aizsardzības likuma 14.pants pieprasa, ka darba devējs nodrošina, lai ikviens nodarbinātais saņemtu instruktāžu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz viņa darba vietu un darba veikšanu. Šādu instruktāžu un apmācību veic, uzsākot darbu, mainoties darba raksturam vai darba apstākļiem, ieviešot jaunu vai mainot iepriekšējo darba aprīkojumu un ieviešot jaunu tehnoloģiju. Nodarbināto instruktāžu un apmācību pielāgo darba vides riska pārmaiņām un periodiski atkārtoti. Praksē pēc komersantu sniegtās informācijas darbiniekiem, kuri darbina bīstamās iekārtas ir nepieciešams organizēt regulārās apmācības, piemēram, elektrodrošībā B un C kategorija vismaz reizi 2 gados, ar dabas gāzi kurināmo katlu uzturēšanai un darbināšanai reizi gadā, elektrokrāvēja vadīšanai reizi gadā, gāzes vadu un sistēmu ekspluatācijai reizi 4 gados. Katru reizi viena darbinieka apmācība komersantam izmaksā 17 – 50 Ls, kas kopumā vienā uzņēmumā var būt līdz pat 550 Ls gadā.</p> <p>Pēc būtības ne visiem minēto darbu veidiem ir nepieciešama tik bieža darbinieku apmācība, ja vien netiek mainītas iekārtas vai darbinieku aizstāšana.</p> <p>Problemātiska komersantiem ir arī žurnālu kārtošana, jo praktiski par visām ar darba aizsardzību saistītām lietām un darbībām ir jāveic ieraksti žurnālos, kas prasa lielus laika resursus. Turklāt prasība pēc katra žurnālā iestrādāta dažādos normatīvajos aktos.</p> <p>Papildus komersantam atbilstoši tā darbības specifikai (piemēram, pārtikas ražošanas nozarē) katru gadu ir jāveic risku novērtēšana, taču to nevar veikts pats uzņēmums, bet ir jāpiesaista sertificēti eksperti. Izmaksas sastāda 700-1000Ls gadā atkarībā no darbinieku skaita.</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Igaunijā, Somijā un Zviedrijā speciāls sertifikāts darba drošības speciālistam nav nepieciešams, nepieciešamas tikai atbilstošas zināšanas.</p> <p>Lietuvā un Igaunijā nav izvirzītas obligātās prasības darba drošības regulāro pasākumu dokumentēšanai.</p> <p>Lietuvā izsniegti sertifikāti un apliecības darba drošības vajadzībām tiek izsniegtas kā beztermiņa atļaujas, taču nākotnē tiek paredzēts noteikt kā termiņa, lai atkārtotu apmācības ar zināmu regularitāti.</p> <p>Igaunijā un Dānijā darbinieks apliecina savas zināšanas dokumentāri, tikai īpašām profesijām un darbībām darba devējs pieprasa kvalifikācijas sertifikātus.</p>
Ieteikums:	<p>Jāizstrādā vienoti principi obligāti veicamo apmācību biežuma noteikšanai darbībām ar dažādām bīstamām iekārtām, pēc būtības izvērtējot iespējamus riskus zināšanu „novecošanai” konkrētam darbiniekam strādājot ar noteiktu iekārtu gadu no gada.</p> <p>Valsts varētu veikt vienreizējas investīcijas kādā standartizētā darba vides risku novērtēšanā pa profesijām un papildināt tās ar šīm prasībām profesiju klasifikatoru vai līdzīgi. Komersants tās papildinātu ar savā uzņēmumā konstatētajiem riskiem un nepieciešamības gadījumā veiktu papildus pasākumus darba drošības nodrošināšanai.</p> <p>Samazināt prasību apjomu attiecībā uz atbilstošas darba vides nodrošināšanu, nosakot to par nepieciešamu tikai uzņēmumos ar vidēji vai ļoti augstu darba risku.</p> <p>Būtu vēlams izveidot vienotu sistēmu, izvērtējot tiešām nepieciešamo ierakstu veikšanu un pārējo atstājot katra komersanta ziņā, lai nav visu laiku kādas lietas jāpieraksta, jāreģistrē.</p>
Ieguvumi:	Samazinātos uzņēmuma izdevumi, darba aizsardzības speciālisti tiktu algoti tikai uzņēmumos, kuros risks darba vietā ir paaugstināts.
Riski:	Varētu pieaugt darba vides riski, kam sekos nelaimes gadījumi darbā un arodslimības, kas rada izmaksas gan valstij, gan darba devējiem, gan arī cietušajam un viņa ģimenes locekļiem.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Samazinot normatīvo aktu prasības darba drošības jomā, gan no jauna dibinātajiem, gan strādājošiem komersantiem kopējais izmaksu samazinājums būtu 2 800 000 Ls gadā, pieņemot, ka visiem ik gadu jaundibinātajiem komersantiem (vidēji 9000 jauni komersanti gadā) vienreizējās sākotnējās izmaksas samazinātos par 200 Ls un ikgadējās prasību ievērošanas izmaksas (vidēji 20000 komersantiem kopumā) par 50 Ls.

7.2.9 Ugunsdrošības prasību pielāgošana starptautiskai praksei

Situācijas apraksts:	<p>Ministru kabineta 2004.g. 17.februāra noteikumi Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” nosaka ēkas ekspluatācijas ugunsdrošības prasības, lai novērstu un sekmīgi dzēstu ugunsgrēkus. Atbilstoši šo noteikumu prasībām laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” publicēts Latvijas nacionālo standartu saraksts, kurā norādītos standartus piemēro šo noteikumu izpildei. Šajā sarakstā ir Eiropas harmonizētie standarti un Latvijas nacionālie standarti, kas nosaka ugunsdrošības prasības jomās, kuras nereglamentē Eiropas harmonizētie standarti. Saskaņā ar komersantu norādīto informāciju Latvijā piemērojamie (rekomendējamie) standarti ietver pārāk detalizētas, apjomīgas un komplicētas prasības, kas ne visos gadījumos būtu nepieciešams. Piemēram, saskaņā ar komersanta norādīto informāciju, komersants, lai samazinātu savas izmaksas ugunsdrošības prasību ieviešanai noliktavā, tās ieviesa saskaņā nevis ar Latvijas, bet gan citas Eiropas Savienības valsts izvirzītajām prasībām, tādējādi 3 reizes samazinot savas izmaksas (no 150 000 Ls uz 50 000 Ls).</p>
-----------------------------	---

Ārvalstu prakse:	Nav analizēts.
Ieteikums:	Izvērtēt citu Eiropas Savienības valstu pieredzi ugunsdrošības prasību formulēšanā, izvērtējot ugunsdrošības prasību normatīvā regulējuma atvieglošanas iespējas, apkopojot informāciju par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārbaūžu rezultātiem un veicot komersantu aptauju.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem gadījumā, ja tiktu atvieglotas ugunsdrošības prasības.
Riski:	Nepieciešams saglabāt balansu starp prasību samazināšanu un iespējamo risku novēršanu.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu un izmaksu samazinājuma noteikšanai komersantiem nepieciešama papildu tehniskā un finansiālā analīze.

7.2.10 Atsevišķu ugunsdrošības prasību atcelšana

Situācijas apraksts: Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” 1.punkts nosaka ugunsdrošības prasības, kas fiziskajām un juridiskajām personām jāievēro, lai neatkarīgi no objekta īpašuma formas un atrašanās vietas novērstu un sekmīgi dzēstu ugunsgrēkus, kā arī mazinātu to sekas.

Minēto noteikumu 5.daļa nosaka ēku un telpu uzturēšanas prasības, ietverot vispārīgās prasības, kā arī detalizētas prasības noteiktu veidu ēkās. 5.5. apakšsadaļā ir ietvertas prasības viesnīcām, biroju ēkām un dzīvojamām mājām, 84.punktā nosakot, ka viesnīcā, biroju ēkā un dzīvojamajā mājā aizliegts:

- iekārtot ražošanas telpas, kurās izmanto sprādzienbīstamus materiālus, īpaši viegli uzliesmojošus, viegli uzliesmojošus un uzliesmojošus šķidrums;
- izmantot tehniskos stāvus un tehniskās telpas būvprojektā neparedzētiem nolūkiem;
- ierīkot degtspējīgu materiālu noliktavas un darbnīcas telpās, kuras nav ugunsdroši nodalītas no citām telpām, evakuācijas ceļiem un kāpņu telpām;
- glabāt uz balkoniem un lodžijām īpaši viegli uzliesmojošus, viegli uzliesmojošus vai uzliesmojošus šķidrums;
- izmantot ierīces ar atklātu uguni, neievērojot to ekspluatācijas noteikumus.

Vairāki intervētie komersanti norādījuši, ka normatīvajos aktos izvirzītās prasības ugunsdrošībai ir pārspīlētas un saistās ar lielām investīcijām un ikgadējām uzturēšanas izmaksām. Kā piemēri pārspīlētām prasībām tika minēti:

- ▶ Ugunsdzēsamo aparātu ikgadējā pārbaude par vienu balonu 2 Ls pirmajā gadā, 3.50 Ls otrajā gadā, klāt neskaitot vēl balona pildīšanas izmaksas;
- ▶ Ikgadējā ugunsdrošības prasību pašpārbaude kādam komersantam sastādīja 220 Ls apmērā;
- ▶ Ugunsdrošības signalizācijas izvietošana katrā viesnīcas numurā;
- ▶ Ieviešot ugunsdrošības prasības atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem sākotnējās investīcijas būtu 150 000 Ls, atbilstoši Somijā piemērojamiem standartiem – tikai 50 000 Ls.

Dažādu komersantu sniegtā informācija liecina, ka Latvijā spēkā ir stingrākas prasības ugunsdrošības jomā, kas kopumā rada lielāku drošību, taču arī nesamērīgi lielas sākotnējās un ikgadējās izmaksas komersantiem.

Ārvalstu prakse:	Nav.
Ieteikums:	<p>Iesakām izvērtēt iespēju pārskatīt LR normatīvajos aktos iestrādātās prasības un piemērojamos standartus par ugunsdrošības iekārtām un signalizācijas ierīcēm, to skaitu un izvietojumu, prasībām attiecībā uz nepieciešamajiem norobežojumiem, preču vai vielu uzglabāšanu, regulāro pārbaūžu biežumu, veikto pašpārbaūžu dokumentēšanu u.c. prasībām, kas komersantam ir jāievēro.</p> <p>Iesakām salīdzināt citās valstīs piemērojamos standartus ugunsdrošības jomā un izvirzīto prasību izmaksas, turklāt salīdzinošo analīzi veicot par maziem un vidējiem uzņēmumiem izvirzītajām prasībām, kas atbilstu Latvijas uzņēmumu izmēriem, darbības apmēriem un ugunsdrošībai atvēlētajām izmaksām un iesakām izvērtēt iespēju pārskatīt LR normatīvajos aktos iestrādātās prasības un piemērojamos standartus par ugunsdrošības iekārtām un signalizācijas ierīcēm, to skaitu un izvietojumu, prasībām attiecībā uz nepieciešamajiem norobežojumiem, preču vai vielu uzglabāšanu, regulāro pārbaūžu biežumu, veikto pašpārbaūžu dokumentēšanu u.c. prasībām, kas komersantam ir jāievēro.</p> <p>Iesakām salīdzināt citās valstīs piemērojamos standartus ugunsdrošības jomā un izvirzīto prasību izmaksas, turklāt salīdzinošo analīzi veicot par maziem un vidējiem uzņēmumiem izvirzītajām prasībām, kas atbilstu Latvijas uzņēmumu izmēriem, darbības apmēriem un ugunsdrošībai atvēlētajām izmaksām</p>
Ieguvumi:	Samazinot ugunsdrošības jomā izvirzītās prasības, kā arī samazinot veicamo ugunsdrošības pasākumu biežumu, tiktu būtiski samazinātas komersantu izmaksas.
Riski:	Pastāv risks, ka samazinot ugunsdrošības prasības, paaugstinātos komersantam zaudējumu apmērs ugunsgrēka gadījumā.
Specifiska informācija:	Nav.

Finansiālais novērtējums: Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu un izmaksu samazinājuma noteikšanai komersantiem nepieciešama papildu tehniskā un finansiālā analīze.

7.2.11 Ugunsdzēsības aparātu uzturēšanas prasību atvieglošana

Situācijas apraksts: Ņemot vērā, ka ēku būvnormatīvi nepārtraukti mainās, ne vienmēr ir iespējams piemērot jaunākajos būvnormatīvos noteiktās ugunsdzēsības prasības ēkām, kurās celtas saskaņā ar iepriekšējos normatīvos noteiktām prasībām un tajās nav veikta renovācija.

Komersantu vidējie aprēķini šādu prasību izpildei sastāda izmaksas 15 000,00 -20 000 ,00 Ls apmērā.

Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 „Ugunsdzēsības noteikumi” 176.punkts nosaka, ka ugunsdzēsības aparātus ekspluatē, pārbauda, remontē un uzpilda atbilstoši ražotāja tehniskajiem noteikumiem un Latvijas standarta LVS 332 "Ugunsdzēsības aparātu uzturēšana ekspluatācijai gatavā stāvoklī" prasībām.

Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumi Nr.282 „Ugunsdzēsības preču, ugunsdzēsības iekārtu un ierīču atbilstības novērtēšanas noteikumi” ietver standartus nosaka obligātajai atbilstības novērtēšanai pakļauto ugunsdzēsības preču, ugunsdzēsības iekārtu un ierīču sarakstu (pielikums), tām izvirzāmās būtiskās prasības un atbilstības novērtēšanas kārtību, t.sk. izvirzītos standartus.

Saskaņā ar komersantu norādīto informāciju pārbaude aparātiem jāveic 1 reizi mēnesī (izmaksas ~150,00 LVL mēnesī) aparātu uzpilde - 1 reizi gadā (izmaksas - 10,00-20,00 LVL par vienību).

Ārvalstu prakse: Nav.

Ieteikums: Veicot ikgadējās pārbaudes, VUGD pēc apsekojuma komersanta objektā izstrādā rekomendācijas atbilstoši konkrētam objektam un apstākļiem, nosakot arī obligāti veicamās darbības, piemēram, ugunsdzēsamo aparātu pārbaudi organizēt 1 reizi 2 gados.

Ieguvumi: Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem ugunsdzēsības prasību izpildē.

Riski: Atvieglotas prasības ugunsdzēsības jomā var radīt risku, ka vajadzības gadījumā uguns dzēšanai nepieciešamais inventārs var nebūt lietojams, ja nav veikta tā savlaicīga pārbaude.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu un izmaksu samazinājuma noteikšanai komersantiem nepieciešama papildu tehniskā un finansiālā analīze.

7.2.12 Par ugunsdrošību atbildīgās personas norīkošana

Situācijas apraksts: Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 „Ugunsdzēsības noteikumi” 8.punkts nosaka, ka par objekta ugunsdrošību atbildīgajiem darbiniekiem, personām, kuras izstrādā rīcības plānu ugunsgrēka gadījumam un ugunsdzēsības instrukciju, kā arī personām, kuras veic ugunsdzēsības instruktāžu, nepieciešama profesionālā izglītība ugunsdzēsībā vai apmācība ugunsdzēsības jomā:

- atbilstoši Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta izstrādātai mācību programmai (ne mazāk par 20 stundām), ja minētās personas strādā objektos, kuros var atrasties no 10 līdz 50 cilvēkiem (izņemot dzīvojamās mājas), vai objektos ar sprādzienbīstamu vidi;
- atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātai licencētai mācību programmai (ne mazāk par 160 stundām), ja minētās personas strādā objektos, kuros var atrasties vairāk par 50 cilvēkiem (izņemot dzīvojamās mājas), vai paaugstināta rūpniecisko avāriju riska objektos.

Saskaņā ar komersantu sniegto informāciju prasības izpildei komersantam jānodrošina apmācības, kā arī jāparedz papildus piemaksa (vidēji ~600,00 LVL gadā). Papildus jānorāda, ka praksē ir bijis gadījums, kad riska vērtētāji pieprasa, lai būtu atsevišķs darbinieks kā ugunsdzēsības speciālists, bet Valsts darba inspekcija, piemēram, to nav minējusi, kas savukārt norāda uz normatīvo aktu dažādu interpretāciju un nenoteiktību.

Ārvalstu prakse: Nav

Ieteikums: Samazināt atbildīgajai personai izvirzītās prasības un uzlabot prasību izpildi ar mērķi samazināt komersantu izmaksas un nodrošināt pārbaudītu veikšanu komersantam ērtā laikā.

Atteikties no prasības izpildes 1.gadā, nodrošinot, ka tā tiek veikta komersantam uzsākot darbību un jauna darbinieka darbā stāšanās gadījumā tam tiek sniegta ievadinstrukcija.

VUGD organizēt bezmaksas apmācības.

Ieguvumi: Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, samazinot atbildīgajam darbiniekam izvirzītās prasības.

Riski: Nepieciešams saglabāt balansu starp prasību samazināšanu un iespējamo risku novēršanu.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu, savukārt, izmaksas komersantiem samazinātos par 30 000 Ls gadā.

7.2.13 VUGD izstrādātas vadlīnijas vai konsultācijas ugunsdrošībai – it īpaši kultūras pieminekļos, kur nav iespējams nodrošināt visu prasību izpildi

Situācijas apraksts: Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” 1.punkts nosaka ugunsdrošības prasības, kas fiziskajām un juridiskajām personām jāievēro, lai neatkarīgi no objekta īpašuma formas un atrašanās vietas novērstu un sekmīgi dzēstu ugunsgrēkus, kā arī mazinātu to sekas, un ir iekļautas gan kopējās ugunsdrošības prasības, gan specifiskās prasības dažādām objektu grupām.

Minētajos noteikumos nav detalizēti atrunāta kārtība, kādā būtu jāveic, piemēram, kultūras pieminekļu ugunsdrošības nodrošināšana. Detalizēti ugunsdrošības nosacījumi nav ietverti arī normatīvajos aktos, kuri nosaka kultūras pieminekļu darbību.

Ministru kabineta 2003.gada 26.augusta noteikumu Nr. 474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu” 43.punkts nosaka, ka „kultūras pieminekļa teritorijā nedrīkst izvietot eksplozīvas, ugunsnedrošas, ķīmiski aktīvas un atmosfēru piesāmojošas vielas, kas var apdraudēt kultūras pieminekli, kā arī iekārtas, kas izraisa vibrāciju, un vidi degradējošas materiālu krautuves un izgāztuves. Kultūras pieminekļa teritorijā un tā aizsardzības zonā nodrošināma ugunsdrošība, optimāla hidroģeoloģiskā situācija, gaisa un ūdenskrātuvju tīrība. Nav pieļaujama tāda saimnieciskā darbība (tai skaitā gruntsūdens līmeņa maiņa), kas var apdraudēt kultūras pieminekli”.

Savukārt šo noteikumu 46.punkts nosaka, ka „ja valsts ugunsdrošības, sanitārās uzraudzības un citu valsts un pašvaldību institūciju prasību īstenošanai nepieciešama kultūras pieminekļa pārveidošana, kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) to saskaņo ar VKPAI”.

Nemot vērā, ka Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” ir paredzēti ļoti dažādām nozarēm, būtu ieteicams izvērtēt iespēju, ka atsevišķiem objektiem (piemēram, ugunsdrošības noteikumi kultūras pieminekļos) tiktu izstrādātas atsevišķas vadlīnijas, ietverot konkrēto objektu veidam atbilstošas prasības, jo pašreizējā brīdī ir problemātiski ievērot visas šajos noteikumos izvirzītās prasības.

Ārvalstu prakse: Saskaņā ar KPPI sniegto informāciju 2000.gada 23.februārī Inspekcija sadarbībā ar Zviedrijas nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi un Iekšlietu ministrijas Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienestu sarīkoja semināru „Ugunsdrošība kultūrvēsturiskajās ēkās”, izvērtējot situāciju un meklējot labākos risinājumus. 2008.gadā Inspekcija ir finansējusi Norvēģijas ugunsdrošības speciālistu sagatavota izdevuma „*Can we learn from the heritage lost in a fire*” tulkojumu.

Ieteikums: Izstrādāt VUGD vadlīnijas, kas ietvertu ugunsdrošības noteikumus specifiskām nozarēm (piemēram, kultūras pieminekļiem) vai vadlīnijas, kurās būtu detalizēti atbilstoši specifiskām nozarēm interpretēti Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” ietvertie nosacījumi.

Ieguvumi: Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem specifiskām nozarēm, izstrādājot vadlīnijas, kurās precīzi ietverti nosacījumi tieši uz nozari attiecināmie ugunsdrošības noteikumi

Riski: Papildus vadlīniju izstrādes nepieciešamība rada sākotnējās administratīvās izmaksas VUGD.

Specifiska informācija: Nav.

Finansiālais novērtējums: Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu un izmaksu samazinājuma noteikšanai komersantiem nepieciešama papildu tehniskā un finansiālā analīze.

7.2.14 Preču marķēšana

Situācijas apraksts: Ministru kabineta 2004.gada 23.novembra noteikumu Nr. 964 „Pārtikas preču marķēšanas noteikumi” nosaka vispārīgās prasības Latvijā izplatāmo pārtikas preču marķējumam. Minētajos noteikumos nav ietvertas detalizētākas prasības par to, kāda informācija būtu jāietver ārvalstu preču marķējuma tulkojumam, jo pašreizējā brīdī, piemēram, tiek tulkoti arī mārketinga teksti u.tml., kas netiek pieprasīts citās Eiropas Savienības valstīs.

Piemēram, ja angļu valodā teksts ir 20 vārdu garš, tad arī latviešu valodā tam ir jābūt identiski garam, jo pilnīgi visam ir jābūt iztulkotam.

Preču uzlīmju tulkojumus pārbauda mazumtirdzniecības vietās, kuras nav preču izplatītājas un neatbild par tulkojuma satura kvalitāti.

Tomēr Valsts valodas centrs veicot pārbaudes uzliek sodu, ja nav iztulkots pilns preces reklāmas nolūkos uzliktais nosaukums uz preces marķējuma.

Ārvalstu prakse: Iespējams pārņemt Dānijas, Somijas, Zviedrijas vai Čehijas praksi, kur marķēšanas noteikumi ir saskaņoti ar ES

direktīvām un precīzi nosaka tulkojamās informācijas apjomam, izejot no obligātā marķējuma nosacījumiem. Iespējams pārņemt Igaunijas praksi, kur igauņu valodā nepieciešams pārtulkot tikai būtiskākās detaļas

Ieteikums:	Noteikt prasību, ka preču marķējums (ietverot konkrētas datu grupas), kas uz preces norādāms atbilstoši LR normatīvo aktu prasībām katrai preču grupai, ir tā informācija, kas obligāti tulkojuma no citas valodas uz latviešu valodu. Prasību definēšanā ieteicams izvērtēt citu Eiropas Savienības valstu pieredzi.
Ieguvumi:	Skaidri noteiktas prasības preču marķējuma tulkojumam, tādējādi samazinātos administratīvās izmaksas komersantiem.
Riski:	Nav identificēti.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu un izmaksu samazinājuma noteikšanai komersantiem nepieciešama papildu analīze.

7.2.15 Civilās aizsardzības plāni

Situācijas apraksts:	Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr. 423 „Pašvaldības, komersanta un iestādes civilās aizsardzības plāna struktūra, tā izstrādāšanas un apstiprināšanas kārtība” nosaka pašvaldības, komersanta un iestādes civilās aizsardzības plāna struktūru, tā izstrādāšanas un apstiprināšanas kārtību. Kaut arī formāli prasības minēto Ministru kabineta noteikumu ietvaros ir ietvertas, un saskaņā ar tām ir izstrādāti civilās aizsardzības plāni, komersantiem praksē tos ir grūti īstenot. Civilās aizsardzības plāna ietveramās prasības ir ļoti sarežģītas, izvirzot dažādu plānu un instrukciju izstrādes nepieciešamību. Komersanti norāda, ka gadījumā, ja civilās aizsardzības plāna izstrādei tiek piesaistīti ārpalpojumu sniedzēji, izmaksas veido aptuveni 500-1000 LVL. Civilās aizsardzības plāna izstrādei būtu nepieciešams valsts nodrošināts metodiskais atbalsts prasības ieviešanas veicināšanai.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Iesakām izvērtēt iespējas paredzēt vienota civilās aizsardzības plāna izstrādi pašvaldības teritorijai, kas būtu saistošs šajā pašvaldībā strādājošiem komersantiem. Ja veicot attiecīgu riska izvērtējumu tiek noteiktas komersantu grupas, kurām šādi plāni būtu obligāti jāizstrādā, iesakām izvērtēt šādus ieteikumus civilās aizsardzības plāna izstrādē: 1) VUGD izstrādāt civilās aizsardzības plāna standarta modeli, ko komersants papildina tikai ar specifisko informāciju (atbilstoši telpām, komersanta specifikai u.tml.); 2) Vienkāršot civilās aizsardzības plāna saturu, izstrādājot vienkāršus un izpildāmus vispārējos principus. 3) Profilaksei būtu lietderīgi, ja VUGD vienu reizi gadā veiktu praktiskas apmācības civilās aizsardzības plāna prasību izpildei.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, ja pašvaldība organizētu vienota plāna izstrādi vai ja valstiskā līmenī tiktu skaidri, viegli uztverami un pietiekami detalizēti izstrādāta civilās aizsardzības plāna standarta forma, kuru būtu iespējams pilnībā ieviest praksē.
Riski:	Pastāv risks, ka arī civilās aizsardzības plāna standarta forma varētu ietvert sarežģītas un komersantam grūti izpildāmas prasības.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav tieša ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu, savukārt, izmaksas komersantiem samazinātos par 300 000 Ls gadā.

7.2.16 Preču paraugu izņemšana pārbaudēm

Situācijas apraksts:	PTAC un citas kontrolējošās institūcijas ir tiesīgas ņemt paraugus bez maksas, kas īpaši maziem komersantiem rada lielus zaudējumus.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Valstij būtu jākompensē pārbaudēm ņemtā produkcija, ja pārbaudes rezultāti norāda uz preces atbilstību, ja pārbaudes rezultāti atklāj pārkāpumus, tad par preces paraugu maksātu tirgotājs / importētājs.
Ieguvumi:	Nodrošināt parauga pirkšanu no komersanta, neradītu komersantam zaudējumus gadījumos, kad visas prasības ir ievērotas.
Riski:	Ieviešot šādu darbību, būtiski palielinātos izmaksas pārbaudes veicējas institūcijai. Būtu nepieciešami lielāki budžeta resursi institūcijai.

Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu nav nosakāma, jo izmaksas ir tieši atkarīgas no izņemto paraugu preču vērtības.

7.2.17 Atļauja degvielas izmantošanai apkurei

Situācijas apraksts:	Degvielas kā akcizētās preces izmantošanai apkures vajadzībām VID ir jāsaņem speciālā atļauja (izziņa), kuras pielikumā tiek fiksēts iepirktais degvielas daudzums un atlikumi. Šī speciālā veidlapa, kas ir uz vienas lapas, paredz ierobežotu skaitu ierakstu izdarīšanu un bieži ir jāpieprasa jaunas veidlapas noformēšana VID. Saņemot šo veidlapu tikai papīra formātā, tiek lieki tērētas komersanta izmaksas saistībā ar pavadīto laiku veidlapas pieprasīšanai un saņemšanai.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Izveidot elektroniskā formātā pieejamu speciālo veidlapu vai arī sākotnējā atļaujā (izziņā) paredzēt iespēju daudz vairāk ierakstiem, kurā var tikt ierakstīts tik liels informācijas apjoms, cik uzņēmējam nepieciešams, lai nebūtu vairākkārtīgi jāpieprasa jauns pielikums papīra formātā.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem.
Riski:	Akcīzes preču izsekojamības mazināšanās.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	2009.gadā pārreģistrētas 147 izziņas radot Valsts ieņēmumu dienestam izmaksas 9.65 Ls vienai pārreģistrācijas darbībai. Komersantiem savukārt izmaksas veido 25 Ls par vienu reizi, jo šī izziņa ir jāpieprasa, sagatavojot attiecīgu dokumentāciju, un jāsaņem oriģinālā eksemplārā. Nodrošinot speciālo veidlapu elektroniski, institūcijas izmaksu samazinājums būtu 50% jeb 710 Ls gadā, savukārt, komersantiem izmaksu samazinājums veidotu 3700 Ls.

7.2.18 Dzeramā ūdens monitoring

Situācijas apraksts:	<p>Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr. 235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība” attiecas uz virszemes un pazemes ūdeni, kurš neapstrādātā veidā vai pēc speciālas sagatavošanas paredzēts patēriņam cilvēku uzturā, uztura pagatavošanai, izmantošanai mājāsaimniecībā, tirdzniecībai, kā arī izmantošanai pārtikas ražošanā (apstrādē, pārstrādē, konservēšanā), neatkarīgi no piegādes veida (pa ūdensvadu, cisternās vai fasējumā).</p> <p>Dzeramā ūdens monitoringu īsteno, regulāri laboratoriski pārbaudot dzeramo ūdeni, lai iegūtu informāciju par tā atbilstību vai neatbilstību šo noteikumu nekaitīguma un kvalitātes prasībām, kā arī par pārmaiņām dzeramajā ūdenī. Saskaņā ar šo noteikumu 23.punktu veic kārtējo monitoringu un auditmonitoringu. Pa ūdensvadu iedzīvotājiem piegādātā dzeramā ūdens kārtējo monitoringu veic ūdensapgādes saimnieciskās darbības veicējs (turpmāk - ūdens piegādātājs), bet auditmonitoringu - Veselības inspekcija. Pārtikas uzņēmumos, izņemot ūdens piegādātājus, gan kārtējo monitoringu, gan auditmonitoringu organizē uzņēmuma īpašnieks vai vadītājs (turpmāk - komersants).</p> <p>Auditmonitoringu neveic, bet reizi divos gados veic kārtējo monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ja dzeramā ūdens kvalitāte nevar ietekmēt pārtikas produkta nekaitīgumu, pilnvērtīgumu un patērētāju veselību; - pārtikas aprītē iesaistītajos uzņēmumos, kuriem dzeramais ūdens tiek piegādāts pa publiskajām ūdensapgādes sistēmām. <p>Dzeramā ūdens monitoringa veidi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kārtējais monitoring (regulāras pārbaudes), lai iegūtu informāciju par dzeramā ūdens mikrobioloģiskajiem, organoleptiskajiem un fizikāli ķīmiskajiem rādītājiem atbilstoši šo noteikumu 2.pielikumam, kā arī lai iegūtu informāciju par dzeramā ūdens apstrādes efektivitāti; - auditmonitorings (audita pārbaudes), lai noteiktu, vai dzeramais ūdens atbilst visiem šajos noteikumos noteiktajiem kvalitātes un nekaitīguma rādītājiem. Veicot auditmonitoringu, dzeramajam ūdenim nosaka visus rādītājus, izņemot gadījumu, ja ūdens piegādātājs vai komersants pierāda vai ja Veselības inspekcijai ir pietiekama informācija, ka konkrētā ūdens paraugu ņemšanas vietā nav iespējama tāda vielas koncentrācija, kas varētu pārsniegt attiecīgā rādītāja maksimāli pieļaujamo normu. Tad šo rādītāju auditmonitoringā var nenoteikt.
-----------------------------	--

Šo noteikumu 24.punktā minētajā gadījumā kārtējo monitoringu finansē ūdens piegādātājs, bet auditmonitoringu finansē no valsts budžeta līdzekļiem. Šo noteikumu 1) un 2) apakšpunktā minētajos gadījumos monitoringu finansē

komersants. Šo noteikumu 3) un 4) apakšpunktā minētajos gadījumos monitoringu finansē ūdens piegādātājs vai komersants, kas ir piegādājis ūdeni.

Dzeramā ūdens piegādātāji un komersanti katru gadu (līdz kārtējā gada sākumam) izstrādā monitoringa programmu. Ūdens piegādātājs un komersants to saskaņo ar Veselības inspekciju. Veselības inspekcija izveido un uztur datubāzi, kurā atspoguļo saskaņotās monitoringa programmas. Ūdens piegādātājs un komersants var monitoringa programmā iekļaut arī tos ūdens testēšanas rezultātus, kas iegūti ūdens piegādātāja un komersanta veiktās paškontroles sistēmas ietvaros, veicot pārbaudi šo noteikumu 37.punktā minētajās laboratorijās, ja tajās izmantotās metodes atbilst šo noteikumu 37. un 38.punktā minētajām prasībām.

Ūdens piegādātājs informē Veselības inspekciju par kārtējā monitoringa rezultātiem. Ūdens piegādātājs atbild par sniegtās informācijas pareizību un patiesumu. Veselības inspekcija informē ūdens piegādātāju par auditmonitoringa rezultātiem.

Komersants par monitoringa rezultātiem informē Veselības inspekciju un Pārtikas un veterināro dienestu atbilstoši Ministru kabineta 2003.gada 29. aprīļa noteikumu Nr. 235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība, (turpmāk – noteikumi Nr.235), 31¹ punktam neattiecas uz komersantiem, kuriem dzeramais ūdens tiek piegādāts, izmantojot publisko ūdens apgādes sistēmu. Komersants atbild par sniegtās informācijas pareizību un patiesumu.

Ja, veicot monitoringu, konstatēta dzeramā ūdens neatbilstība šo noteikumu prasībām un:

- monitoringu ir veikusi Veselības inspekcija, tā rakstiski informē Pārtikas un veterinārā dienesta attiecīgo struktūrvienību;
- monitoringu ir veicis ūdens piegādātājs, tas rakstiski informē Veselības inspekciju;
- monitoringu ir veicis komersants, tas rakstiski informē Veselības inspekciju un Pārtikas un veterinārā dienesta attiecīgo struktūrvienību.

Dzeramā ūdens laboratorisko pārbaudi veic laboratorijā, kas akreditēta sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs" Latvijas Nacionālajā akreditācijas birojā atbilstoši standartam LVSENISO/IEC17025:2005 "Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības", vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts institūcijā, par kuru Ekonomikas ministrija ir publicējusi paziņojumu laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

Ja konstatē ūdens kvalitātes prasību pārkāpumu un nepieciešamību aizsargāt patērētāju veselību vai nav veikti korektīvie pasākumi, lai novērstu ūdens neatbilstību šo noteikumu prasībām, Veselības inspekcija par to rakstiski informē attiecīgo pašvaldību un Pārtikas un veterinārā dienesta struktūrvienību. Kontroles institūcijas rīkojas saskaņā ar šo noteikumu 40.2.apakšpunktu.

Šo noteikumu ievērošanu kontrolē:

- Pārtikas un veterinārais dienests - pārbaudot dzeramo ūdeni, ko izmanto pārtikas uzņēmumos, izņemot ūdensapgādes uzņēmumus;
- Veselības inspekcija – publiskajos dzeramā ūdens apgādes objektos no ūdens ņemšanas vietas līdz patērētājam.

Prasība par monitoringa programmas izstrādāšanu dzeramajam ūdenim būt jāizvērtē, jo par ūdens kvalitāti atbild ūdens piegādātāji un rezultāti nevar tikt viennozīmīgi attiecināti uz konkrēto restorānu.

Kā arī pārbaude nedod īpašu rezultātu, ja to veic tikai reizi gadā un kopumā ir ļoti mazs "slikto" gadījumu skaits. un teorētiski analizēm var aizvest arī no citurienes ņemtu ūdeni, ja vien paraugus ņem pašas kontrolējošās institūcijas.

ES līmenī prasības dzeramā ūdens monitoringam nosaka Padomes 1998.gada 3.novembra Direktīva 98/83/EK par dzeramā ūdens kvalitāti. Atbilstoši šai direktīvai tiek noteikti uzņēmumi, kam ir vai nav jāveic dzeramā ūdens monitoringa.. Piemēram, Itālijā mazajiem uzņēmumiem dzeramā ūdens pārbaudes nav jāveic.

Ārvalstu prakse:

Igaunijā līdzīgi kā Latvijā ūdens kvalitātes uzraudzību veic Veselības pārvalde, ūdens resursu uzraudzību vides aizsardzības institūcijas.

Zviedrijā ūdens kvalitāti pārbauda Nacionālā pārtikas administrācija.

Ieteikums:

Dzeramā ūdens monitoringa ietvaros izvērtēt šādus ieteikumus:

- Samazināt dzeramā ūdens monitoringa pasākumu intensitāti jeb analīžu veikšanas biežumu, izstrādājot kritērijus, saskaņā ar kuriem tiek noteikts pārbaudīto biežums dažādiem komersantiem (piemēram, atkarībā no ūdensvadu stāvokļa jaunās un vecās ēkās u.tml.).
- Izvērtēt nepieciešamību komersantam monitoringa rezultātus iesniegt uzreiz divās institūcijās - Veselības inspekcijā un Pārtikas un veterinārajā dienestā, piemēram, gadījumā, ja ražotājam ir savs urbums, tad noteikt tikai vienu kontrolējošo institūciju. Pārskatīt iespējamo funkciju dublēšanos abu institūciju starpā.
- Izvērtēt prasību par dzeramā ūdens monitoringa programmas izstrādāšanu, jo par ūdens kvalitāti atbild ūdens piegādātāji un rezultāti nevar tikt viennozīmīgi attiecināti uz konkrēto restorānu. Iespējams, šo prasību kā obligātu var noteikt pirmo reizi atverot restorānu, un pēc tam kontroli veicot tikai pēc kādām īpašām izmaiņām (piemēram, jauni urbumi, ūdensapgādes sistēmas u.tml.). Noteikt, ka samaksa

veicama tikai par pirmo obligāto pārbaudes reizi;

- Noteikt vienotus standartus ūdens piegādātājiem, jo restorāni pēc būtības paši ir ieinteresēti nodrošināt veselībai nekaitīgu ūdeni, tādējādi saglabājot savu labo reputāciju.

Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, jo, samazinot dzeramā ūdens monitoringa pasākumu intensitāti, piesaistot dzeramā ūdens monitoringu telpām (nevis komersantam), kā arī samazinot iesniedzamo pārskatu skaitu dažādās institūcijās, tiks veicināta komercdarbība.
Riski:	Retāk veicot dzeramā ūdens monitoringu, pastāv risks, ka atsevišķos gadījumos komersanti pārtikas ražošanā var izmantot nekvalitatīvu dzeramo ūdeni.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav ietekmes uz institūcijas izmaksu samazinājumu, savukārt, komersantiem izmaksu samazinājums būtu 100 000 Ls gadā.

7.2.19 Spirta iegāde un uzskaitē

Situācijas apraksts:	Spirta aprites kārtības ievērošana farmaceitiskās darbības uzņēmumos, veterinārfarmaceutiskās darbības uzņēmumos, aptiekās, ārstniecības iestādēs un veterinārmedicinā ir apgrūtināta, jo nav noteikta kārtība kā var iegādāties ražošanas procesam nepieciešamo spirtu, ja farmācijas uzņēmumam nav vēl piešķirta licence – piemēram, lai nokārtotu formalitātes un saņemtu atļauju procesam tika patērēti 2 mēneši. Prasības ir pārspilētas arī mazam uzņēmumam, kurā tikai 3-4 cilvēki strādā ar spirtu, un saskaņā ar prasībām uzliktais pienākums veikt inventūras vismaz 2 cilvēkiem rada apgrūtinājumu un papildus izmaksas komersantam (3h darbs); Izmaksas – 42,00 LVL ceturksnī (2 cilvēki, 7,00 LVL/h). Arī citiem uzņēmumiem, kuriem saimnieciskajām vajadzībām gadā nepieciešams iegādāties vien pāris litrus spirta (piemēram, higiēnas prasību nodrošināšanai pārtikas uzņēmumu laboratorijās), nepieciešams saņemt licenci spirta kā akcīzes preces iegādei un spirta izlietošanu detalizēti par gramam uzskaitīt noteiktā žurnālā, kurš turklāt vēl ir jāreģistrē Valsts ieņēmumu dienestā. Šo darbību izpildei nepieciešamās izmaksas pārsniedz paša spirta iegādes izmaksas.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Paredzēt atvieglotu kārtību (bez licences) spirta iegādei komersantiem saimnieciskās darbības vajadzībām līdz noteiktam spirta apjomam gadā. Paredzēt iespēju žurnālā veikt ierakstus par nedēļā vai mēnesī izmantoto spirta daudzumu, žurnālu neregistrēt Valsts ieņēmumu dienestā un atļaut datorizētu spirta uzskaiti. Noteikt kārtību spirta iegādes atļaujas saņemšanai komersantam, kas tikai uzsāk savu darbību un gaida licences saņemšanu no Zāļu valsts aģentūras, piemēram, izsniegt atļauju pamatojoties uz Zāļu valsts aģentūras izziņu. Nelielā uzņēmumā veikt spirta krājumu inventūru retāk, pietiktu ar 1-reizi pusgadā.
Ieguvumi:	Vienkāršota kārtība spirta iegādei un saistītās uzskaites prasību atvieglošana.
Riski:	Netiktu nodrošināta spirta aprites kārtības ievērošana.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Vienkāršojot spirta licences iegūšanas un spirta uzskaites prasības, institūcijas izmaksu ietaupījums būtu 965 Ls, savukārt, komersantam izmaksu ietaupījums būtu 495 000 Ls gadā.

8. Nozarēm specifiskie ieteikumi

8.1. Pārtikas produktu ražošana (NACE 10)

8.1.1 Darbinieku kvalifikācija pārtikas uzņēmumā

Situācijas apraksts:	Ministru kabineta 2005.gada 14.jūnija noteikumi Nr. 409 „Pārtikas aprītē nodarbināto personu profesionālās kvalifikācijas prasības” nosaka pārtikas aprītē nodarbināto personu (turpmāk – darbinieks) profesionālās kvalifikācijas prasības, kvalifikācijas iegūšanas kārtību un uzraudzību. Saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu darbinieka profesionālo kvalifikāciju apliecina profesionālo izglītību vai kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kas izsniegts normatīvajos aktos par profesionālo izglītību noteiktajā kārtībā, vai ārvalstīs iegūts profesionālo izglītību vai kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kas Latvijā atzīts normatīvajos aktos par profesionālās kvalifikācijas atzīšanu noteiktajā kārtībā. Pašreiz darba tirgū nav pieejami pietiekams skaits speciālistu ar normatīvajos aktos paredzēto profesionālo kvalifikāciju, taču ir pieejami speciālisti ar ilgstošu pieredzi šajā jomā.
Ārvalstu prakse:	Igaunijā pārtikas uzņēmumos strādājošajiem tiešā saskarē ar pārtiku jābūt attiecīgām profesionālajām zināšanām, nav obligāta profesionālā izglītība. Somijā ir jāiegūst noteikts sertifikāts par higiēnisko prasību pārzināšanu.
Ieteikums:	Paredzēt grozījumu normatīvajā regulējumā, nosakot, ka darbiniekam papildus profesionālās izglītības vai kvalifikāciju apliecinošam dokumentam jābūt arī praktiskai pieredzei. Papildus izvērtēt iespēju iekļaut nosacījumu, ka darbiniekam, kurš minētajā nozarē strādā ilgstoši, nav nepieciešams iegūt normatīvajos aktos noteikto izglītību.
Ieguvumi:	Veicināta komercdarbība, paredzot iespēju piesaistīt kvalificētāku personālu. Atvieglotas prasības darbiniekiem, kuri ilgstoši jau strādā minētajā nozarē, tomēr saskaņā ar esošo normatīvo regulējumu viņiem formāli ir jāiegūst atbilstoša izglītība.
Riski:	Grūtības integrēt profesionālās izglītības iestāžu beidzēju darba tirgū neesošās darba pieredzes dēļ.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav tieša ietekme uz izmaksu samazinājumu institūcijai un komersantiem.

8.1.2 Lauksaimniecības produktu ražošanas un patēriņa bilances iesniegšanas minimālā sliekšņa noteikšana

Situācijas apraksts:	Kopējās lauksaimniecības produktu ražošanas un patēriņa bilances sagatavošanai dati tiek prasīti no visiem lauksaimniecības produktu ražotājiem un tirgotājiem, t.sk. komersantiem ar ļoti mazu apgrozījumu, kas kopējo statistiku praktiski neietekmē, bet rada maziem komersantiem papildu administratīvās izmaksas.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Paredzēt minimālo lauksaimniecības produktu apgrozījuma sliekšni, kuru pārsniedzot jāiesniedz pārskats par lauksaimniecības produktu saražotajiem un patēriņam nodotajiem daudzumiem.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantam un kontrolējošai institūcijai.
Riski:	Grūti pārbaudīt, vai komersantam pārskats jāiesniedz.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Samazinot datu iesniedzēju loku, institūcijas izmaksas samazinātos par 20% jeb 2230 Ls un komersantiem par 400 Ls.

8.2. Ēdināšanas pakalpojumi (NACE 56)

8.2.1 Pārtikas preču marķējuma nodrošināšana

Situācijas apraksts:	Saskaņā ar Pārtikas un veterinārā dienesta sniegto informāciju Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (EK) Nr.178/2002 18.pants nosaka obligātās prasības produktu ārējai izsekojamībai, bet uzņēmumu paškontroles sistēmā ir jādeklarē iekšējās izsekojamības kārtība.
	iekšējās izsekojamības kārtību pārtikas uzņēmums var noteikt pēc savas izvēles, ja tiek nodrošināta pārtikas izsekojamība, t.i. iespēja pārliecināties par katru nefasētās pārtikas produkta aprites posmu.
	Komersantu sniegtā informācija liecina, ka ēdināšanas jomā bieži tiek izmantota nefasēta pārtika, kuru uzglabā porciju daudzumos - pie katra šī porciju daudzuma jāliek marķējums ar datiem no preču pavadzīmes vai arī oriģināliepakojuma uzlīme. Ja kāds produkts tiek sagriezts, piemēram gaļa restorānā, tad tas uzreiz ir jāmarķē.
Ārvalstu prakse:	Igaunijā nekādas īpaši specifiskas prasības attiecībā uz pārtikas preču marķēšanu gadījumā, ja produktu sadala porcijās, netika norādīts. Piemēram, ir nosacījums, ka gadījumā, ja lielākā produkta gabala virsma ir mazāka kā 10cm ² , uz iepakojuma ir jānorāda vismaz šāda informācija - nosaukums, neto svars, derīguma termiņš.
Ieteikums:	Iesakām sniegt konsultācijas pārtikas uzņēmumiem par veidiem, kā var tikt nodrošināta prasību izpilde pietiekamas iekšējās izsekojamības nodrošināšanai (piemēram, attiecībā uz marķējuma nepieciešamību atsevišķos gadījumos, uz marķējuma informācijas daudzumu u.c.). Pārskatīt un salīdzināt Latvijā noteiktās pārtikas ražošanas, iepakojšanas, marķēšanas un pārvadāšanas prasības un izpildes kritērijus ar citu valstu īstenoto praksi - jānodrošina situācija, kad Latvijā ražotiem un iepakotiem produktiem ir labvēlīgākas marķēšanas un pārvadāšanas prasības par importētajiem produktiem.
Ieguvumi:	Atbrīvo uzņēmējus no nesamērīgu prasību ievērošanas, jo esošā marķējuma sistēma nenodrošina drošu risinājumu.
Riski:	Var netikt nodrošināta pārtikas produktu izlietojuma izsekojamība un atsaucē uz produkta marķējumu.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav tiešas ietekmes uz izmaksu samazinājumu institūcijai, savukārt komersantiem izmaksu samazinājums pārtikas preču marķēšanai ēdināšanas uzņēmumos varētu samazināties par 30%, bet konkrēto izmaksu apjomu nav iespējams aprēķināt, jo pētījuma ietvaros netika iegūta nepieciešamā datu bāze.

8.2.2 HACCP (kvalitātes standarta) prasību atvieglojumi mazajiem ēdināšanas uzņēmumiem

Situācijas apraksts:	HACCP – pārtikas uzņēmuma paškontroles sistēma, drošas un nekaitīgas pārtikas aprītei, kura iekļauj sevī katra pārtikas aprites posma uzraudzību un analīzi, nosaka posmus pārtikas aprītē, kuri ir kritiski (bīstami) pārtikas drošībai un nekaitīgumam un ievieš efektīvas kontroles un uzraudzības procedūras šajos posmos.
	ES līmenī Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 852/ 2004 (2004.gada 29.aprīlis) par pārtikas produktu higiēnu 5.panta 1.punktā ir noteikts, ka pārtikas aprītē iesaistītie tirgus dalībnieki ievieš, īsteno un saglabā saskaņā ar HACCP principiem izveidotu pastāvīgu procedūru vai procedūras. 5.panta 2.punkts ietver šādus HACCP principus:
	<ul style="list-style-type: none"> a) tādu apdraudējumu noteikšanu, kas jāaizkavē, jānovērš vai jāsamazina līdz pieļaujamam līmenim; b) kritisko kontrolpunktu noteikšanu tajā posmā vai posmos, kur kontrole ir būtiska, lai aizkavētu vai novērstu apdraudējumu vai lai to samazinātu līdz pieļaujamam līmenim; c) tādu kritisko robežu noteikšanu kritiskajos kontrolpunktos, kas, aizkavējot, novēršot vai samazinot noteiktos apdraudējumus, nošķir pieņemamus rezultātus no nepieņemamiem; d) efektīvu uzraudzības procedūru noteikšanu un īstenošanu kritiskajos kontrolpunktos; e) korektīvu rīcību noteikšanu, ja uzraudzība norāda, ka kritiskais kontrolpunkts netiek kontrolēts; f) regulāri veicamu procedūru izveidošanu, lai pārliecinātos, ka a) un e) apakšpunktos izklāstītie pasākumi ir efektīvi; un g) dokumentu un uzskaites ieviešanu, kas atbilst pārtikas aprites uzņēmumu veidam un lielumam, lai parādītu a) līdz f) apakšpunktā izklāstīto pasākumu efektīvu piemērošanu.

Regulas preambulā ir noteikts, ka HACCP prasībām jābūt pietiekami elastīgām, lai tās varētu piemērot jebkādos apstākļos, arī mazajiem uzņēmumiem.

Regulas 5.panta 4.punkts nosaka, ka pārtikas aprītē iesaistītie tirgus dalībnieki iesniedz kompetentām iestādēm to noteiktā veidā pierādījumus par atbilstību HACCP principiem, ņemot vērā pārtikas aprītē iesaistītā uzņēmuma veidu un lielumu. Regulas pielikumos ir atsevišķi nodalīti nosacījumi, kuri attiecināmi uz pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kuri veic primāro ražošanu (I.pielikums) un tādiem dalībniekiem, kuri darbojas kādā no pārtikas ražošanas,

pārstrādes un izplatīšanas posmiem pēc primārās ražošanas posma (II.pielikums).

Šī regula neattiecas uz:

- a) primāro ražošanu, kas paredzēta patēriņam savā uzturā;
- b) pārtikas sagatavošanu, apstrādi vai glabāšanu mājās patēriņam savā uzturā;
- c) ražotāja veiktu pamatproduktu tiešo piegādi nelielos daudzumos galapatērētājam vai vietējiem mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kas tieši apgādā galapatērētāju;
- d) savākšanas centriem unniecētavām, kas atbilst pārtikas aprītes definīcijai tikai tādēļ, ka apstrādā izejvielas želatīna vai kolagēna ražošanai.

Eiropas Komisijas ir sagatavojuši informatīvu materiālu „Metodiskie norādījumi pēc HACCP principiem izveidoto procedūru īstenošanai un HACCP principu īstenošanas atvieglošanai noteiktos pārtikas aprītes iesaistītos uzņēmumos”, kurā ietverti potenciāli piemērojamie atvieglojumi.

LR līmenī Pārtikas aprītes uzraudzības likuma 8.panta 1.punktā ir noteikts, ka pārtikas uzņēmuma pienākums ir veikt paškontroli, novērst jebkuru darbību vai procesu, kas nelabvēlīgi ietekmē pārtikas nekaitīgumu, un nodrošināt attiecīgās pārtikas aprītes drošības procedūras vai kontroles pasākumus, to ieviešanu pārtikas saglabāšanā un pārbaudē.

MK noteikumu Nr. 409, „Pārtikas aprīte nodarbināto personu profesionālās kvalifikācijas prasības” 11.punktā ir noteikts, ka „darbiniekam, kas kādā pārtikas aprītes posmā vada uzņēmuma pārtikas nekaitīguma nodrošināšanas sistēmu, nepieciešams dokuments, kurš apliecina darbinieka zināšanas pārtikas nekaitīguma nodrošināšanā”. Pamatojoties uz šo prasību, vairāki Latvijas apmācību uzņēmumi piedāvā iegūt sertifikātu par HACCP kursa apgūšanu.

ES līmeņa normatīvais regulējums nosaka tikai vispārīgas HACCP prasības un izņēmuma gadījumus, un tas ir attiecināms uz visām ES dalībvalstīm. LR līmenī detalizēta HACCP prasību piemērošanas kārtība nav izstrādāta. Tādējādi rodas situācija, ka HACCP prasības vienādā apmērā tiek piemērotas dažāda lieluma komersantiem.

HACCP prasības ir ļoti apjomīgas, turklāt to ieviešanas pieeja var būt atšķirīga. Katrā struktūrvienībā (ēdināšanas nozares uzņēmumos) ir nepieciešams izstrādāt „lielo grāmatu”. Papildus nepieciešams ņemt vērā, ka regulāri jāseko līdzi daudzajām izmaiņām normatīvajos aktos, lai veiktu nepieciešamās izmaiņas konkrētā komersanta sistēmā. Šādu prasību ieviešana mazajiem ēdināšanas uzņēmumiem ir praktiski finansiāli neiespējama.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēts.
Ieteikums:	Izstrādāt LR līmenī atvieglotu HACCP prasību variantu, kuros sniegt vadlīnijas pārtikas drošības prasību ievērošanai mazajiem ēdināšanas uzņēmumiem. Atvieglot kārtību, kādā veicama jomu regulējošo normatīvo aktu grozījumu uzraudzība, piemēram, ievietojot informāciju par visiem veiktajiem grozījumiem reizi nedēļā Pārtikas un veterinārā dienesta mājas lapā.
Ieguvumi:	Izstrādājot HACCP prasību atvieglotā variantā vadlīnijas mazajiem ēdināšanas uzņēmumiem, tās tiktu pielāgotas tieši LR komersantu vajadzībām, tādējādi samazinot mazo komersantu administratīvās izmaksas. Atvieglota jomu regulējošo normatīvo aktu grozījumu uzraudzība.
Riski:	Pastāv risks, ka HACCP prasību atvieglotajiem kritēriju definēšana var būt apgrūtināta, kā arī samazināta pārtikas drošība pārtikas aprītes ķēdē.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz izmaksu samazinājumu institūcijai un komersantiem nav nosakāma, jo ir atkarīga no konkrētā komersanta darbības vietas un apstākļiem.

8.2.3 Mērīšanas līdzekļu atbilstības nodrošināšana un pārbaudes

Situācijas apraksts:	Lielajiem komersantiem mērinstrumentu uzraudzības nodrošināšanai nepieciešams algot vienu darbinieku, kas veic mērinstrumentu uzraudzīšanu, ņemot vērā dažādās normatīvā regulējuma prasības. Lielākajā daļā gadījumu mērīšanas līdzekļi jāved uz pārbaudēm ārpus uzņēmuma. Piemēram, pārtikas ražošanas uzņēmumā katru gadu tiek pārbaudīti elektroniskie svāri, jo tie ir jāverificē. Izmaksas vidēji uz vienu svaru verifikāciju ir 8 LVL (procesa ilgums - ~ 10 min, samaksu veicot par atzīmes veikšanu uz svāriem). Savukārt ēdināšanas nozarē ir jānodrošina termometri ledusskapjos, kuriem arī ir jāveic regulāra pārbaude. Citās Eiropas Savienības valstīs šādas prasības netiek izvirzītas.
Ārvalstu prakse:	Izvērtējot citu valstu pieredzi, konstatēts, ka, piemēram, Vācijā, mērīšanas līdzekļu ražotājs nodrošina garantiju un uzņemas atbildību pirmos 3 gadus.
Ieteikums:	Izstrādāt risinājumus, kā tehniski atvieglot mērīšanas līdzekļu pārbaudes procesu, piemēram, paredzot tādu kārtību, lai nebūtu nepieciešama to nogāde uz pārbaudēm ārpus uzņēmuma, un pārskatot normatīvajos aktos noteikto biežumu mērierīču pārbaudēm, mazinot to biežumu atkarībā no mērierīces tehnoloģiskajiem parametriem.
Ieguvumi:	Gadījumā, ja atbilstības pārbaudes tiks veiktas komersanta darbības vietā, tiks samazinātas komersanta darbības izmaksas. Gadījumā, ja tiks paredzēta retāka pārbažu veikšana, tiks samazinātas administratīvās izmaksas komersantam.
Riski:	Samazinot obligāti veicamo mērīšanas līdzekļu pārbažu skaitu, pastāv risks, ka minētās iekārtas darbojas neprecīzi.

Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav ietekme uz institūcijas izmaksu samazinājumu, savukārt, izmaksu samazinājums komersantiem no mērīšanas līdzekļu atbilstības pārbaužu biežuma būtu 12 000 Ls gadā.

8.3. Ēku būvniecība (NACE 41), inženierbūvniecība (NACE 42), specializētie būvdarbi (NACE 43)

8.3.1 Būvkomersantu sertifikācija un reģistrācija

Situācijas apraksts:	<p>Saskaņā ar Būvniecības likuma 10.pantu, lai veiktu komercdarbību vienā vai vairākās būvniecības jomās, kurās fiziskajai personai patstāvīgai darbībai saskaņā ar šā likuma 8.panta pirmo daļu nepieciešams būvprakses vai arhitekta prakses sertifikāts, kas izsniegts saskaņā ar Būvniecības likumu un Ministru kabineta 2003.gada 8.jūlija noteikumiem Nr.383 „Noteikumi par būvprakses un arhitekta prakses sertifikātu piešķiršanu, reģistrēšanu un anulēšanu”, komersantam jāreģistrējas būvkomersantu reģistrā.</p> <p>Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumi Nr.453 "Būvkomersantu reģistrācijas noteikumi" nosaka kārtību, kādā komersantu reģistrē, pārreģistrē un izslēdz no būvkomersantu reģistra, kā arī reģistra datu saturu un izmantošanas kārtību.</p> <p>Pēc būtības būvniecības procesā iesaistīto speciālistu sertifikācija apliecina noteiktu profesionālās kvalifikācijas līmeni, savukārt reģistrēšana nodrošina šo speciālistu iekļaušanu vienotā reģistrā, kurā jebkurai pasūtītājam ir iespēja iegūt informāciju par sertificētajiem speciālistiem.</p> <p>Pēc institūciju un komersantu sniegtās informācijas sertifikāta iegūšanai nosakot pietiekami skaidrus noteikumus par prasīto izglītības līmeni noteiktā jomā un nepieciešamo pieredzi šajā jomā, ir iespējams uzstādīto noteikumu pārbaudi veikt pie speciālista reģistrācijas būvkomersantu reģistrā, atsakoties no sertificēšanas procedūras.</p>
Ārvalstu prakse:	Lietuvā, Igaunijā un Dānijā pastāv būvniecībā iesaistīto speciālistu sertifikācijas prasības atkarībā no plānotās darbības veida. Lietuvā Būvniecības produktu sertifikācijas centrs veic būvuzraugu un būvniecības uzņēmumu sertifikāciju un pieņem pieteikumus būvniecības uzņēmumu atestācijai, kuru veic Vides ministrija.
Ieteikums:	Izvērtēt iespēju apvienot būvniecības procesa dalībnieku (arhitektu, būvuzraugu un būveksperu) sertificēšanas un reģistrēšanas procedūru, nodrošinot priekšnoteikumi pārbaudi pie reģistrācijas procedūras. Reģistrēšanas procedūru nepieciešams elektronizēt.
Ieguvumi:	Atvieglotas prasības un izmaksas speciālistiem reģistrēties būvkomersantu reģistrā.
Riski:	Var notikt profesionāļu kvalitātes kontroles samazināšanās
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Vienkāršojot Būvkomersantu sertificēšanas un/vai reģistrēšanas procedūru, samazinātos sertificējošo institūciju un Ekonomikas ministrijas institūciju izmaksas, kā arī komersantu izmaksas, taču konkrētais izmaksu ietaupījuma apjoms ir atkarīgs no izvēlēta risinājuma.

8.3.2 Būvju uzmērīšanas nodošana privātajam tirgum

Situācijas apraksts:	<p>Nekustamā īpašuma kadastrālās uzmērīšanas jomā objekti tiek pamatā iedalīti divās grupās kā zeme un būves. Zemju kadastrālā uzmērīšana ir nodota izpildei privātajam sektoram, savukārt, Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 30.pants nosaka, ka būves un telpu grupas kadastrālo uzmērīšanu veic Valsts zemes dienests.</p> <p>Cenas par nekustamā īpašuma noteikšanas procesa ietvaros veicamajiem darbiem šobrīd ir noteiktas ar 2006. gada 14. februāra MK noteikumiem Nr. 147 "Noteikumi par Valsts zemes dienesta sniegto maksas pakalpojumu cenrādi". Samaksas kārtību par Valsts zemes dienesta sniegtajiem maksas pakalpojumiem nosaka 2009. gada 14. jūlija MK noteikumi Nr. 770 "Valsts zemes dienesta sniegto maksas pakalpojumu samaksas kārtība".</p> <p>Ēkas vai būves kadastrālās uzmērīšanas kārtība noteikta Ministru kabineta 2007. gada 20. marta noteikumi Nr. 182 „Noteikumi par nekustamā īpašuma objekta noteikšanu”.</p> <p>2010.gada 7.jūnijā ministrijām saskaņošanai ir nodots precizētais variants Būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstības koncepcijai, kas nosaka alternatīvos variantus šī procesa izpildes organizācijai.</p> <p>Svarīgi atzīmēt, ka būvju būvniecības procesā vairākos posmos jau tiek veikti attiecīgi būves apjoma mērījumi, lai salīdzinātu faktiskās būves izmērus ar tehniskajā projektā paredzētajiem mērījumiem, tādējādi visa nepieciešamā informācija datu reģistrācijai Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā.</p>
-----------------------------	---

Ārvalstu prakse:	<p>Visās valstīs būvju kadastrālā uzmērīšana nodota privātajam sektoram, kur to veic sertificēti būvju kadastrālās uzmērīšanas veicējs. Lielākajā daļā „veco” ES dalībvalstu būvju kadastrālā uzmērīšana tiek organizēta būvniecības procesa ietvaros.</p> <p>Dānijā, Somijā un Zviedrijā būvju uzmērīšanas darba kvalitāti uzrauga institūcijas, kuras pieņem datus reģistrācijai kadastra reģistros, Čehijā uzraudzību veic Čehijas uzmērīšanas, karšu un kadastru biroja (COSMC) Kadastra inspekcija, Igaunijā – arī vietējās pašvaldības būvniecības procesa ietvaros.</p>
Ieteikums:	<p>Nemot vērā to, ka kopumā valstī atlikušo esošo būvju skaits, kam nav veikta kadastrālā uzmērīšana un dati nav reģistrēti Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā ir procentuāli neliels, nākotnē būtu iespējams jauno vai rekonstruēto būvju (ja veiktas izmaiņas būves apjomos vai sadalījumā) kadastrālo uzmērīšanu organizēt būvniecības procesa ietvaros, lai izvairītos no atsevišķas nepieciešamības piesaistīt papildu būvju kadastrālās uzmērīšanas veicējs pakalpojumus kadastrālās uzmērīšanas veikšanai un datu reģistrācijai.</p>
Ieguvumi:	<p>Nododot būvju kadastrālās uzmērīšanas funkciju privātajam sektoram, tiktu veicināta komercdarbību, turklāt samazinātos komersantu izmaksas, atkārtoti neveicot būvju kadastrālo uzmērīšanu.</p>
Riski:	<p>Var samazināties sniegtā pakalpojuma kvalitāte, kas atkarīga no privātā sektora būvju kadastrālās uzmērīšanas veicējs kompetences un profesionalitātes.</p> <p>Būvju kadastrālās uzmērīšanas rezultāti par viena nekustamā īpašuma daļām atšķirsies no kopējiem būves apmēriem, ja visas būves uzmērīšanu neveiks viens būvju kadastrālās uzmērīšanas veicējs.</p> <p>Samazināsies finansējums Valsts zemes dienesta funkciju izpildei.</p>
Specifiska informācija:	<p>2010.gada 7.jūnijā ministrijām saskaņošanai ir nodots precizētais variants Būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstības koncepcijai, kas nosaka alternatīvos variantus šī procesa izpildes organizācijai.</p>
Finansiālais novērtējums:	<p>Būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstības koncepcijā jau sniegts detalizēts finansiālais novērtējums katram no izskatītajiem attīstības scenārijiem.</p>

8.3.3 Izziņas par zemes lietošanas mērķa noteikšanu vai maiņu obligātuma atcelšana

Situācijas apraksts:	<p>Ministru kabineta 2006.gada 20.jūnija noteikumu Nr. 496 „Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas un maiņas kārtība” nosaka nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikāciju un kārtību, kādā nosaka un maina nekustamā īpašuma lietošanas mērķus.</p> <p>Saskaņā ar šo noteikumu 34.1.apakšpunktu, lai noteiktu vai mainītu lietošanas mērķus un tiem piekrietošās zemes platības, reizi mēnesī Valsts zemes dienests no kadastra informācijas sistēmas sniedz šādu informāciju vietējai pašvaldībai - par šo noteikumu 16.punktā un 17.1.apakšpunktā minētajām izmaiņām kadastra informācijas sistēmā.</p> <p>Izziņa par zemes lietošanas mērķa noteikšanu vai maiņu pēc būtības satur informāciju, kas nepieciešama zemes vienības vai tās daļas kadastrālai uzmērīšanai un reģistrēšanai Nekustamo īpašumu valsts kadastrā. Zemes īpašniekam informācija par zemes lietošanas mērķi kopā ar pārējo kadastra informāciju bez maksas pieejama vienu reizi gadā Valsts zemes dienestā. Zemes lietošanas mērķa maiņa tiek pieļauta tikai esošā teritorijas plānojuma vai detālplānojuma nosacījumu ietvaros. Prasītā izziņa par maksu nav pamatota prasība, lai pašvaldība, Valsts zemes dienests un zemes īpašnieks būtu informēti par aktuālo zemes lietošanas mērķi.</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Nav analizēta.</p>
Ieteikums:	<p>Gadījumos, kad zemes lietošanas mērķis netiek mainīts, informācijas apmaiņai jānotiek starp pašvaldību un Valsts zemes dienestu, neprasot komersantam izņemt atsevišķu izziņu. Arī informāciju par zemes lietošanas mērķa maiņu pašvaldībai būtu jāpaziņo Valsts zemes dienestam. Fiziskām un juridiskām personām šādu informāciju pašvaldībā un Valsts zemes dienestā būtu jānodrošina bez maksas.</p>
Ieguvumi:	<p>Informācijas aprites uzlabošana valsts un pašvaldību institūciju starpā.</p>
Riski:	<p>Atceļot šādas izziņas apriti starp pašvaldību un Valsts zemes dienestu, var datu apmaiņa par zemes lietošanas mērķi var būt novēlota vai neprecīza, kā rezultātā Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā var būt kļūdaini dati.</p> <p>Neprecīzas informācijas sniegšana zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam var radīt zemes lietošanu neatbilstoši teritorijas plānojumā vai detālplānojumā paredzētajiem nosacījumiem.</p>
Specifiska informācija:	<p>Nav.</p>
Finansiālais novērtējums:	<p>Kaut arī nodevas maksa par izziņas saņemšanu ir noteikta tikai izziņai par zemes lietošanas mērķa noteikšanu vai maiņu, jebkuras izziņas pieteikšana un saņemšana oriģinālā eksemplārā klātienē rada komersantiem izmaksas. Katram komersantam ietaupītās izmaksas būtu 5.00-25.34 Ls par vienu izziņu un izmaksas, kas saistās ar izziņas pieprasīšanu un saņemšanu klātienē. Savukārt, izziņu sagatavošana pašvaldības pusē var maksāt no 0.23 Ls līdz 5.82 Ls, nemaz nerēķinot pašvaldības saistošā lēmuma pieņemšanas izmaksas (sākot no 36.22 Ls par lēmumu). Pašvaldībās iespējams izmaksu ietaupījums svārstās no 1000 Ls mazās pašvaldībās līdz pat 12 000 Ls Rīgā gadā, neietverot izmaksas lēmuma pieņemšanai par zemes lietošanas mērķa maiņu. Kopējais izmaksu ietaupījums</p>

pašvaldībām 23 400 Ls gadā, komersantiem 63 825 Ls gadā.

8.3.4 ,Pašvaldības lēmuma par pirmpirkuma tiesībām ierobežošana

Situācijas apraksts:	<p>Lēmums par atteikšanos no pirmpirkuma tiesībām ir būtisks atsevišķās teritorijās, to daļās vai konkrētos objektos, kur pašvaldībai nepieciešams nekustamais īpašums savu funkciju izpildei.</p> <p>Saskaņā ar Ministru kabineta 1994.gada 7.jūnija noteikumu Nr. 110 „Par kārtību, kādā pašvaldības izmanto nekustamā īpašuma pirmpirkuma tiesības” 2.punktu, atsavinot nekustamo īpašumu, izņemot likuma "Par pašvaldībām" 78. panta otrajā daļā minētos gadījumus, pārdošanas akta noraksts pirms ierakstīšanas zemesgrāmatās iesniedzams attiecīgajai pašvaldības domei, kas ir nesamērīgas administratīvās izmaksas salīdzinājumā ar objektu skaitu, uz kuriem pašvaldība vēlas realizēt savas pirmpirkuma tiesības.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Ņemot vērā to, ka pašvaldības nekustamo īpašumu pirkšanu realizē plānveidīgi, analizējot savas teritorijas attīstību un savu funkciju izpildi katrā teritorijas daļā, pašvaldībām ir iespēja noteiktam laika posmam identificēt teritorijas vai konkrētus nekustamā īpašuma objektus, uz kuriem būtu jārealizē pirmpirkuma tiesības. Tādējādi ir iespējams pieprasīt pieņemt pašvaldības lēmumu par atteikšanos no pirmpirkuma tiesībām tikai noteiktā, teritorijā, tās daļā vai konkrētā objektā notiekošajiem nekustamā īpašuma darījumiem.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, jo nebūtu nepieciešams iesniegt pārdošanas akta norakstu pašvaldībā visos nekustamā īpašuma pārdošanas gadījumos. Daļai nekustamo īpašumu īpašnieku, kuru īpašumus pašvaldības nebūs identificējušas kā tādus, uz kuriem attiecināmas pašvaldības pirmpirkuma tiesības, samazināsies ar nekustamo īpašumu tiesību reģistrāciju saistītais laiks, tādējādi mazinot administratīvi slogu nekustamo īpašumu īpašniekiem.
Riski:	Ierobežotas informācijas apstākļos par paredzamo teritorijas izmantošanas un apbūves veidu, pašvaldības var nespēt identificēt visus nepieciešamos nekustamos objektus savu funkciju īstenošanai.
Specifiska informācija:	Kopš 2009.gada septembra Saeimā ir iesniegti Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas sagatavotie grozījumi likumā "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", kas paredz nostiprināt valsts pirmpirkuma tiesības tikai uz nozīmīgākajiem kultūras pieminekļiem.
Finansiālais novērtējums:	<p>Komersantam tiku ietaupītas izmaksas saistībā ar lēmuma pieprasīšanu un saņemšanu klātienē, kuras pētījuma ietvaros netika aprēķinātas.</p> <p>Pašvaldībām lielākās izmaksas ir tieši saistītas ar attiecīgā lēmuma pieņemšanu, kas tiek organizēts dažādās pašvaldībās ļoti dažādi un izmaksas svārstās no 3.00 līdz 365.00 Ls par vienu lēmumu. Tādējādi kopējais izmaksu ietaupījums institūcijām būtu 256 520 Ls gadā, savukārt komersantiem – 96 600 Ls gadā.</p>

8.3.5 Izziņas par samaksātu īpašuma nodokli atcelšana īpašuma reģistrācijas nolūkam

Situācijas apraksts:	<p>Ministru kabineta 2006.gada 31.oktobra noteikumi Nr. 898 „Noteikumi par zemesgrāmatu nostiprinājuma lūguma formām” nosaka nostiprinājuma lūguma formas un nostiprinājuma lūguma veidlapu paraugus, tajā skaitā arī iesniedzamos dokumentus. Šo noteikumu 3.pielikumā „Nostiprinājuma lūgums jaunas tiesības nostiprināšanai” un 6.pielikumā „Nostiprinājuma lūgums kopīpašuma reālai sadalei vai nekustamā īpašuma atdalīšanai” pievienotā forma paredz nepieciešamību pievienot pašvaldības izziņu par nekustamā īpašuma nodokļa samaksu.</p> <p>Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” 9.panta trešo daļu un pārejas noteikumu 29. un 30.punktu ar 2010.gada 1.jūliju izziņa par samaksātu nekustamā īpašuma nodokli zemesgrāmatā vairs nav jāiesniedz. Zemesgrāmatu nodaļa par parādu neesamību pārliecinās tiešsaistes datu pārraides režīmā. Ja tiek konstatēts, ka par attiecīgo nekustamo īpašumu nodoklis nav pilnībā nomaksāts, reģistrācija tiek atteikta līdz nodokļa nomaksas brīdim. Ja pašvaldība nav nodrošinājusi Zemesgrāmatas nodaļai iespēju pārliecināties par nodokļa parāda neesamību, tad zemesgrāmatā reģistrē īpašnieka maiņu bez pārliecināšanās.</p> <p>Nodokļa nomaksas kontrole pie īpašumtiesību reģistrācijas var būtiski kavēt reģistrācijas procesu, un šāda kontrole būt jāveic pašvaldībām.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Pilnu kontroli par nekustamā īpašuma nodokļa nomaksu jāveic pašvaldībai nevis Zemesgrāmatas tiesniešiem, kuriem tā nav piekritīga funkcija. Nesamaksātā nodokļa parāds pēc īpašumtiesību pārreģistrācijas būtu jāatstāj tam īpašniekam, kurš bija nekustamā īpašuma īpašnieks tad, kad nodoklis tika aprēķināts vai arī jautājums par savstarpējām nodokļa saistībām ir atrunājams nekustamā īpašuma atsavināšanas līgumā.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem.
Riski:	Atceļot šādas nodokļa nomaksas kontroli pie īpašumtiesību reģistrācijas Zemesgrāmatā, nesamaksāto nekustamā nodokļa parādi var pieaugt.
Specifiska informācija:	Nav.

Finansiālais novērtējums: Finansiālais novērtējums no pētījuma ietvaros iegūtās informācijas atbilstoši ieteikuma būtībai nav aprēķināms.

8.3.6 Publiskās apspriešanas prasību precizēšana

Situācijas apraksts:	<p>Šobrīd Būvniecības likuma 12.pantā noteiktie principi, kas nosaka nepieciešamību organizēt būves publisku apspriešanu, ir pārāk vispārīgi definēti, kas rada iespēju apstrīdēt vēlākā būvniecības procesa gaitā izsniegto būvatļauju, pamatojoties uz citādu subjektīvu spriedumu nekā to pieņēmusi pašvaldība. Būvniecības likumā noteiktie principi paredz, ka pašvaldība, pirms tā pieņem lēmumu par būvniecību, nodrošina paredzētās būves publisku apspriešanu, ja būve būtiski:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pasliktina iedzīvotāju sadzīves apstākļus; 2) samazina nekustamā īpašuma vērtību; 3) ietekmē vidi, bet tai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu".
Ārvalstu prakse:	<p>Šādi definēti principi jau šobrīd rada virkni iedzīvotāju jeb trešo pušu sūdzību, kas balstītas uz subjektīvu vērtējumu attiecībā par sadzīves apstākļu pasliktināšanu vai nekustamā īpašuma vērtības samazināšanu.</p> <p>Lietuvā, Igaunijā un Somijā būvniecības ieceres sabiedriskā apspriešana netiek organizēta, jo sabiedriskā apspriešana jau notikusi pie teritoriālā plānojuma izstrādes.</p> <p>Igaunijā pašvaldības tomēr var izvēlēties sabiedrisko apspriešanu organizēt, ja uzskata par nepieciešamu.</p>
Ieteikums:	<p>Sabalansējot dažādu individuālo intereses ar sabiedrības interesēm, pašvaldībai būtu jābūt tiesībām pieņemt galējo lēmumu par būves publiskās apspriešanas nerīkošanu, lai lieki neuzliktu administratīvās barjeras komersantiem un radītu pienākumu pašvaldībai šādas apspriešanas rīkot, kad tas nav nepieciešams, līdz attiecīgās būvatļaujas izsniegšanai.</p> <p>Papildus būtu nepieciešams precīzāk definēt principus, kas nosaka nepieciešamību rīkot publisko apspriešanu, raksturojot būves apjomus, būves izmantošanas veidus un citus salīdzināmus vai mērāmus rādītājus, kas objektīvāk noteiktu būves, kurām nepieciešama publiskā apspriešana.</p>
Ieguvumi:	Skaidrāki kritēriji pašvaldībām lēmumu pieņemšanai un mazāk apstrīdētu pašvaldības lēmumu, kā rezultātā paātrinātos būvniecības procesa norise.
Riski:	<p>Arī pilnveidotie kritēriji, kas nosaka nepieciešamību organizēt publisko apspriešanu, var tikt subjektīvi interpretēti, kas varētu samazināt esošās problēmas apmērus, bet neatrisinās problēmu no prasību izpildes viedokļa.</p> <p>Pilnveidotie kritēriji var radīt situāciju, ka faktiski sanāk lielāks skaits objektu, kuriem būs nepieciešama sabiedriskā apspriešana, nekā tas ir šobrīd.</p>
Specifiska informācija:	Šobrīd ir izstrādāta jaunā Būvniecības likuma redakcija, kas paredz izmaiņas būvniecības saskaņošanas kārtībā, skaidrāk definējot būvniecības procesā iesaistīto pušu lomu un atbildību. Paralēli tiek sagatavota arī jauna Vispārīgo būvnoteikumu redakcija, kas noteiks jaunu būvniecības sabiedriskās apspriešanas kārtību, taču šī kārtība ziņojuma sagatavošanas brīdī vēl nav detalizēti izstrādāta, lai varētu izprast paredzētās izmaiņas.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikumam nav tiešas ietekmes uz institūcijas izmaksu samazinājumu, savukārt komersantiem izmaksu samazinājums ir atkarīgs no plānotā būvniecības projekta.

8.3.7 Būvniecības ieceres stadijas vienkāršošana

Situācijas apraksts:	<p>Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr. 112 „Vispārīgie būvnoteikumi” 3.daļā ir ietvertas būvprojektēšanas sagatavošanas prasības, tajā skaitā būvniecības iesnieguma – uzskaites karte (noteikumu 1.pielikums), kā arī būvniecības iesnieguma - uzskaites kartes izskatīšanas kārtība.</p> <p>Būvniecības ieceres stadija būvniecības procesā uzliek lielas administratīvās izmaksas komersantiem un arī pašvaldībai, jo lielākā daļa informācijas Būvniecības iesnieguma – uzskaites kartē ir dati par nekustamo īpašumu, t.sk. kadastrālā informācija un īpašumtiesību jautājumi. Informācija par pašu būvniecības ieceri ir salīdzinoši neliela daļa. Turklāt izsniedzot Plānošanas un arhitektūras uzdevumu, pašvaldības lielākoties tajā ieraksta informāciju, kas jau pieejama no LR normatīvajiem aktiem un pašvaldības noteikumiem.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Būvniecības ieceres stadija jāatceļ vai tajā jāsamazina administratīvās informācijas pieprasīšana no komersantiem, kas neraksturo pašu būvniecības ieceri un jāsamazina normatīvo aktu normu izklāstīšana plānošanas un arhitektūras uzdevumā. Nepieciešamo kadastrālo informāciju un informāciju par īpašumtiesībām pašvaldība var saņemt no Valsts zemes dienesta un/vai Zemesgrāmatas, noslēdzot savstarpējās sadarbības līgumus.
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, samazinot būvniecības iesnieguma – uzskaites kartē iekļaujāmās informācijas apjomu,

Riski:	Atceļot būvniecības ieceres stadiju, var palielināties pašvaldības teritorijas plānam vai LR normatīvo aktu prasībām neatbilstošu būvprojektu skaits un šādi trūkumi var radīt zaudējumus būvniecības pieteicējam, ja neatbilstība normatīvo aktu prasībām tiek atklāta būvprojekta izstrādes stadijā.
Specifiska informācija:	Šobrīd ir izstrādāta jaunā Būvniecības likuma redakcija, kas paredz izmaiņas būvniecības saskaņošanas kārtībā, skaidrāk definējot būvniecības procesā iesaistīto pušu lomu un atbildību. Paralēli tiek sagatavota arī jauna Vispārīgo būvnoteikumu redakcija, kas noteiks jaunu būvniecības ieceres saskaņošanas kārtību, taču šī kārtība ziņojuma sagatavošanas brīdī vēl nav detalizēti izstrādāta, lai varētu izprast paredzētās izmaiņas.
Finansiālais novērtējums:	Atkarībā no būvniecības ieceres apjoma un sarežģītības pašvaldību izmaksas vienas būvniecības ieceres izskatīšanai var svārstīties no 35.00 Ls līdz 1100.00 Ls, kas gadā var sastādīt no aptuveni 10 000 Ls mazākās pašvaldībās līdz aptuveni 1 000 000 Ls Rīgā. Samazinot šajā būvniecības stadijā iesniedzamās dokumentācijas apjomu un pašvaldības saskaņojumā norādāmo informāciju, pašvaldības varētu ietaupīt aptuveni 30-40% esošo izmaksu, kas tieši rodas no saņemtās dokumentācijas izskatīšanas un plānošanas un arhitektūras uzdevuma gatavošanas. Kopējais izmaksu samazinājums pašvaldībai būtu 1 482 624 Ls gadā, komersantiem – 2 408 700 Ls gadā.

8.3.8 Nepilnvērtīgi apsaimniekoto / nolaisto būvju sakārtošanas nosacījumu atvieglošana

Situācijas apraksts:	Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr. 112 „Vispārīgie būvnoteikumi” 170.3 pantā, ka pirms būves nojaukšanas pasūtītājs šajos noteikumos noteiktajā kārtībā iesniedz būvvaldē būves nojaukšanas iesniegumu-uzskaites karti un nojaukšanas darbu veikšanas projektu. Ja būves nojaukšanu organizē pašvaldība, būves nojaukšanas iesniegumu-uzskaites karti iesniedz darbu izpildītājs, kuram pašvaldība uzdevusi nojaukt būvi. Nepilnvērtīgi apsaimniekoto un nolaisto ēku jeb graustu sakārtošana ir problemātiska, jo Vispārīgajos būvnormatīvos paredzētā prasība objekta īpašniekam iesniegt būvniecības iesniegumu – uzskaites karti, lai saskaņotu būvniecības vai ēkas nojaukšanas darbus. Līdz īpašumtiesību pārejai no esošā objekta īpašnieka uz pašvaldību pašvaldība ēkas īpašnieka vietā nevar uzsākt būvniecības procesu. Turklāt īpašuma atsavināšana vai kompensācijas piedziņa no ēkas īpašnieka par objekta sakārtošanas darbiem par pašvaldības līdzekļiem ir ļoti sarežģīts un ilgs process.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Lai rastu risinājumu nolaisto objektu sakārtošanai, būtu nepieciešams noteikt: <ol style="list-style-type: none"> 1. Laika periodu, kurā ēkas īpašniekam jāuzsāk un jāpabeidz objekta sakārtošanas darbi; 2. Ja paredzētajā laikā ēkas īpašnieks nav uzsācis objekta sakārtošanu, tad pašvaldībai ir tiesības lemt par objekta sakārtošanu par saviem līdzekļiem jeb objekta īpašumtiesību atsavināšanu par labu pašvaldībai; 3. Atvieglotā kārtībā pašvaldībai vērsties tiesā par objekta sakārtošanā ieguldīto līdzekļu piedziņu no ēkas īpašnieka; 4. Atvieglotā kārtībā pašvaldībai vērsties tiesā par objekta īpašuma atsavināšanu par labu pašvaldībai. <p>Atvieglotā kārtībā šajā gadījumā būtu speciālā kārtība nevis vispārējā kārtībā, kādā pašvaldība var vērsties tiesā, tādējādi definējot procesa norisi, pierādījumu apjomu, samazinātas nodevas lietas izskatīšanai tiesā un īpašumtiesību pārreģistrācijai, kā arī ierobežot iespējas ēkas īpašniekam vairākkārt pārsūdzēt tiesas pieņemto lēmumu.</p>
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas pašvaldībām, paredzot detalizētu kārtību nolaisto objektu sakārtošanā.
Riski:	Pašvaldības var neatgūt ieguldītos līdzekļus, veicot sakārtošanas darbus un piedzenot kompensāciju no objektu īpašniekiem. Atvieglotā kārtībā kompensācijas piedziņai vai īpašuma atsavināšanai var radīt strīdīgas situācijas un tikt izmantota savtīgos nolūkos tikt pie īpašumiem vieglākā veidā.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz institūcijas un komersantu izmaksu samazinājumu nav kvantificējama.

8.3.9 Koku ciršanas atļauju izsniegšanas termiņu samazināšana

Situācijas apraksts:	Ministru kabineta 2006.gada 29.augusta noteikumi Nr. 717 „Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes” nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes. Saskaņā ar šo noteikumu 6.punktu iestāde, ar kuru saskaņojama koku ciršana ārpus meža zemes, <u>mēneša laikā</u> pēc saņemšanas izskata iesniegumu par koku ciršanu, izvērtē koku ciršanas atbilstību dabas aizsardzības un attiecīgās teritorijas apsaimniekošanas un izmantošanas normatīvajiem aktiem, kā arī koku ainavisko un ekoloģisko nozīmīgumu un koku nozīmi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, pieņem attiecīgu lēmumu un rakstiski paziņo to iesnieguma iesniedzējam. Kaut arī koku ciršana ir teritorijas labiekārtošanas jautājums un tieši neietekmē komercdarbības veikšanu, tomēr atļaujas saņemšanai noteiktais izpildes laiks Daugavpilī, Jelgavā un Rīgā (izņemot MK noteikumus Nr.717 noteikto lieguma periodu) ir nesamērīgi ilgs, salīdzinot ar pašvaldībām reāli nepieciešamo laiku vienas atļaujas
-----------------------------	--

izsniegšanai. Turklāt visās pašvaldības pieejai zaudējumu atlīdzības aprēķināšanai būtu jābūt vienotai, jo zaudējumu apjomam par līdzvērtīgu koku nociršanu dažādās vietās Latvijā nevajadzētu būtiski atšķirties.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Lai veicinātu ātrāku un kvalitatīvāku pašvaldības pakalpojuma sniegšanu par koku ciršanas atļaujām, iesakām saīsināt šādu atļauju izsniegšanas termiņus no 30 dienām uz 10 darba dienām (līdzīgi kā vienkāršotās renovācijas / rekonstrukcijas ieceres saskaņošanas laiks), kā arī noteikt vienotu kārtību zaudējumu atlīdzības aprēķināšanai visām pašvaldībām.
Ieguvumi:	Vienota pieeja koku nociršanas nodevas aprēķinam visās pašvaldībās.
Riski:	Saīsinot atļauju izsniegšanas laiku, pašvaldībām var visos gadījumos nebūt pietiekams laiks apmeklēt plānoto koku ciršanas vietu pirms atļaujas izsniegšanas, kas var novest pie papildu nelikumīgi izcirsto koku pieauguma. Nosakot vienotu kārtību zaudējumu atlīdzības aprēķināšanai, var netikt ņemtas vērā koku augšanas īpatnības dažādās Latvijas vietās un šo koku relatīvā vērtība konkrētajai pašvaldībai.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz institūcijas un komersantu izmaksu samazinājumu nav kvantificējama.

8.3.10 Arhitektu kvalifikācijas un atbildības paaugstināšana

Situācijas apraksts: Likuma „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu” II.nodaļa nosaka vispārīgas prasības izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai reglamentētajās profesijās arhitektūras un būvniecības jomā.

Ministru kabineta 2005.gada 12.jūlija noteikumi Nr.507 „Noteikumi par arhitekta izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinājošiem dokumentiem, kurus atzīst, piemērojot speciālo profesionālās kvalifikācijas atzīšanas sistēmu” nosaka:

- ārvalstīs iegūtos arhitekta profesionālos nosaukumus, izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinājošos dokumentus (turpmāk – arhitekta kvalifikācijas dokumenti), kurus atzīst, piemērojot speciālo profesionālās kvalifikācijas atzīšanas sistēmu;
- papildus nepieciešamo profesionālās pieredzes ilgumu un veidu, piemērojot speciālo profesionālās kvalifikācijas atzīšanas sistēmu, ja saskaņā ar ārvalstīs iegūtajiem arhitekta kvalifikācijas dokumentiem arhitekts ir ieguvis likumā "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu" noteiktajām prasībām atbilstošu izglītību (attiecībā uz struktūru un saturu), bet arhitekta kvalifikācijas dokumentu apliecinātā izglītība neatbilst Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajām izglītības programmu minimālajām prasībām arhitekta profesionālās kvalifikācijas iegūšanai.

Latvijas Arhitektu savienība ir diskutējusi par likuma par arhitektūras kvalitāti nepieciešamību, lai noteiktu arhitektūras jomas definīciju, pamatprincipus (prasības) kvalitatīvas cilvēka dzīves telpas veidošanā (atbildība būvniecībā pret sabiedrību), prasības un tiesības patstāvīgas arhitektu prakses veikšanai, prasības sistēmu arhitektūras kvalitātes uzraudzībai, kā arī arhitektūras radīšanā iesaistīto dalībnieku atbildību.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Nodrošināt normatīvajos aktos noteikto prasību par arhitektu darbības kvalitāti un atbildību paaugstināšanu, kas ļautu samazināt pašvaldību būvvalžu veikto kontroles pasākumu apjomu būvniecības procesa kontrolei.
Ieguvumi:	Skaidri noteiktas prasības arhitektu kvalifikācijai un atbildībai, tādējādi radot drošāku komercdarbības vidi un nodrošinot pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu.
Riski:	Var būt apgrūtināta vienošmīgu atbildības prasību definēšana.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz institūcijas un komersantu izmaksu samazinājumu nav tieši nosakāma.

8.4. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana (NACE 20)

8.4.1 Kosmētisko līdzekļu importa nosacījumi

Situācijas apraksts:	<p>Pirms kosmētikas līdzekļu ieviešanas Latvijā Ir jāsniedz informācija par produktiem, kas ietver arī produktu sastāva ķīmiskās formulas informāciju. Stājoties spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30.novembra Regulai (EK) Nr.1223/2009 par kosmētikas līdzekļiem (jāpieņem no 2013. gada 11.jūlija), kas paredzēs prasības kosmētikas līdzekļu marķējuma pamatojumam, visa informācija par produkta ķīmisko sastāvu tiks norādīta uz marķējuma. Pagaidām ķīmiskās formulas informācijas atrašana un noformulēšana kosmētisko līdzekļu importētājam un visu dokumentu iesniegšana vidēji mēnesī paņem 1 darba dienu, taču pamatā ilgākais darbs ir tieši uz produktu formulas informācijas sameklēšanu, kas saistās ar to, ka uzņēmums ir starptautisks un ražošana netiek veikta Latvijā, kā arī formulu apraksti netiek apkopoti vienā vietā.</p> <p>Papildus visi saņemtie dokumenti no mātas uzņēmuma ir jānoformē atbilstoši Latvijā noteiktajiem dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasībām, kas arī prasa salīdzinoši ilgu laiku.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Ievērojot nākotnē paredzēto EK Regulas pieņemšanu, kas paredz vienotas prasības produktu marķēšanas pamatojumam un izklāstam uz produkta un atbilstošu pavaddokumentu noformēšanu vienoti visā ES, šādas prasības izpildi nodrošināt tikai gadījumos, kad produktu tiek ievesti no trešajām pasaules valstīm (ne no ES).
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem.
Riski:	Latvijā neatpazītu ķīmisko vielu ieviešana.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Saskaņā ar Veselības inspekcijas sniegto informāciju ik gadu tiek paziņots vidēji vairāk kā par 5000 Latvijā importētu kosmētikas līdzekļu. Nodrošinot kosmētisko līdzekļu marķējumu piemērošanu saskaņā ar jaunās EK Regulas prasībām, komersantam izmaksu samazinājums būtu 100 000 Ls.

8.5. Farmaceutisko pamatvielu un farmaceutisko preparātu ražošana (NACE 21)

8.5.1 Zāļu reģistrēšanas atvieglošana

Situācijas apraksts:	<p>Lai reģistrētu zāles Valsts Zāļu reģistrā, jāparedz 1,5 - 2 gadi dokumentācijas izstrādei un sagatavošanai, bet pieteikuma izskatīšanai ātrākais termiņš ir ~6 mēneši.</p> <p>Katrai jaunai zāļu formai nepieciešams atsevišķi izstrādāt dokumentāciju (piemēram, ja izgatavo lielākas vai mazākas zāļu devas). Ļoti augstas nodevas par katru jaunu formu (devu) ~ 3000LVL un netiek ņemta vērā kaimiņvalstīs izsniegta zāļu reģistrācijas licence, kas saņemta, ja zāles tiek izplatītas šajās valstīs, piemēram, Lietuvā, kur process tāpat ir pēc ES standartiem, neuzticēšanās kaimiņvalstu ekspertu slēdzienam.</p> <p>Reģistrējot jaunu produktu, jāiesniedz viss atjaunotais pierēģistrēto produktu saraksts, kas jau ir ZVA datubāzē, jāsaņem arī jauna licence – varētu vienkāršot, pierēģistrējot jaunu produktu bez jaunas licences, visu ZVA rīcībā esošo informāciju ņemot no savas datubāzes.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Ja vienā Baltijas valstī ir pierēģistrētas noteiktas zāļu formas, tad tomēr vajadzētu vienoties par principiem un kritērijiem, lai zāļu formas tiktu atzītas arī citās, un nebūtu nepieciešama atsevišķa reģistrācija un nodevas maksājums. ZVA pilnvērtīgāk izmantot savā rīcībā esošo informāciju, neprasot komersantam atkārtoti iesniegt informāciju.
Ieguvumi:	Atviegkota zāļu reģistrācijas kārtība, samazinātas reģistrēšanas izmaksas.
Riski:	Samazināti ienākumi no zāļu reģistrēšanas.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Pieņemot, ka ik gadu tiek reģistrētas 500 jaunas zāles, nepildot minēto prasību tiktu ietaupīti 40 000 Ls gadā komersantu izmaksu.

8.6. Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 46), mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (NACE 47)

8.6.1 Kases aparātu apkalpošana

1. Situācijas apraksts:	<p>Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumos Nr.282 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība” ietverti šādi uz kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas (turpmāk - kases aparātu) apkalpošanu attiecināmi nosacījumi, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - II.daļā ir ietverti nosacījumi par kases aparāta lietotāja vispārīgiem pienākumiem, kur: <ul style="list-style-type: none"> - 4.3.apakšpunkts nosaka, ka iekārtām jābūt noplombētām ar numurētām VID iegādātām speciālām stingrās uzskaites plombām. - 8.punkts nosaka, ka lietotājs noslēdz rakstisku līgumu ar šo noteikumu VIII. daļā noteiktajā kārtībā reģistrētu apkalpojošo dienestu par kases aparāta apkalpošanu. Līgums jānoslēdz pirms kases aparāta lietošanas uzsākšanas un reģistrēšanas VID. - 12.punkts nosaka, ka lietotājs pirms kases aparāta lietošanas uzsākšanas uzlīmē uz attiecīgās ierīces, kur ievietots centrālās vadības bloks, speciālu uzlīmi (VID vai apkalpojošā dienesta izsniegtu). - III.daļā ir ietverti nosacījumi par lietotāja kases aparāta reģistrēšanu VID vienotajā datu bāzē, kur: <ul style="list-style-type: none"> - 23. punkts nosaka, lai reģistrētu kases aparātu vai atsāktu tā lietošanu, lietotājs VID iesniedz tehnisko pasi (noformētu atbilstoši šo noteikumu 28.1., 84.3., 85.1. un 85.3.apakšpunktam) un uzrāda līgumu ar apkalpojošo dienestu par kases aparāta apkalpošanu. Saskaņā ar 9.punktu VID ir jāiesniedz informācija arī gadījumos, ja tiek pārtraukts vai slēgts līgums ar citu apkalpojošo dienestu. - 25.punkts nosaka, ka, ja kases aparāts tiek pārvietots, par jauno adresi 10 dienu laikā pēc pārvietošanas rakstiski jāziņo VID. - VIII.daļā ir ietverti nosacījumi par apkalpojošo dienestu pienākumiem, ietverot tā reģistrācijas kārtību, līguma noslēgšanas nosacījumus ar lietotāju, pakalpojumu sniegšanas un izbeigšanas kārtību. - X.daļā ir ietverti nosacījumi par uzraudzības un kontroles kārtību, 118. un 119.punktā ietverot nosacījumus par izgatavojamajām plombām, to identifikācijas numuru piešķiršanu un pārdošanu apkalpojošajiem dienestiem, pamatojoties uz tā saņemtu rakstisku iesniegumu. <p>Saskaņā ar komersantu sniegto informāciju kases aparātu apkalpošanai izvirzītās prasības ir sarežģītas. Turklāt Latvijā visā tās teritorijā ir pieejams ierobežots šāda pakalpojuma sniedzēju klāsts.</p> <p>Vairāki komersanti arī norāda, ka esošajām prasībām atbilstošie kases aparāti ir sarežģīti, un lai varētu strādāt bez kļūdām, apmācības process darbiniekiem ir ilgstošs.</p> <p>Būtu lietderīgi izvērtēt, ka, ja komersantam ir līgums ar apkalpojošo firmu, tad informācijas sniegšana par veiktajām manipulācijām ar kases aparātu būtu šī komersanta kā pakalpojuma sniedzēja atbildībā.</p>
Ārvalstu prakse:	Zviedrija un iespējams arī citās pētījumā iekļautajās valstīs kases aparātu ekspluatācijas un apkalpošanas nosacījumi ir līdzvērtīgi Latvijas praksei, kad normatīvajos aktos ir noteiktas prasības, kuras savās pārbaudēs uzrauga Nodokļu administrācijas.
Ieteikums:	Izvērtēt iespēju samazināt kases aparātiem izvirzītās prasības, lai būtu iespējams iegādāties un uzstādīt lētākus un vienkāršāku aparātu modeļus. Tas netieši samazinātu arī kases aparātu apkalpojošo dienestu un Valsts ieņēmuma dienesta pārbaužu biežumu vai pārbaužu apjomu.
Ieguvumi:	Komersantiem samazinātos administratīvās izmaksas saistībā ar kases aparātu iegādi, uzstādīšanu, ekspluatāciju un pārbaudēm.
Riski:	Samazināsies ieņēmumi kases aparātu pārdošanas un apkalpošanas uzņēmumiem, kā arī samazināsies darījumu uzskaites detalizācijas pakāpe.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	2009.gadā reģistrēti jauni 10762 kases aparāti, komersantam izmaksas kases aparātu apkalpošanai sastāda vidēji 500 Ls gadā. Samazinot prasības kases aparātu apkalpošanai, tiktu ietaupīti 10% jeb 5 438 100 Ls komersantu līdzekļu.

8.6.2 Kases čeku satura vienkāršošana

Situācijas apraksts:

Likums „Par grāmatvedību” 7.pants nosaka attaisnojuma dokumentos ietveramo informāciju. Savukārt Ministru kabineta 2007.gada 20.februāra noteikumi Nr.133 "Noteikumi par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu tehniskajām prasībām" nosaka tehniskās prasības nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskajām ierīcēm un iekārtām, kur to 20.punktā noteikts, ka kases aparāta un kases sistēmas konstrukcija nodrošina noteiktu rekvizītu norādīšanu kases čekā.

Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta septītā daļa nosaka, ka ar š.g. 15.aprīli vairs nav jānorāda nosaukums un daudzums, tas pēc pircēja pieprasījuma ir jānorāda papildus kases čekam noformētajā attaisnojuma dokumentā.

Saskaņā ar komersantu sniegto informāciju pašreiz izvirzītās prasības ir apgrūtinātas un darbietilpīgas, pieprasot pārāk detalizētas informācijas par precidentificēšanu kases čekā, kuru tehniskā ievadīšana ir jānodrošina komersantam. Īpaši šī problēma ir attiecināma uz nelieliem ēdināšanas uzņēmumiem, kur šie nosaukumi tiek ievadīti manuāli.

Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju, sarežģītības kases čeku satura definēšanā izriet no komersantu vēlmes nodrošināt automatisku jeb datorizētu datu pārsēšanu no kases aparāta uz grāmatvedības uzskaites sistēmu.

Ārvalstu prakse:

Nav analizēta.

Ieteikums:

Iesakām Valsts ieņēmumu dienestam sagatavot informatīvu materiālu un sniegt konsultācijas par nesenām izmaiņām kases čeku satura definējumā, norādot iespējas vai alternatīvos variantus, kā komersantam izvairīties no lieku prasību uzstādīšanas attiecībā pret kases aparātiem (it īpaši, ja nepieciešama apkalpojošā dienesta palīdzība pie izmaiņām), ja prasības faktiski nepieciešamas grāmatvedības uzskaites nodrošināšanai.

Ieguvumi:

Informējot par izmaiņām normatīvajos aktos un iespējamie risinājumiem kases informācijas vienkāršošanā, tiktu samazinātas komersantu izmaksas kases aparātu izmantošanai.

Riski:

Būtiski veicot izmaiņas kases čekā norādāmās informācijas apjomā, var būt nepieciešamas izmaiņas grāmatvedības dokumentu aprites kārtībā.

Specifiska informācija:

Nav.

Finansiālais novērtējums:

2009.gadā 10762 kases aparāti, čeku lentas izmaksas sastāda 40 Ls gadā, programmēšanas pakalpojumi satura dēļ 100 Ls gadā. Vienkāršojot kases čeka satura prasības, tiktu ietaupīti 10% jeb 4 304 800 Ls komersantu līdzekļu.

8.6.3 Kases operāciju dokumentācijas optimizēšana

Situācijas apraksts:

Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumos Nr.282 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība” ietverti šādi uz kases operāciju dokumentāciju attiecināmi nosacījumi, kur:

- IV.daļā ir ietverti nosacījumi par kases aparāta dokumentāciju. 28.punkts nosaka, ka lietotājs nodrošina, ka kases aparāta (**arī pārvietojama kases aparāta, kas nav paredzēts lietošanai pastāvīgā darbības vietā (strukturvienībā), ja tiek pārdoti alkoholiskie dzērieni vai tabakas izstrādājumi**) lietošanas vietā, ir pieejama tehniskā pase, kases aparāta žurnāls ar izdrukātajiem Z pārskatiem un Z pārskatu reģistrs, ja kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas žurnāls tiek sagatavots elektroniski un līgums (vai tā kopija) par apkalpošanu.
- VI.daļā, kā arī noteikumu pielikumos ir ietverti nosacījumi par kases aparāta žurnālu un tā aizpildīšanas kārtību:
 - 46.punkts nosaka, ka žurnālu aizpilda saskaņā ar Z pārskata datiem pēc katras Z pārskata izdrukāšanas un ielīmē tajā izdrukāto Z pārskatu vai pēc specializēto ierīču vai iekārtu atmiņas skaitītāju summāro rādītāju datu nolasišanas.
 - 47.punkts nosaka, ka, ja žurnālu sagatavo elektroniski, lietotājs izdrukātos Z pārskatus ielīmē atsevišķā Z pārskatu reģistrā, kurā norādīts datums un kārtas numurs. Katru mēnesi pēdējā darbadienā vai pēc Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonas pieprasījuma par pārbaudei nepieciešamo laiku lietotājs izdrukā kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas žurnāla datus un izdrukas brošē hronoloģiskā secībā kopā ar pārskata mēneša Z pārskatu reģistru.

Saskaņā ar komersantu sniegto informāciju kases žurnāla aizpildīšana dublē ZET atskaiti, tādējādi radot administratīvās izmaksas komersantam. Piemēram, komersanti norāda, ka šīs prasības nodrošināšanai katru dienu papildus ir jāapmaksā darba laiks darbiniekam, kas strādā ar kases aparātu, veidojot izmaksas ~ 2LVL apmērā uz katru kases aparātu dienā. Papildus jāņem vērā arī laiks, kas nepieciešams kļūdu atrašanai un labošanai.

Atsevišķās jomās darbā ar kases aparātu komersanti ir norādījuši arī šādas problēmas:

- Ēdināšanas sektorā prasības izpilde darbiniekiem jānodrošina arī nakts vidū pēc ēdināšanas iestādes

slēgšanas.

- Izmitināšanas jomā šī prasība dublējas ar viesnīcu uzskaites sistēmu, jo tai nepieciešamā informācija ir ietverta ZET atskaitē, līdz ar to ir neskaidra tās dublēšanas nepieciešamība rakstiskā atskaitē, sadalījumā pa ailēm.

Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Atcelt kases žurnāla pildīšanu, atstājot tikai ZET atskaišu reģistrēšanu grāmatvedības programmā un to atbilstošu uzglabāšanu, lai pēc pieprasījuma varētu uzrādīt kontrolējošai institūcijai vai arī vienkāršojot kases žurnāla saturu, ļaujot esošajiem komersantiem žurnāla saturu papildināt, ja tiek nodrošināts minimālais prasītās informācijas apjoms.
Ieguvumi:	Tiks samazinātas administratīvās izmaksas komersantiem, atvieglojot nosacījumus par kases aparāta dokumentāciju.
Riski:	Kontrolējošai iestādei tiks samazinātas iespējas atrast pārkāpumus, kļūdas, kā rezultātā samazinās iespēja iekasēt soda naudas.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	2009.gadā reģistrēti 10762 jauni kases aparāti, komersanta izmaksas kases dokumentācijas kārtošanai 480h gadā jeb 960 Ls gadā. Vienkāršojot kases uzskaites dokumentāciju, tiktu ietaupīti 50% jeb 5 165 760 Ls komersantu līdzekļu.

8.6.4 Sezonas tirdzniecības projektu saskaņojuma derīguma termiņa pagarināšana

Situācijas apraksts:	<p>Tirdzniecības atļauju izsniegšanu reglamentējošie Ministru kabineta 1998.gada 6.oktobra noteikumi Nr.388 „Noteikumi par tirdzniecības kārtību tirgos, gadatirgos, ielu tirdzniecības vietās un izbraukumos”, kas bija spēkā līdz 2010.gada 1.jūnijam, dažādās pašvaldībās tika interpretēti dažādi, kā rezultātā dažādās pašvaldībās komersantiem tiek uzstādītas papildus prasības, piemēram, sezonas tirdzniecības atļaujas, tirdzniecības vietas projekta un pases, komercdarbības veikšanas vietas uzskaitē kartes saņemšana pirms tirdzniecības uzsākšanas.</p> <p>2010.gada 1.jūnija ir stājušies spēkā Ministru kabineta 2010.gada 12.maija noteikumi Nr.440 „Noteikumi par tirdzniecības veidiem, kas saskaņojami ar pašvaldību, un tirdzniecības organizēšanas kārtību”, kuri precizāk definē nepieciešamo saskaņojumu veidus tirdzniecības atļauju saskaņošanai.</p> <p>No būvniecības viedokļa atsevišķās pašvaldībās ir nepieciešama sezonas tirdzniecības projekta saskaņošana (arī ne pašvaldības teritorijās) katru sezonu no jauna, ja objekts tiek izveidots vai uzturēts atbilstoši iepriekš saskaņotajam projektam un neatrodas uz pašvaldības teritorijas vai sarkanajās līnijās, nav nepieciešama un rada liekus izdevumus gan komersantam, gan pašvaldībai.</p>
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	<p>Nodrošināt, ka pašvaldības atceļ reģistrēšanās vai atļauju saņemšanas prasības komercdarbībai, kuras vairs neparedz šobrīd spēkā esošie normatīvie akti.</p> <p>Iesakām pašvaldībām saistošajos noteikumos paredzēt ilgāku periodu tirdzniecības vietas (tehniskā) projekta saskaņojuma spēkā esamībai vai arī noteikt atvieglotu veidu šādu sezonas tirdzniecības vietu projektu saskaņošanai, piemēram, paredzot apliecinājuma iesniegšanu par sezonas tirdzniecības vietas izveidi vai uzturēšanu atbilstoši iepriekš saskaņotajam projektam, uz kā pamata tiek izsniegta jaunā vai pagarināta esošā tirdzniecības atļauja, ja tai bijis termiņa ierobežojums uz vienu sezonu.</p>
Ieguvumi:	Samazinātas administratīvās izmaksas komersantam.
Riski:	Ieviešot atvieglojumus sezonas tirdzniecības vietu ikgadējai saskaņošanai tiktu veicināta sezonālā komercdarbība. Taču pašvaldībām būtu mazāki ieņēmumi no tirdzniecības vietu pasu izsniegšanas.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz izmaksu samazinājumu nav tieši nosakāma, jo atkarīga no plānotā objekta projekta un īpašnieka izvēles projektu mainīt vai nemainīt.

9. Priekšlikumi izmaiņām prasībās darbības izbeigšanas posmā

9.1. Visām nozarēm kopējie ieteikumi

9.1.1 Administratoru atbildība

Situācijas apraksts:	<p>Maksātnespējas administratora kandidātu konkrētajām maksātnespējas procesam Maksātnespējas administrācija iesaka, ievērojot Ministru kabineta 2007.gada 18.decembra noteikumus Nr.925 „Kārtība, kādā valsts aģentūra "Maksātnespējas administrācija" izvēlas un iesaka tiesai kandidatūru maksātnespējas procesa administratora pienākumu pildīšanai” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr.925) noteikto kārtību. Atbilstoši Ministru kabineta noteikumus Nr.925 noteiktajai kārtībai administratora kandidāts procesam tiek ieteikts rindas kārtībā no pretendentu saraksta.</p> <p>No 2008.gada 1.janvāra atbildīgā iestāde – Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs kāro maksātnespējas reģistru, kur tiek ierakstītas ziņas par maksātnespējas procesa lietu (parādnieka firmas nosaukums, reģistrācijas numurs, juridiskā adrese, lietas ierosināšanas datums, tiesas nosaukums, ieceltā administratora vārds, uzvārds un prakses vietas adrese un tālruņa numurs, tiesas sprieduma datums, kreditoru pieteikšanās termiņš, kreditoru sapulces norises vieta, datums un laiks, maksātnespējas procesa stāvokļa risinājums, parādnieka mantas izsoles datums, laiks, vieta un izsolāmās mantas veids, informācija par procesa izbeigšanu). Ievērojot minēto, jebkuram kreditoram ir publiski pieejama informācija par maksātnespējas procesu.</p> <p>Papildus jānorāda, ka informāciju par maksātnespējas procesa norisi kreditors var iegūt kreditoru sapulcē. Kreditoru sapulce ir organizēta kreditoru kopīgas darbības forma, kurā kreditori pieņem lēmumus, kreditors var piedalīties kreditoru sapulcē personiski vai ar pārstāvja starpniecību. Turklāt viens no kreditoru sapulcē izskatāmajiem jautājumiem ir iepazīšanās ar administratora darbības pārskatu.</p> <p>Komersanta darbības beigu posmā visvairāk komersantu kā problemātisku minējuši maksātnespējas procesā iecelto administratoru darbības atbilstību, <u>lai nodrošinātu pēc iespējas pilnīgāku kreditoru prasījumu apmierināšanu no uzņēmumā pieejamajiem atlikušajiem resursiem un nodrošinājumu.</u></p> <p>Kā galvenie iebildumi tika minēti, ka:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ prakse ne vienmēr tiek ievērots administratora izvēles nejausības princips, kas garantē maksātnespējas procesa objektivitāti abām pusēm;▶ administratora izvēle ne vienmēr ir par labu efektīvākajiem līdzekļu iegūšanas / atgūšanas veidiem;▶ prakse ne vienmēr visi kreditori tiek līdzvērtīgi apgādāti ar informāciju, kas samazina iespējas kreditoram atgūt līdzekļus. <p>Tādējādi esošā administratoru darbības uzraudzības sistēma nav pietiekama, jo konstatēto pārkāpumu īpatsvars pret saņemto sūdzību skaitu par administratoru darbības atbilstību un kvalitāti ir viena ceturtdaļa (2008. gadā – 25%, 2009.gadā – 24%).</p>
Ārvalstu prakse:	<p>Lietuvā maksātnespējas administratoru darbību uzrauga Ekonomikas ministrijas padotībā esošais Uzņēmumu maksātnespējas vadības departaments.</p> <p>Igaunijā maksātnespējas administratoru darbību uzrauga 2010.gadā izveidotā Tiesu izpildītāju un Bankrota menedžeru apvienība.</p> <p>Igaunijā līdzīgi kā Latvijā ir noteikti precīzi, detalizēti un objektīvi kritēriji, kuri jāizpilda maksātnespējas administratoru kandidātiem</p> <p>Lietuvā paredzēta kandidātu atlase, kuru veic speciāli izveidota komisija, lai pārliecinātos, ka kandidāts atbilst izvirzītajām prasībām</p>
Ieteikums:	<p>Administratoru sertificēšanas procesā jāpaaugstina administratoriem izvirzītās prasības un jāpaaugstina prasības sertifikāta uzturēšanai, lai pastāvīgi nodrošinātu administratoru kompetences celšanu.</p> <p>Administratoru darbību uzraugošajai Maksātnespējas administrācijai ir jāpastiprina administratoru darbības faktiskā pārbaude, organizējot darba kvalitātes regulārās izlases veida pārbaudes, vajadzības gadījumā to apjomus palielinot, palielinoties pamatoto sūdzību apjomam.</p>
Ieguvumi:	<p>Efektīvāka un rezultatīvāka administratora darbība, lai nodrošinātu pēc iespējas pilnīgāku kreditoru prasījumu apmierināšanu..</p>
Riski:	<p>Palielinātas izmaksas administratoru darba uzraudzībai.</p>
Specifiska informācija:	<p>Saeimā atkārtotai izskatīšanai ir nodots jaunais Maksātnespējas likuma projekts.</p>
Finansiālais novērtējums:	<p>Priekšlikuma ietekme uz izmaksu ietaupījumu institūcijas un komersanta pusē.</p>

9.1.2 Informācijas nodošana maksātnespējas administratoram

Situācijas apraksts:	Komersants iesniedz pieteikumu par maksātnespēju tiesai, noformējot visu pieteikumu. Vēlākā procesā, kad maksātnespējas administrēšanas procesā iesaistās administrators komersantam nepieciešams atkārtoti iesniegt viņam visu pieteikumu ar pavadīto informāciju.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Tā kā sniegtot tiesai pieteikumu par maksātnespēju, kreditors pievieno arī dokumentus, kas apliecina tā prasījumu pret parādnieku, otrreizēja prasījuma noformēšana un apliecināšanu dokumentu iesniegšana administratoram nebūtu nepieciešama.
Ieguvumi:	Attīstot tiesas un administratoru sadarbību, būtu iespējams ietaupīt to uzņēmēju laiku, kas ir iesnieguši tiesā pieteikumu par parādnieka maksātnespēju un process ir ticis pasludināts.
Riski:	Nav identificēti.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Informāciju nododot administratoram caur tiesu, samazinātos komersantu izdevumi par 75 000 Ls gadā.

9.1.3 Komercreģistra ierakstu izmaiņu paziņošana

Situācijas apraksts:	Spēkā esošais Komerclikums neparedz esošo komersanta vadības aizsargātību vai informēšanu, ja izmaiņas reģistrā piesaka jaunās vadības pārstāvji.
Ārvalstu prakse:	Nav analizēta.
Ieteikums:	Ieviešot elektronisko datu bāzi, izskatīt iespēju pēc izmaiņu reģistrēšanas iepriekšējiem vadības pārstāvjiem nosūtīt automātisku informatīvu paziņojumu uz norādītajām pārstāvju oficiālajām e-pasta adresēm..
Ieguvumi:	Tiktu nodrošināta esošās vadības informētība par izmaiņām komersanta vadības sastāvā, mazinātos nelikumīgi veikto vadību izmaiņu gadījumi.
Riski:	Palielinātos apstrīdētu ierakstu izmaiņu skaits Uzņēmumu reģistrā. Uzņēmumu reģistra datu bāzei jānodrošina papildu funkcionalitāte automātisko paziņojumu nosūtīšanai un jāuztur aktuāla kontaktinformācija par vadības pārstāvjiem.
Specifiska informācija:	Nav.
Finansiālais novērtējums:	Priekšlikuma ietekme uz izmaksu ietaupījumu institūcijas un komersanta pusē.

10. Turpmāk pētāmie jautājumi

10.1. Dokumentu uzglabāšanas prasības un arhivēšana

Ievērojot pakāpenisko pāreju no dokumentu aprites papīrā uz elektronisku informācijas apriti, palielinās arī uzkrāto datu apjoms valsts informācijas sistēmās.

Kā piemēru var minēt LR likumā „Par grāmatvedību” šobrīd noteikto, ka katram uzņēmumam visi attaisnojuma dokumenti, grāmatvedības reģistri, inventarizācijas saraksti, gada pārskati un to pielikumi, kā arī grāmatvedības organizācijas dokumenti (kontu plāni, kodifikatori u.c.) sistemātiski jāsakārto un jāuzglabā uzņēmuma arhīvā un to glabāšanas laiks ir:

- ▶ gada pārskatiem un to pielikumiem, kā arī galvenajai grāmatai – 10 gadi, pēc tam tie nododami Valsts arhīvos;
- ▶ inventarizācijas sarakstiem, grāmatvedības reģistriem un grāmatvedības organizācijas dokumentiem – 10 gadi;
- ▶ attaisnojuma dokumentiem par darbiniekiem aprēķināto mēnešalgu (darba samaksu) ar sadalījumu pa gadiem un mēnešiem – 75 gadi;
- ▶ pārējiem attaisnojuma dokumentiem – 5 gadi.

Minētie dokumentu glabāšanas termiņi ir ļoti garī un prasa apjomīgas informācijas uzglabāšanu papīrā uzņēmumā, tādējādi būtu nepieciešams izvērtēt spēkā esošās normatīvo aktu prasības par fizisko dokumentu glabāšanas termiņiem un elektronisko datu glabāšanas termiņiem komersanta uzņēmumos, ja nepieciešami dati ir iesniegti valsts institūcijai un tiek tur uzglabāti.

10.2. Vienotas pakalpojumu definēšanas un strukturēšanas veicināšana

Pašvaldību sniegto pakalpojumu kopums, kas publicēts elektroniskā vidē (t.i. pašvaldību mājas lapās) atšķiras no faktiski sniegto pakalpojumu kopuma, kurus pašvaldība sniedz saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem un tiek izmantota dažāda pakalpojumu grupēšanas pieeja un pakalpojumu nosaukumu piešķiršanas principi.

Šie apstākļi šobrīd ļauj saņemt kvalitatīvu informāciju par pakalpojumiem tikai klātienē, radot papildu izmaksas komersantam informācijas iegūšanai, turklāt, nākotnē tie var radīt kavēšanos attālināti sniegto pakalpojumu nodrošināšanai, ieviešot vienotu pieeju pakalpojumu definēšanā vienas pieturas aģentūras vajadzībām.

Pētījuma ietvaros tika apskatīta arī vienotajā Latvijas valsts portālā www.latvija.lv ievietotā informācija, kas paredzēta kā vienots resurss par visu valsts un pašvaldību sniegto pakalpojumu klāstu, lai atvieglotu komersantiem un plašākai sabiedrībai vajadzīgās informācijas meklēšanu un ērtāku piekļuvi pakalpojumu saņemšanai.

Analizējot šajā portālā pieejamo informāciju, pašreiz pakalpojumi ir strukturēti dažādās ērti uztveramās un saprotamās tēmās pakalpojumu katalogā, atsevišķi izdalot pieejamos e-pakalpojumus arī tematiskā griezumā.

Taču šī portāla izmantošanas veicināšanai būtu nepieciešams izveidotu vienotu metodiku pakalpojumu strukturēšanai, grupēšanai, formulēšanai un informācijas publicēšanai.

10.3. Izziņas

Otra lielākā iebilde komersantiem par liekām administratīvajām izmaksām attiecināma uz izziņām, kuras viena valsts institūcija iesniedz citai valsts institūcijai, piemēram izziņa par nodokļu parāda neesamību, izziņa par komersanta neatrašanos maksātspējas vai likvidācijas procesā un paraksttiesīgajām personām, izziņa par ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību, izziņa par uzņēmuma atbilstību minimālajiem standartiem attiecībā uz vides aizsardzības prasībām un citas izziņas, kuras tiek pieprasītas iesniegt dažādu publisko iepirkumu konkursu ietvaros un lai pieteiktos uz ES fondu vai valsts atbalsta finansējuma saņemšanu. Šādu izziņu pieprasīšana rada izmaksas komersantam vismaz 2 reizes klātienē vērsties attiecīgajā institūcijā, lai izziņu pieprasītu vai saņemtu, un institūcijai izmaksas šādas izziņas sagatavot un izsniegt. Turklāt, komersanti pat norādījuši, ka VID izziņu par nodokļu parādu neesamību jāsaņem vienā VID struktūrvienībā, bet jāiesniedz otrā VID struktūrvienībā licences saņemšanai Akcīzes preču pārvaldē.

Attiecībā uz VID izsniegtajām izziņām par nodokļu parāda neesamību iesakām izvērtēt šīs izziņas aizstāšanu ar vienu no šādiem diviem risinājumiem:

- ▶ pretendenta paša sniegtu apliecinājumu par nodokļu parāda neesamību un tikai uzvarētāja apliecinājuma pārbaudei veicot šo datu iegūšanu no VID;
- ▶ VID radīt iespēju publikot pazīmi par parāda esamību vai neesamību (neietverot parāda apmēru) komersantam, piemēram VID publikojamo datubāzē mājas lapā.

Attiecībā uz Komercreģistra izziņu par komersanta neatrašanos maksātspējas vai likvidācijas procesā un paraksttiesīgajām personām, radīt iespēju institūcijām šai informācijai par komersantiem piekļūt bez maksas.

Attiecībā uz pārējām minētajām izziņām, kuras izdod Valsts vides dienests, ieteicams pārskatīt šādu izziņu pieprasīšanu no komersantiem un aizstāt to ar informācijas apmaiņu tieši starp institūcijām vai nodrošinot Valsts vides dienesta līdzdalību iesniegto projektu izvērtēšanai pēc to iesniegšanas attiecīgajā institūcijā.

Šī pētījuma ietvaros detalizēti netika apskatīta institūciju prakse attiecībā uz publisko iepirkumu konkursiem un ES fondu un valsts atbalsta saņemšanai iesniedzamajiem dokumentiem, kur vairāki komersanti norādīja uz iepriekš minētajām izziņām un lielo birokrātiju. Bet iesakām atkārtoti izvērtēt publisko iepirkumu konkursos, ES fondu un valsts atbalsta saņemšanai iesniedzamo dokumentu apjomu un saturu, jo nereti tiek prasīta informācija, kas iegūstama no citām institūcijām, vai informācija noteiktā formātā, kas prasa komersantam laika resursus visu nepieciešamo informāciju savākt un pārlikt prasītajā formātā.

10.4. Iesniegumu un sūdzību izskatīšana

Pētījuma ietvaros tika analizētas 25 kontrolējošās institūcijas, no kurām 12 institūcijas veic pārbaudes komersanta darbības vietās, lai pārbaudītu normatīvā regulējuma prasību faktisko ievērošanu. Apkopojot informāciju par šo 12 institūciju izvēlēto metodiku pārbaudīto plānošanai un esošajām prioritātēm pārbaudes virzienos, tika secināts, ka praktiski visas kontrolējošās institūcijas kā vienu no būtiskākajiem informācijas avotiem pārbaudāmo objektu izvēlei izmanto trešo personu sūdzības.

Intervijās ar kontrolējošām institūcijām tika secināts, ka ne visās kontrolējošās institūcijās vienādi tiek interpretēts valsts institūcijas pienākums atbildēt uz iesniegto sūdzību, t.sk. pēc būtības sniegtās atbildes apjoms un veids, sūdzību iesniedzēju loks.

Turklāt institūciju sniegtās atbildes var būt pamats pārsūdzībai un bieži rodas situācijas, kad kontrolējošā institūcija lielu daļu savu resursu velta šādu sūdzību izskatīšanai un tālākām darbībām ar tām, nevis koncentrē savus resursus uz komersantu darbības pārbaudēm pastāvošo risku novēršanai, kas ir primārais šo institūciju darbības mērķis.

Šī pētījuma ietvaros detalizēti netika apkopoti dati par saņemto sūdzību apjomu, pārsūdzību apjomu un kontrolējošo institūciju izmantotajiem resursiem tieši sūdzību jomā, kā arī detalizēti netika analizēts veids un kritēriji, kā kontrolējošā institūcija izskata un reaģē uz saņemtajām sūdzībām.

Iesakām veikt atsevišķu un padziļinātu analīzi par sūdzību izskatīšanas praksi kontrolējošās institūcijās, lai rastu risinājumus vienotai pieejai sūdzību izskatīšanas procesā un optimālākai resursu pārdalei kontrolējošo institūciju primāro funkciju izpildei.

10.5. Maksas pakalpojumu cenrāži

Pētījuma ietvaros vairākas analizētās institūcijas sniedz maksas pakalpojumus, par ko maksājama valsts nodeva vai pakalpojuma maksa. Kaut arī maksai par pakalpojumu būtu jābūt proporcionālais pret pakalpojuma sniegšanas pašizmaksu, ne visos gadījumos tā ir iespējams noteikt maksu, jo ierobežota budžeta finansējuma apstākļos ar maksas pakalpojumu palīdzību ir iespējams kompensēt trūkstošā finansējuma daļu.

Iesakām veikt atsevišķu izvērtējumu par metodiku, kādā tiek aprēķinātas maksas par pakalpojumiem dažādās institūcijās, arī pašvaldībās, kā tiek uzraudzīta šo maksu korelēšana ar pakalpojuma pašizmaksu, kā arī sabalansēšana ar institūcijas finansējumu no valsts vai pašvaldību budžeta.

11. Pielikums – Detalizētais finansiālā novērtējuma aprēķins

12. Pielikums - Komersanta darbības nozaru ceļa kartes